

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

25 oktober 2005

BELEIDSBRIEF

Ruimtelijke Ordening / Monumenten en Landschappen

Beleidsprioriteiten 2005-2006

ingediend door de heer Dirk Van Mechelen,
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Luik ruimtelijke ordening : fundamentele uitgangspunten van de beleidsnota 2004-2009 waarmaken.....	7
2.1	Aanreiken van een doorzichtig en rechtszeker decretaal kader.....	7
	Een algemene decreetwijziging voor deze legislatuur	8
	Continue informatieverspreiding over wetgeving en reglementering garanderen.....	8
2.2	Verderwerken aan een snelle en effectieve uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV).....	9
2.3	Evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.....	10
	Concrete onderzoeksvragen uit de inhoudelijke planevaluatie meenemen	12
	Het RSV kwantitatief evalueren.....	12
	Het project "Ruimtemonitor Vlaanderen" opstarten.....	12
	De afbakeningslijn evalueren.....	12
2.4	Werken aan de herziening van het RSV en verdere stappen.....	13
	Korte termijn spoor	13
	Lange termijn spoor.....	14
	Ruimtelijke verwevenheid als belangrijk uitgangspunt	14
2.5	Werken aan een ruimtelijk beleid met doeltreffende instrumenten	14
2.5.1	Planningsinitiatieven	14
	Het strategisch karakter van gemeentelijke structuurplannen verhogen.....	16
	Monitoring en evaluatie van provinciale ruimtelijke structuurplannen.....	16
	Besluit over type-voorschriften voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen finaliseren.....	16
	Werken aan een uniformer systeem van voorschriften bij provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	17
	Een praktische werkwijze opmaken voor de aanpak van subsidie-aanvragen voor strategische projecten	17
2.5.2	Grondbeleid	17
	Het voorontwerp grondbeleidsplan finaliseren	18
	Het geoloket "inventaris onbebouwde percelen" performanter maken	18
2.5.3	Vergunningenbeleid.....	18
	Meldingsmogelijkheid voor eenvoudige werken onderzoeken	20
	Meewerken aan het "gezaghebbend advies"	21
	Kader voor opportuniteitsbeoordeling en "hiërarchisch beroep"	21
	Infoloket en administratieve vereenvoudiging	21
	De socio-economische vergunning naar Vlaanderen overhevelen	22
2.5.4	Handhavingsbeleid	22
	De Hoge Raad voor het Herstelbeleid geïnstalleerd	23
	Een website rond handhaving opzetten.....	23
	Bestuurskracht en slagkracht van de lokale besturen verhogen	24
	Invoeren van uitdovend woonrecht.....	24
2.6	Vereenvoudigen van procedures en administratieve lasten	25
	Vrijstelling van vergunning voor bepaalde werken onderzoeken.....	26
	De dossiersamenstelling van verkavelingsaanvragen actualiseren	26
	Vereenvoudigingsprojecten rond de relatie sectorale wetgeving – ruimtelijke ordeningswetgeving uitvoeren.....	26
	Een generiek GIS-platform ontwikkelen.....	26
	Geïntegreerd werken – uniform dossierafhandelingsysteem.....	27

Aanmaak en ontsluiting van nieuwe geografische datalagen.....	27
2.7 Verder operationaliseren en verduidelijken van het subsidiariteitsprincipe....	27
Gemeenten stimuleren tot realisatie van de vijf ontvoogdingsvoorwaarden	29
Ontvoogde gemeenten ondersteunen bij hun autonome rol	29
Praktische afspraken met lagere besturen maken rond een soepele en werkbare invulling van subsidiariteit.....	30
2.8 Grensoverschrijdende aspecten van ruimtelijke ordening	30
Goede relaties met grensoverschrijdende en internationale partners opbouwen.....	31
2.9 Integrerende en coördinerende rol van ruimtelijke ordening.....	32
2.10 Zorgzaam en creatief omspringen met de Vlaamse ruimte	33
Een voorbeeldenboek omtrent kwalitatieve bedrijventerreinen voorbereiden.....	34
De bestaande regelgeving rond de aanpak van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten evalueren	35
Projectendagen organiseren.....	35
2.11 Doelstellingen en niet instellingen staan centraal.....	35
3 Speerpunten van het beleid.....	37
3.1 Ruimte om te wonen.....	37
Een aanbodbeleid voor wonen voeren	37
Uitbrengen van een Atlas van woonuitbreidingsgebieden.....	38
Werken aan kwalitatieve woonomgevingen	39
3.2 Ruimte om te ondernemen en te werken	40
Een aanbodbeleid voor nieuwe bedrijventerreinen voeren	40
Een actief verwevingsbeleid t.a.v. bestaande bedrijven buiten bedrijven-terreinen	43
Hergebruik van bestaande bedrijventerreinen stimuleren	45
Specifieke aandacht voor brownfields.....	46
Zorgen voor een ijzeren voorraad aan bedrijventerreinen.....	47
Werken aan strategische terreinen.....	48
Werken aan de uitbouw van kwalitatieve werklocaties (terreinen en gebouwen).....	50
3.3 Ruimte voor recreatie, jeugd en cultuurbeleving	52
3.4 Ruimte voor mobiliteit	54
3.5 Ruimte voor landbouw, natuur en bos	56
Afbakenen van de gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur	56
Innovatie en diversificatie binnen de landbouwsector	57
3.6 Ruimte voor energie	58
3.7 Ruimte voor water	59
De watertoets toepassen bij beslissingen.....	60
Langetermijnvisie Schelde-Estuarium.....	61
Inzet in de organisatiestructuur van het integraal waterbeleid	61
4 Luik monumenten en landschappen : fundamentele uitgangspunten van de Beleidsnota 2004-2009 waarmaken.....	63
4.1 Opbouwen van partnerships met overheden en particulieren.....	64
Het betrekken van provincies en gemeenten.....	64
Intergemeentelijke archeologische diensten coördineren.....	65
Landschapszorg en plattelandontwikkeling stimuleren.....	65
Het ook naar de toekomst toe verder betrekken van provincies en gemeenten.....	66
De oprichting van nieuwe intergemeentelijke archeologische diensten steunen.....	66
Landschapszorg en plattelandontwikkeling verder stimuleren.....	66
Registratie van de onroerend-erfgoedeigenaar bevorderen.....	67
Bescherming met draagvlak : monumentenroutes.....	67

	Verskillende initiatieven inzake heralddiek op punt stellen.....	67
4.2	Van actor naar regisseur.....	68
	Taakstelling van het VIOE verduidelijken.....	68
	Resultaatsverbintenissen stimuleren.....	69
	Actor-regisseursanalyse benadrukken.....	69
	Procedure onderzoeksagenda ontwikkelen.....	69
	Uitbouw van de cel noodonderzoek.....	70
	Activering van de resultaten archeologisch noodonderzoek.....	70
	Afstemming met Europese regelgeving.....	70
4.3	De klemtoon op sensibilisering en communicatie.....	71
	Reeds vele initiatieven inzake sensibilisering en communicatie.....	71
	Francia Media initiëren.....	72
	Handleidingen maken.....	72
	Acties rond erfgoedconsultancy.....	72
	Initiatieven inzake communicatie en informatie.....	72
	Francia Media verder opvolgen.....	73
	Handleidingen blijven belangrijk.....	73
	Samenwerking met onderwijs.....	73
4.4	Naar een hedendaags beheer : van onderhoud tot herbestemming.....	74
	Garanderen van een kwalitatief onderhoud en operationaliseren landschapszorgpremies.....	75
	Eerste stappen vereenvoudiging restauratiepremies.....	75
	"Good practices" inzake herbestemming.....	76
	Oprichting landschapsbeheerscommissies en opmaak landschapsbeheersplannen.....	76
	Nieuw restauratiepremiebesluit voorleggen.....	76
	Herbestemming : aandacht voor probleemmonumenten en pilootprojecten.....	76
	Cultered: herbestemming en herwaardering.....	76
4.5	Een breder spectrum aan instrumenten.....	77
	Erfgoedlandschappen : de eerste stappen zetten.....	77
	De eerste archeologische beschermingen zijn een realiteit.....	77
	Streven naar gestandaardiseerde Europese conservatienormen.....	78
	Integratie via inventarisatie.....	78
	Hoe verder beschermen ?.....	79
	Naar exemplarische beschermingsdossiers : varend erfgoed als proeftuin.....	79
	Versnelde aanduiding van ankerplaatsen.....	80
	Focus op onroerend erfgoed en MER's.....	80
4.6	Naar een hedendaags onroerend erfgoeddecreet.....	81
	Recente evaluatie van het instrumentarium.....	81
	Een blijvende zorg voor archeologie.....	82
	Voldoende aandacht voor de resultaten van de evaluatie van het instrumentarium.....	82
	Bijsturing van de adviesverlening.....	82
	Naar een maatschappelijk gedragen decreet.....	83
	Handhaving als sluitstuk.....	83
5	Summier overzicht	85
5.1	Stand van zaken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	85
5.2	Decreetwijzigingen 2004-2005.....	88
5.3	Uitvoeringsbesluiten 2004-2005	88
5.4	Resoluties en moties aangenomen door het Vlaams parlement	89
5.5	Aanbevelingen Vlaamse Ombudsdienst	90

1 Inleiding

In deze beleidsbrief geef ik een stand van zaken rond de uitvoering van de grote opties en een concreet actieprogramma voor het parlementair werkjaar 2005-2006 rond de beleidsvelden Ruimtelijke Ordening en Monumenten & Landschappen.

Ik baseer mij hiervoor op het Vlaams regeerakkoord 2004-2009 en mijn Beleidsnota Ruimtelijke Ordening / Monumenten en Landschappen 2004-2009.

Mijn motto voor mijn beleid luidt *“verder werken aan een menselijke ruimtelijke ordening via gedragen partnerschappen en een levende zorg voor het erfgoed.”* Deze krachtlijnen werden respectievelijk vertaald binnen de luiken ruimtelijke ordening en monumenten en landschappen.

Een gedragen ruimtelijk beleid kan enkel tot stand komen in samenwerking met alle betrokken partners en op basis van gezamenlijk geformuleerde doelstellingen. De ruimtelijke ordening heeft de opdracht om een integrerende en coördinerende rol op zich te nemen, zodat de veelheid aan ruimtelijke vragen op een gestructureerde en gelijkwaardige manier kunnen afgewogen worden. Daarnaast brengt de ruimtelijke ordening ook eigen specifieke competenties in: aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijke draagkracht, streven naar een duurzame ruimtelijke ordening, ... Op die manier kunnen de ruimtebehoeften van de huidige generatie beantwoord worden, zonder de mogelijkheden voor de toekomstige generaties in gevaar te brengen.

Uit het Vlaams regeerakkoord en mijn beleidsnota vloeien voor het ruimtelijk beleid zowel beleidsondersteunende als beleidsuitvoerende taken voort, die niet los van elkaar kunnen beschouwd worden. Het betreft de ruimtelijke planning en het opmaken van plannen, het grondbeleid, de vergunningverlening en het toezicht en de handhaving.

Het komende jaar blijft de nadruk liggen op het creëren van een breder draagvlak en het aanwakken van de collectieve bewustwording voor de kwaliteiten van ons erfgoed. Dit kan enkel door het erfgoed op een gepaste en actuele manier in te schakelen in de huidige maatschappij. Een actieve en positieve samenwerking met alle betrokken partners, op basis van gezamenlijk geformuleerde doelstellingen is essentieel voor een gedragen onroerend-erfgoedbeleid. Op deze manier zal het patrimonium dat ons omringt ook aan de volgende generaties worden doorgegeven en functioneel ingevuld kunnen worden met respect voor de aanwezige cultuurhistorische en maatschappelijke waarden.

Zowel de administratie Monumenten en Landschappen, het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) als de andere gewestelijke erfgoedpartners staan voor de uitdaging om zich zullen zich het komende jaar systematisch te dienen te heroriënteren in functie van onderstaande verder behandelde uitgangspunten van het beleid.

De acties die in deze beleidsbrief worden voorgesteld, hebben betrekking op deze verschillende opdrachten. Het optimaliseren van het bestaand instrumentarium of het introduceren van nieuwe instrumenten moeten daarbij gezien worden als ondersteunende initiatieven die een kwalitatieve uitvoering van inhoudelijke beleidsopties garanderen. Deze inhoudelijke beleidsopties werden reeds uitvoerig besproken in mijn beleidsnota (onder de titels ‘speerpunten’ en ‘thematische aandachtsgebieden’). Deze beleidsbrief bestaat per luik uit drie delen.

Het eerste deel geeft uitgaande van de fundamentele uitgangspunten van mijn beleidsnota een overzicht van de realisaties in het werkingsjaar 2004 – 2005 en van de prognoses voor het politiek werkingsjaar 2005 - 2006.

In het tweede deel ga ik dieper in op de inhoudelijke speerpunten uit mijn beleidsnota. Hier geef ik aan hoe ik het beleid t.a.v. bepaalde belangrijke thema's concreet zal vorm geven.

Tot slot geef ik een overzicht van de stand van zaken van verschillende beleidsvelden

Voor de uitvoering van de begroting en de aangevraagde budgetten voor 2006 verwijs ik naar de memorie van toelichting bij de begroting.

2 Luik ruimtelijke ordening : fundamentele uitgangspunten van de Beleidsnota 2004-2009 waarmaken

Verder werken aan een menselijke ruimtelijke ordening via gedragen partnerschappen

In wat volgt worden de verschillende fundamentele uitgangspunten zoals deze werden neergeschreven in mijn Beleidsnota 2004-2009 belicht en wordt telkens specifiek ingegaan op de doelstelling, de uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005 en het actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006.

2.1 Aanreiken van een doorzichtig en rechtszeker decretaal kader

Doelstelling

Het principe van rechtszekerheid stond gedurende de vorige legislatuur centraal in het ruimtelijk ordeningsbeleid.

Dit blijft zo.

Het moet voor elke burger en elk bedrijf duidelijk zijn wat de regels zijn, wat kan en wat niet kan. Goede redactie van decretale bepalingen en goed leesbare en eenduidige stedenbouwkundige voorschriften zijn essentieel.

Daarnaast willen we in onze werking gerichte communicatie en informatieverbreiding verderzetten om de kenbaarheid van wetgeving en reglementering te garanderen.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

De decreetswijziging van 22 april 2005 geeft de gemeenten twee jaar uitstel om te voldoen aan de vijf voorwaarden om zelfstandig vergunningen te kunnen verlenen. Dit uitstel was nodig omdat de oorspronkelijke deadline van 1 mei 2005 voor de gemeenten onhaalbaar bleek. Er werd dan ook geopteerd om de gemeentebesturen de nodige extra tijd te geven. Tevens was het ook niet realistisch om de sanctie, een verschuiving van de bevoegdheid over vergunningsaanvragen naar de bestendige deputatie, in werking te laten treden. Tegelijk ging de decreetswijziging in op de gevolgen van recente rechtspraak over ondermeer het recreatief medegebruik en de stedenbouwkundige voorschriften.

Ik heb bij de goedkeuring van deze decreetwijziging aangekondigd dat we in opvolging van het loutere uitstel aan de gemeenten zouden werken aan een meer fundamentele oplossing.

Hierbij zou er ook aandacht gaan naar een regeling voor die gemeenten die ook de nieuwe deadline niet zouden halen. Tegelijk zouden we ook een aantal resterende knelpunten in het decreet aanpakken, bijvoorbeeld rond handhaving. De voorbereidingen voor die decreetswijziging verlopen vlot.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006**Een algemene decreetwijziging voor deze legislatuur**

De hierboven vermelde decreetwijziging moet een algemene wijziging van de decreten ruimtelijke ordening voor deze legislatuur worden. Naast een aantal inhoudelijke aanpassingen zullen er tevens inspanningen geleverd worden op het vlak van administratieve vereenvoudiging en afstemming van wetgeving. Het ontwerp zal ook ingaan op de resterende problematiek van de ontvoogding en de vijf voorwaarden.

Daarnaast nemen we onder andere nog volgende aspecten mee:

- opheffing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996; hiertoe worden de nodige overgangsbepalingen opgenomen in het decreet van 18 mei 1999, zodat nog slechts één decreet ruimtelijke ordening overblijft;
- De bestaande decreten worden geïntegreerd in één enkel leesbaar, beter toegankelijk en afdwingbaar geheel (omvat o.a. de afdwingbare handhaving met het oog op de bescherming van de resterende open ruimte);
- bijsturingen inzake planning conform het regeerakkoord: invoering van de mogelijkheid voor gemeenten om geen bindende bepalingen op te nemen in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan; pragmatische werkbaarheid van de taakverdeling tussen de drie planningsniveaus in Vlaanderen verhogen door in onderlinge afspraak taakverschuivingen mogelijk te maken die afwijken van de thans voorziene taakverdeling;
- vereenvoudiging van de planbaten: zowel de toepassingvoorwaarden (opschortinggronden, uitsluitinggronden en correctiefactoren) als de procedure zullen gestroomlijnd en vereenvoudigd worden;
- vereenvoudiging en sluitend maken van de vervalregeling voor verkavelingen;
- verschaffen van een rechtszekere en planologisch oplossing voor de thematiek van de weekendverblijven, voor zover het een Vlaamse materie betreft;
- invoering van een enig loket voor gecombineerde aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning en milieuvergunning en het onderling afstemmen van de procedures met betrekking het openbaar onderzoek;
- afstemming van procedures inzake vergunningen en handhaving teneinde het maatschappelijk draagvlak te vergroten.

Tot slot zullen in deze decreetwijziging nog een aantal beperkte eerder technische correcties en bijsturingen worden opgenomen.

Continue informatieverspreiding over wetgeving en reglementering garanderen

De website www.vlaanderen.be/ruimtelijkeordening.be is nog steeds de meest actuele bron in Vlaanderen voor gespecialiseerde en vulgariserende informatie over ruimtelijke ordening op gewestelijk niveau. Daarnaast richt de website www.bouwenenwonen.be zich meer tot een breed publiek dat beleidsdomein-overschrijdende informatie rond bouwen en wonen zoekt. Deze portaalsite werd trouwens genomineerd bij de beste e-gov projecten van 2004. Ik zal erop toezien dat deze websites continu up-to-date worden gehouden en de meest recente informatie ter beschikking stellen. Tegelijkertijd wil ik een goede informatieverstrekking naar de gemeenten/provincies blijven nastreven ter ondersteuning van hun plannings-, vergunningen- en handavingsbeleid. Rechtszekerheid en transparantie van de wetgeving, heeft ook alles te maken met administratieve vereenvoudiging en klantvriendelijkheid. In paragraaf 2.6 ga ik verder in op dit aspect.

2.2 Verder werken aan een snelle en effectieve uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)

Doelstelling

In het informatieve gedeelte van het RSV worden de ruimtebehoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten ingeschat en in de ruimteboekhouding worden zij kwantitatief en beleidsmatig ten opzichte van elkaar afgewogen. We willen op een kwalitatieve en evenwichtige wijze deze ruimte voorzien. Deze uitvoering van het RSV verloopt op twee pistes.

De eerste piste is gericht op de generieke doorwerking van het ruimtelijk referentiekader van het RSV. Dit referentiekader bestaat uit de kwalitatieve en kwantitatieve beleidsopties die zijn vervat in de visie, de basisdoelstellingen, de ruimtelijke principes en de doelstellingen en ontwikkelingsperspectieven per structuurbepalende component. De doorwerking gebeurt onder andere door de toetsing en afstemming met andere beleidsdomeinen en andere planningsniveaus, het voeren van aanvullend beleid, het operationaliseren van nieuw beleidsinstrumentarium (bijvoorbeeld het grondbeleid), het opbouwen van kennis en het verfijnen van beleidsopties.

De tweede piste is gericht op het actief sturen van de realisatie van de gewenste ruimtelijke structuur door het uitvoeren van een actieprogramma dat volgt uit het richtinggevende en bindende gedeelte van het RSV.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

De uitvoering van de eerste piste, de generieke doorwerking van het RSV, werd gewaarborgd door onder andere de opmaak van provinciale en gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen te ondersteunen en te toetsen en door verder te werken aan de opmaak van het grondbeleidsplan. Deze aspecten komen verder in deze nota aan bod.

De tweede piste, de uitvoering van het actieprogramma uit het RSV in het parlementair jaar 2004-2005 wordt in onderstaande tabel weergegeven.

	Uitvoering 2004-2005					Actieprogramma 2005-2006				
	Start voorbereidende fase	Voorbereidende fase	Voorbereiding RUP	Voorontwerp RUP	Ontwerp RUP	Start voorbereidende fase	Voorbereidende fase	Voorbereiding RUP	Voorontwerp RUP	Ontwerp RUP
Stedelijke gebieden										
Afbakening GSG Antwerpen		X	X					X	X	
Afbakening GSG Gent				X	X					X
Afbakening Vlaams stedelijk gebied rond Brussel	X	X					X			
Afbakening RSG Brugge		X	X				X	X		
Afbakening RSG Hasselt-Genk						X				
Afbakening RSG Kortrijk				X	X					
Afbakening RSG Leuven						X	X			
Afbakening RSG Mechelen			X	X					X	X
Afbakening RSG Oostende		X	X						X	X
Afbakening RSG Roeselare		X	X					X	X	
Afbakening RSG Sint-Niklaas			X	X					X	X

Stedelijke Netwerken									
Kust							X	X	X
Vlaamse Ruit									
Kempische As									
Natuurlijke en agrarische structuur¹									
Kust-Polders-Westhoek		X					X	X	X X
Haspengouw-Voeren		X					X	X	X X
Hageland	X						X	X	
Neteland	X						X	X	
Veldgebied-Brugge-Meetjesland	X						X	X	
Maasland – Limburgse Kempen							X	X	
Schelde Dender							X	X	
Leiestreek							X	X	
Noorderkempen							X	X	
Zenne-Dijle en Pajottenland							X		
Limburgse Kempen							X		
Vlaamse Ardennen							X		
Waasland							X		
Poorten									
Zeehaven Antwerpen fase 1					X	X			X
Zeehaven Antwerpen		X						X	
Zeehaven Gent					X	X	X		
Zeehaven Oostende		X	X					X	
Zeehaven Zeebrugge	X	X					X		
Economische netwerken									
Economisch Netwerk Albertkanaal (diverse projecten met uiteenlopende timing)			X	X	X			X	X X X X

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Ik zal op korte termijn een uitgebreide stand van zaken voor de volledige uitvoering van het RSV aan de Vlaamse Regering overmaken. Op basis daarvan zal ik voor de laatste fase van het actieprogramma rond de uitvoering van het RSV een programma en duidelijke timing voorstellen. Ik zal daarbij waken over een gelijkwaardige inspanning ten aanzien van de afbakening van de stedelijke gebieden en de natuurlijke en agrarische structuur. Ik zal ook de afbakeningsprocessen van de stedelijke gebieden Leuven en Hasselt-Genk opnieuw activeren. Voor de uitwerking van het netwerk van de kust zal een specifiek proces worden opgestart.

2.3 Evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)

Doelstelling

Het is eigen aan de methode van structuurplanning dat het beleid continu geëvalueerd wordt, zodat er permanent bijgestuurd kan worden als dit wenselijk wordt vanwege nieuwe evoluties in de samenleving, nieuwe behoeften, trends of uitdagingen. Tijdens de vorige legislatuur werd beslist deze evaluatie uit te werken op drie sporen

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Bij het eerste spoor - een partiële herziening van het RSV – werden enkele dringende knelpunten met betrekking tot de taakstellingen voor wonen en bedrijvigheid opgelost.

¹ Voor de afbakeningsprocessen van de agrarische en natuurlijke structuur worden in voorbereidende fase de gebieden van de agrarische structuur herbevestigd door de Vlaamse Regering. De opmaak van RUPs bestaat uit diverse projecten, die elk een eigen timing volgen.

Het tweede spoor betrof een algemene interne evaluatie-oefening van het RSV. Het resultaat van deze interne evaluatie was dat de meeste knelpunten opgevangen konden worden binnen de flexibiliteit die het huidig RSV biedt en dat er hiervoor geen bijstelling diende te gebeuren. Enkele andere knelpunten waarvoor geen uitweg kon geboden worden binnen het huidig RSV (vb. de missing links) zijn zo fundamenteel, dat deze in het licht van een nieuw beleidsdocument dienen aangepakt te worden. Deze eerste twee sporen van de evaluatie werden in 2003-2004 uitgevoerd.

In het kader van het derde spoor (voorbereiding van een nieuw RSV), heb ik in 2004 een externe studie laten opmaken om zicht te krijgen op relevante inzichten over toekomstige ontwikkelingen, trends en uitdagingen voor het ruimtelijk beleid. De gerichte bevraging van een 30-tal deskundigen vanuit diverse thematische invalshoeken leverde de volgende aandachtspunten:

- steeds verdere uitwaaiing van stedelijke fragmenten, waardoor de grens tussen stedelijk gebied en landelijk gebied vervaagt;
- bedrijven vragen goed bereikbare plaatsen, op korte afstand van stedelijke functies;
- de impact van poorten reikt steeds verder en er ontstaan bijvoorbeeld nieuwe havengebonden ontwikkelingen op interessante achterlandlocaties;
- gemeenten buiten stedelijke gebieden en economische knooppunten kennen een belangrijke economische dynamiek (met o.a. druk op vrijgekomen landbouwzetels);
- de dynamiek in landelijke gebieden in Vlaanderen is zeer verscheiden, waardoor de nood aan een vernieuwde betekenis en mogelijkheden voor het landelijk gebied en een aangepast plattelandsbeleid in een sterk verstedelijkte context vergroot;
- water moet sterker sturend worden voor ruimtelijke ontwikkelingen;
- automobilititeit is nog steeds sterk structurerend: openbaar vervoer kan dit enkel omkeren indien belangrijke knopen en assen op een hoogwaardige wijze worden uitgebouwd.

Deze externe evaluatie wees uit dat het RSV een bruikbaar kader blijft voor het ruimtelijk beleid op korte termijn en middellange termijn. De basisdoelstellingen en ruimtelijke concepten worden niet in vraag gesteld.

Vanuit wetenschappelijke hoek werden er aanbevelingen gedaan om de implementatie te optimaliseren.

- er dient een beleidsmatig antwoord te komen op de hoger vermelde ruimtelijke ontwikkelingen;
- de begrippen "stedelijkheid" en "landelijkheid" moeten geherdefinieerd worden. Begrippen zoals "platteland" moeten vertaald worden naar de specifieke Vlaamse context en nieuwe begrippen zoals "stedelijke fragmentatie" moeten een heldere invulling krijgen;
- de planmatige inbreng vanuit iedere sector moet een meer nadrukkelijke plaats krijgen;
- bepaalde planningsprocessen dienen bijgestuurd te worden en andere moeten dringend opgestart worden; zo wordt er veel verwacht van de nadere uitwerking van stedelijke netwerken.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Bij de evaluatie van het RSV blijven de volgende drie benaderingen essentieel: een inhoudelijke planevaluatie, een kwantitatieve evaluatie en het opstarten van een 'Ruimtemonitor'.

Concrete onderzoeksvragen uit de inhoudelijke planevaluatie meenemen

De relevantie van de verschillende inhoudelijke onderdelen van het RSV zijn te analyseren binnen de context van huidige ruimtelijke en maatschappelijke dynamiek. De in de studie gesignaleerde ruimtelijke ontwikkelingen en de bijhorende onderzoeksvragen en beleidsvragen zullen meegenomen worden bij het uitschrijven van het onderzoeksprogramma ter voorbereiding van een nieuw ruimtelijk beleidskader op Vlaams niveau.

Het RSV kwantitatief evalueren

De kwantitatieve evaluatie van het RSV analyseert de werkelijke veranderingen in de ruimte en in het ruimtelijk functioneren in het licht van de doelstellingen van het RSV. Deze evaluatie is momenteel essentieel voor het definiëren van het onderzoeksveld voor een fundamentele herziening van het RSV maar op termijn zal deze taak worden overgenomen door de Ruimtemoniotr

Het project “Ruimtemonitor Vlaanderen” opstarten

De “Ruimtemonitor Vlaanderen” wordt een omvattende en bruikbare set van cartografische en sectorale data, die het mogelijk moet maken de Vlaamse ruimte te beschrijven, het ruimtegebruik te situeren en er de ruimtelijke differentiatie van te leren kennen. Dit gebeurt in een tijdsperspectief, zodat we ook evoluties en ontwikkelingen kunnen vaststellen. De “Ruimtemonitor Vlaanderen” wordt tegelijkertijd een tool voor de verschillende ruimtebehoevende sectoren om hun huidig ruimtegebruik op een coherente wijze te visualiseren.

De afbakeningslijn evalueren

De alom in Vlaanderen voorkomende lintbebouwing resulteert in de perceptie dat Vlaanderen volgebouwd is. Dit is geenszins het geval.

Zorgzaam omgaan met de ruimte laat ook in Vlaanderen toe de ruimte vragen toe te wijzen. Het perspectief van waaruit we vertrekken lijkt mij niet onmiddellijk de tweedeling buitengebied / stedelijk gebied te zijn. Het fenomeen van het ‘foot-loose’ worden van vele activiteiten zet die tweedeling verder onder druk. Vanuit een macro, Europees, perspectief is Vlaanderen een verstedelijkt gebied, dat bestaat uit een samenhangend en fijnmazig weefsel van ruimtelijke structuren waar het goed is om te leven en te wonen. Dit is een troef die we niet mogen verliezen en die toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen zullen moeten versterken. Niet door een demarcatielijn te trekken, maar door het valoriseren van de complementaire meerwaarde van stedelijk en buitengebied. Met andere woorden door te erkennen dat het ene in het andere overvloeit en dat het ene niet functioneert zonder het andere. Vlaanderen betreft een groot verstedelijkt gebied dat voorziet in locaties met grote bebouwingsdensiteit en minder grote bebouwingsdensiteit. Het onderscheid dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen maakt tussen stedelijke gebieden en buitengebieden is veel te theoretisch geïmplementeerd en stuit door het totaal verschillend regime dat men beleidsmatig aan beide gebieden koppelt, op tal van praktische bezwaren. Vooraleer bepaalde nieuwe pistes worden bewandeld, moet eerst via een wetenschappelijke studie het principe van de ‘harde lijn’ onderzocht worden. Op basis van de voor- en nadelen van de afbakeningslijn van stedelijke gebieden zullen de praktische bezwaren geëvalueerd worden.

2.4 Werken aan herziening van het RSV en verdere stappen

Doelstelling

Het regeerakkoord formuleert de ambitie om het huidige RSV te evalueren en de tijdige herziening ervan voor te bereiden. Enerzijds moet de continuïteit van het huidige RSV bewaakt worden en moet er voortgebouwd worden op de verwezenlijkingen ervan. Anderzijds zal de visie van het huidige RSV verfijnd worden en waar nodig worden bijgesteld in het licht van de nieuwe ruimtebehoeften en de maatschappelijke dynamiek en in relatie tot een samenhangende ruimtelijke structuur van Vlaanderen. Deze ambities zullen op lange termijn moeten worden ingevuld. Op korte termijn vormen de leer- en aandachtspunten uit de evaluatie van het RSV hierbij een belangrijke tussenstap.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Tijdens het werkjaar 2004-2005 werden volgende inhoudelijke en organisatorische zaken voorbereid:

- verzamelen van inhoudelijke aandachtspunten op basis van externe studies en interne evaluatie-oefeningen;
- focusbepaling en definitie van het onderzoeksveld;
- uitwerken van een organisatiestructuur voor verdere stappen;
- uittekenen van een stappenplan;
- aftasten van de mogelijkheden tot ontwerpmatig onderzoek in functie van specifieke onderzoeksvragen.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Ik zal parallel langsheen een korte en een lange termijn spoor werken aan de permanente opdracht aangaande de evaluatie en herziening van het RSV.

Korte termijn spoor

Ik wil, op basis van een grondige evaluatie van bestaande knelpunten, de mogelijkheid afwegen om binnen de principes en doelstellingen van het huidige RSV een tweede partiële herziening van het RSV op te starten.

Hierbij zal o.a. de problematiek van het naderen van de planhorizon 2007 bekeken worden en concrete knelpunten bij de uitvoering van het RSV. Voor dit korte termijn spoor zal ik rekening houden met de resultaten van de evaluatie van het RSV.

Lange termijn spoor

Naast het werk op het korte termijn spoor, wil ik gelijktijdig blijven inzetten op het lange termijn spoor. Dit met het oog op de voorbereiding van een meer fundamentele herziening van het RSV.

Het algemene onderzoekskader hiervoor zal uitgeschreven worden in een projectdraaiboek, waarin ik op basis van een analyse van belangrijke maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen, de kennishiaten in beeld wil brengen. Op basis van dit document kunnen dan systematisch onderzoeksopdrachten worden uitbesteed, die deze leemten in kennis zullen invullen.

Voorlopig zijn al bestekken voorbereid voor een studie over verweving, over de internationale context voor het ruimtelijk beleid in Vlaanderen en over stedelijke dynamiek.

Ruimtelijke verwevenheid als belangrijk uitgangspunt

De Vlaamse ruimte is een schaars goed. Het is essentieel om naar de toekomst toe, nog meer dan in het verleden, verwevenheid te stimuleren en ruimtelijk mogelijk te maken. Meervoudig ruimtegebruik en het naast en bij elkaar brengen van verschillende functies met een ruimtelijke repercussie dient een belangrijk uitgangspunt te blijven, zonder dat hierdoor de ruimtelijke draagkracht overschreden wordt.

2.5 Werken aan een ruimtelijk beleid met doeltreffende instrumenten

2.5.1 Planningsinitiatieven

Doelstelling

Ruimtelijke structuurplannen en de ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn belangrijke planinstrumenten. Ze zijn essentieel bij het voeren van een duurzaam ruimtelijk beleid en bij de afweging tussen verschillende ruimtevragen. Strategische projecten hebben een belangrijke hefboom- en voorbeeldfunctie van hoe kwalitatief ruimtegebruik vorm kan krijgen.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005...

... omtrent structuurplannen

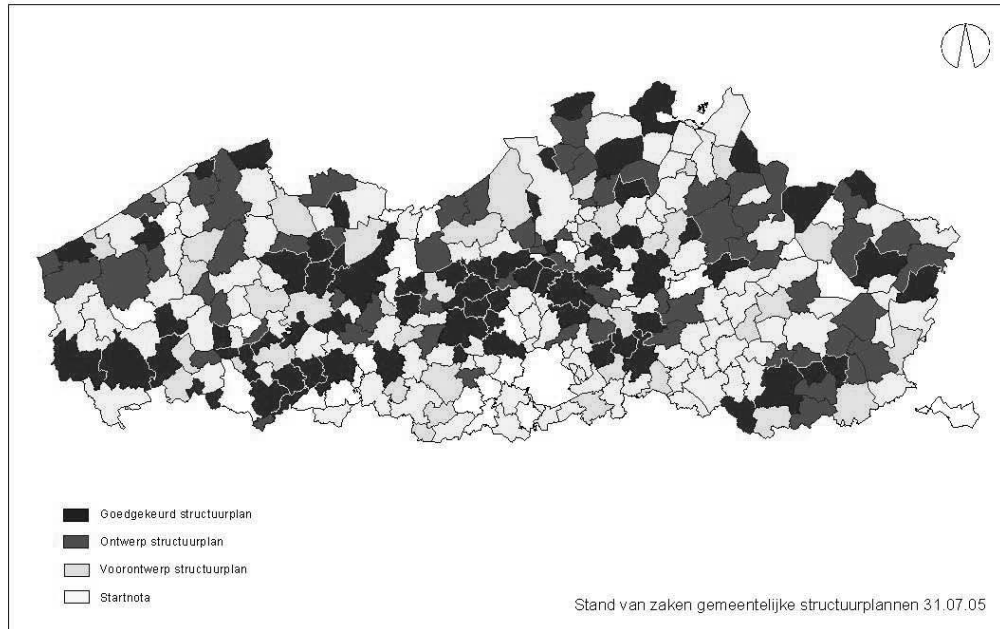
Op gewestelijk niveau: de evaluatie en de voorbereiding van de herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werden besproken in de twee vorige paragrafen. Parallel aan de uitvoering van het RSV concentreer ik me op de monitoring van het ruimtelijk beleid en de verzameling van gegevens omtrent het huidige ruimtegebruik. Hiervoor werd reeds gewerkt aan de voorbereiding van het project "Ruimtemonitor Vlaanderen".

Op provinciaal niveau: Ik heb het provinciaal ruimtelijk structuurplan van Oost-Vlaanderen goedgekeurd op 18 februari 2004 en dat van Vlaams-Brabant op 7 oktober 2004. Alle Vlaamse provincies hebben nu een definitief goedgekeurd ruimtelijk structuurplan.

Op gemeentelijk niveau: sinds begin 2004 heeft het Vlaams gewest bijgedragen tot de definitieve goedkeuring van 38 gemeentelijke structuurplannen en werden 40 gemeentelijke structuurplannen geadviseerd tijdens het openbaar onderzoek. In totaal zijn er nu 67 gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen goedgekeurd en 67 voorlopig vastgesteld.

Kwaliteitscontrole blijft belangrijk. Gemeentelijk ruimtelijke structuurplannen worden steeds vaker te gedetailleerd uitgewerkt. Detaillering hoort echter thuis op het niveau van de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Flexibiliteit en rechtszekerheid zijn voor mij de uitgangspunten voor een kwalitatief ruimtelijk beleid op gemeentelijk niveau.

Figuur 1 – Stand van zaken gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen (toestand 31 juli 2005)

... omtrent ruimtelijke uitvoeringsplannen

Het belang van een actief beleid rond de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen in opvolging van het ruimtelijk structuurplan kan niet genoeg benadrukt worden. De ruimtelijke uitvoeringsplannen vormen immers het kader voor ruimtelijke ingrepen op het terrein.

Naast de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor haar eigen bevoegdheden heeft het Vlaams gewest ook een belangrijke coördinerende taak te vervullen.

In maart 2004 nam de Vlaamse regering op mijn voorstel een beslissing over de werkwijze rond de opmaak van typevoorschriften. De uitgewerkte methodiek naar opbouw, inhoud en grafische voorstelling moet toelaten de uniformiteit, leesbaarheid en toegankelijkheid van de voorschriften in de ruimtelijke uitvoeringsplannen te verbeteren,

Mijn administratie heeft reeds ontwerpen van typebepalingen voor de bedrijventerreinen, agrarische gebieden, groene gebieden, lijninfrastructuur, recreatie, ontginning, waterwinning en wonen uitgewerkt.

... omtrent strategische projecten

Het wervend karakter van strategische projecten is groot. In 2004 heeft de Vlaamse regering het uitvoeringsbesluit rond de voorwaarden voor erkenning en/of subsidiëring van

strategische projecten in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen goedgekeurd.

In het kader van interne kennisopbouw binnen de administratie worden sinds enkele jaren projectendagen georganiseerd. Hierbij worden in elke provincie strategische voorbeeldprojecten bezocht, die een essentiële basis vormen voor vernieuwende inzichten.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Het strategisch karakter van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen verhogen

Zoals ik eerder al in mijn beleidsnota heb gesteld, zal ik onderzoeken op welke wijze het strategische en flexibele karakter van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan kan verhoogd worden. In een complexe maatschappij die dagelijks wijzigt, lijkt me dit essentieel. Ik zal de bevindingen van dit onderzoek gebruiken om een gepast communicatie-initiatief naar de betrokken actoren (gemeentebesturen, studiebureaus,...) op te starten. Flexibiliteit en rechtszekerheid zijn voor mij de uitgangspunten voor een kwalitatief ruimtelijk beleid op gemeentelijk niveau. In dit kader zal er een omzendbrief opgesteld worden.

Ik zal de in voorbereiding zijnde decreetwijziging aangrijpen om na te gaan in welke mate het bindend gedeelte van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan facultatief kan gemaakt worden.

Monitoring en evaluatie van provinciale ruimtelijke structuurplannen

Ik wil dit werkjaar bijzondere aandacht besteden aan de monitoring van de provinciale structuurplannen. Ze bevatten immers belangrijke kwantitatieve en kwalitatieve taakstellingen, die de uitvoering van het structuurplan omvatten en tegelijkertijd ook belangrijke consequenties hebben naar het Vlaams ruimtelijk beleid. In 2004 heb ik in overleg met de provincies besloten om meer overleg te stimuleren. Tijdens het volgende werkjaar moet dit overleg op kruissnelheid geraken en een basis bieden voor de rapportering over de doorwerking van het provinciaal ruimtelijk beleid.

Besluit over type-voorschriften voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen finaliseren

Ik wil komen tot een politieke besluitvorming in de Vlaamse Regering over de eerste ontwerpen van typevoorschriften voor gebruik in de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Op grond van de ervaringen met de eerste gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen is het mogelijk om een eerste lijst van typebepalingen te "consolideren" voor gebiedsaanduidingen die in die ruimtelijke uitvoeringsplannen regelmatig zijn gebruikt en dus ook in de toekomst nog frequent zullen voorkomen. Gelet op het specifieke gebiedsgerichte karakter van ruimtelijke uitvoeringsplannen, zal deze lijst niet limitatief zijn.

Werken aan een uniformer systeem van voorschriften bij provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen

In navolging van de typevoorschriften voor gewestelijk ruimtelijke uitvoeringsplannen vind ik het belangrijk om ook bij de stedenbouwkundige voorschriften voor provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen meer uniformiteit te bekomen. De eerste fase hierin is de inventarisatie van reeds bestaande voorschriften uit provinciale RUP's. Het is evident dat dit in nauw overleg met de provincies zal gebeuren, o.a. binnen het bestaande samenwerkingsverband. In een tweede stap zal een databank ontworpen worden, die als een permanent hulpmiddel voor de provincies kan fungeren bij de opbouw van stedenbouwkundige voorschriften van hun ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Een praktische werkwijze opmaken voor de aanpak van subsidie-aanvragen voor strategische projecten

Eerder omschreef ik hoe ik wil werken aan communicatie en informatie-uitwisseling tussen initiatiefnemers en beoordelaars van strategische projecten. Tijdens het komende werkjaar zal ik ook een werkwijze ontwikkelen voor de coördinatie van subsidie-aanvragen en de effectieve toekenning van subsidies voor verschillende soorten strategische projecten. Tevens kan onderzocht worden indien een uitbreiding van de subsidiemogelijkheden in het kader van het besluit wenselijk en haalbaar is.

2.5.2 Grondbeleid

Doelstelling

Een aangepast grondbeleid is essentieel voor het effectief uitvoeren van het ruimtelijk beleid. Het is bovendien ook noodzakelijk om sociale en functionele verdringing te voorkomen. In mijn beleidsnota 2004-2009 heb ik aangekondigd dat ik een grondbeleidsplan en een grondenbank op Vlaams niveau zal oprichten. Die kan opereren op de markt voor het aankopen en verkopen van onroerende goederen. Deze zal zich beperken tot zaken van Vlaams niveau, zoals de ontwikkeling van brownfields, strategische projecten van gewestelijk belang, de uitoefening van de aankoopplicht en het voorkeepsrecht in ruimtelijk kwetsbare gebieden of potentiële overstromingsgebieden en het beheer van het Vlaams patrimonium.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Tot nu toe heb ik reeds initiatieven rond studiewerk en instrumentarium genomen die de nodige basis leggen voor de verdere uitwerking van dit grondbeleid.

Het afgelopen jaar heb ik het onderzoek opgestart dat zal leiden tot een voorstel van voorontwerp grondbeleidsplan. Dit onderzoek bouwt voort op eerder uitgevoerde studies, die de voorbije jaren ook in de commissie ruimtelijke ordening van het Vlaams parlement werden toegelicht.

Op basis van tussentijdse analyse-resultaten werd al verslag uitgebracht aan de Vlaamse regering over de werkwijze en inhoudelijke uitwerking.

In afwachting van een grondbeleidsplan wordt verder gewerkt met de bestaande instrumenten van het grondbeleid. Waar nodig heb ik ook hier bijkomende aanpassingen

doorgevoerd om de werking te optimaliseren. Zo werd ter ondersteuning van de gemeenten een digitaal geoloket uitgebouwd rond de inventarisatie van onbebouwde percelen. Zonder kennis over de beschikbare (bebouwbare) ruimte is een effectief grondbeleid immers onmogelijk.

Het uitvoeringsbesluit rond de erkenning en subsidiëring van strategische projecten kan een belangrijke impuls genereren voor de (her)ontwikkeling van belangrijke sites in de Vlaanderen, wat één van de doelstellingen van het grondbeleid is.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Het voorontwerp grondbeleidsplan finaliseren

Ik zal de Vlaamse regering tijdig en op regelmatige basis inlichten over de stand van zaken en de conclusies van het gevoerde onderzoek om tot een voorontwerp grondbeleidsplan te komen. Ik zal dit plan voorleggen aan de Vlaamse regering. Via een open debat wil ik naar het noodzakelijke politieke en maatschappelijke draagvlak streven.

Het advies van de Vlacoro zal, zoals decretaal bepaald (DRO art. 61), gevraagd worden. Daarna zal ik een procedure uitwerken voor de goedkeuring en de toepassing ervan. Deze procedure is thans niet decretaal vastgelegd. Een stappenplan voor de aanpak hiervan zal ik aan de Vlaamse regering voorleggen.

Het geoloket “inventaris onbebouwde percelen” performanter maken

In het kader van e-government is een pilootproject opgestart met als doel een eenvormige databank uit te bouwen die gemeenten via internet niet alleen kunnen raadplegen, maar ook aanvullen. De gegevens worden gekoppeld aan de plannen- en vergunningenregisters. Verouderde richtlijnen worden vervangen. Dit zal uiteindelijk leiden tot een actueel instrument over de beschikbare bouwpercelen in Vlaanderen. De uitbouw gebeurt in overleg met de VVSG (vereniging van steden en gemeenten), de federale overheid (update kadastrale gegevens), ICT (informaticadeskundigen) en AROHM om maximaal met wensen, gebruiksdoelen, toepassing en opvolging rekening te houden.

Ik zal onderzoeken in welke mate bestaande subsidieregelingen voor de opmaak van de gemeentelijke inventaris onbebouwde percelen kunnen worden bijgestuurd, om zoveel mogelijk gemeenten aan te sporen de gegevens te inventariseren.

2.5.3 Vergunningenbeleid

Doelstelling

In overleg met de betrokken besturen, wil ik een klantgerichte en snelle afhandeling van stedenbouwkundige vergunningsaanvragen waarborgen op alle bestuursniveaus.

We responsabiliseren deze bestuursniveaus om de vergunningsaanvragen binnen de decretaal voorgeschreven termijnen af te handelen. We maken tegelijk dat beslissingen duidelijker worden en we nemen maatregelen om op termijn het aantal beroepen omwille van loutere opportuniteitsredenen volledig tot nul te herleiden.

In het Vlaams regeerakkoord wordt expliciet vermeld (Vlareg p.61): “*We onderzoeken de invoering van het ‘gezaghebbend advies’. Elke burger of onderneming kan, voor zij starten met de uitvoering van hun plannen, van alle overheidsdiensten vernemen hoe de overheid*

zal reageren ten overstaan van welomschreven situaties (op fiscaal vlak, inzake ruimtelijke ordening, leefmilieu, ...). Wanneer het gezaghebbend advies wordt gevolgd, kan aan de burger of ondernemer geen sanctie worden opgelegd omdat hij of zij de wet niet zou hebben nageleefd. Integendeel: wie zich conformeert, wordt gehonoreerd (Vlareg p.61).

We onderzoeken en implementeren zo mogelijk een aantal vereenvoudigingsvoorstellen zoals de simpele melding van eenvoudige werken in plaats van een formele vergunningsaanvraag en het “willig beroep” of “hiërarchisch beroep” voor aanvragen van publiekrechtelijke rechtspersonen. Tegelijk wordt één infoloket per provincie opgericht, waar mensen informatie en advies kunnen opvragen met betrekking tot hun bouwdoossier, maar ook planologische vragen kunnen stellen. We werken mee aan een systeem dat er voor zorgt dat een aanvrager, vooraleer de aanvraag in te dienen, bij alle relevante instanties terecht kan om opmerkingen te vernemen (vooroverleg of het “gezaghebbend advies”).

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

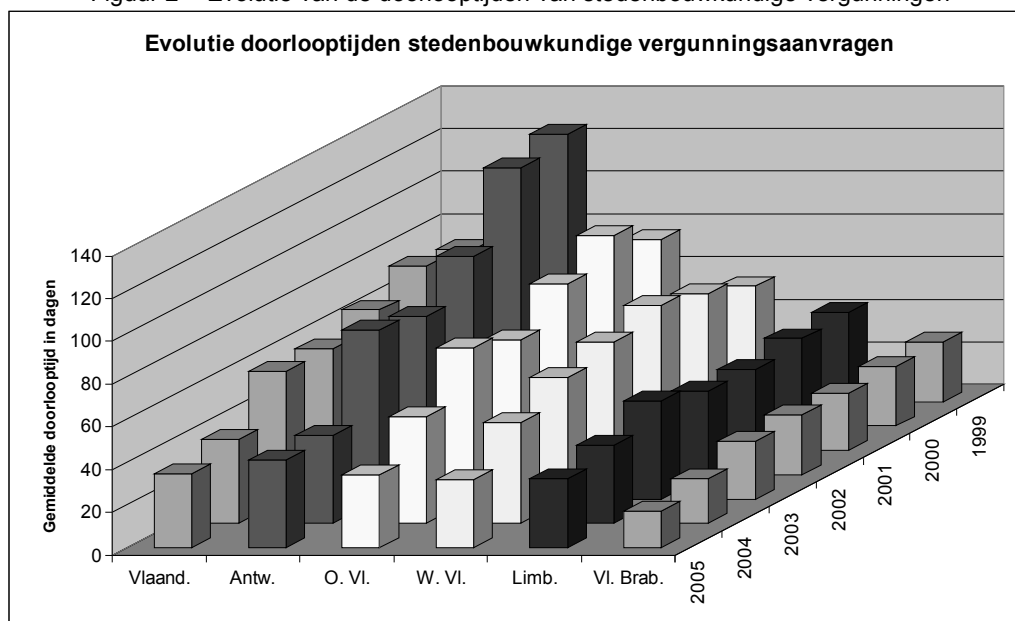
Door een waaier van inspanningen in het verleden, werden de historisch gegroeide achterstanden in de behandeling van aanvragen om stedenbouwkundige vergunningen of verkavelingsvergunningen reeds gevoelig gereduceerd. Dit was ook een antwoord op de aanbevelingen terzake van de Vlaamse ombudsdienst en de resoluties die daarop gebaseerd zijn.

De decreetswijziging uit 2003 waarbij de gemeente zelf een beslissing kan nemen wanneer het advies van de gemachtigde ambtenaar langer uitblijft dan 50 dagen, heeft in 2004 en 2005 haar volle effect gekend. Dit wordt aangetoond door onderstaande tabel en grafiek die de evolutie van de doorlooptijden van bouwaanvragen (stedenbouwkundige vergunningsaanvragen) tussen halfweg 1999 en september 2005 toont. Het gaat hierbij over de doorlooptijd van de dossiers bij de gemachtigde ambtenaar, dus de tijd dat de diensten van AROHM nodig hebben om het dossier bij hen te behandelen.

Tabel : evolutie van de doorlooptijden van stedenbouwkundige vergunningen

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vlaanderen totaal	71	75	66	59	59	39	35
Antwerpen	125	121	91	74	79	41	41
Oost Vlaanderen	76	89	78	63	71	50	34
West Vlaanderen	54	62	68	62	57	47	32
Limburg	42	41	38	39	46	36	32
Vlaams Brabant	28	28	27	28	27	21	17

Figuur 2 - Evolutie van de doorlooptijden van stedenbouwkundige vergunningen

De globale daling in de doorlooptijden is te danken aan enkele concrete acties die de procedures vereenvoudigen:

- de opheffing van vergunningsplicht voor een aantal kleine werken, die voor de gewone burger erg belangrijk zijn,
- de vaststelling van een lijst van werken waarvoor de burger zelf een vergunning kan aanvragen, zonder beroep te moeten doen op een architect,
- de vrijstelling van het advies van de gemachtigde ambtenaar voor vergunningsaanvragen voor gebouwen tot 1000 m³ in alle soorten woongebied.

Op het periodiek gehouden COGEAM (College van Gewestelijk Stedenbouwkundig Ambtenaren en Gemachtigde Ambtenaren) wordt overlegd omtrent concrete gevallen en dossiers in functie van een beperken van het aantal beroepen en om de beoordelingsmarge in appreciatiegevallen te vernauwen. Tegelijk worden voor specifieke zaken richtkaders opgemaakt.

In functie van het beperken van het aantal beroepen woont de gemachtigde ambtenaar in Oost-Vlaanderen reeds enige tijd systematisch alle zittingen van de bestendige deputatie in beroepsdossiers bij. Recente evaluatie leert dat dit zowel een gunstige impact heeft op de aard van de beslissingen van de bestendige deputatie als op het aantal ingestelde hogere beroepen.

Aangaande de meldingsmogelijkheid van eenvoudige werken en het zogenaamde “gezaghebbend advies” zijn op administratieniveau reeds gesprekken gevoerd.

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

Meldingsmogelijkheid voor eenvoudige werken onderzoeken

We zullen nagaan in welke mate ingewikkelde vergunningsprocedures voor eenvoudige aanvragen kunnen vervangen worden door een simpele melding aan de overheid, naar analogie met de melding bij milieuvergunningen. Het zou bijvoorbeeld kunnen gaan om

werken binnen de begrenzingen van verkavelingen waar de voorschriften vrij nauwkeurig zijn bepaald. De overheid zou dan over een bepaalde termijn (twintig dagen) kunnen beschikken waarbinnen zij al dan niet kan reageren op de “melding”. We zullen dit verder onderzoeken.

Meewerken aan het “gezaghebbend advies”

De invoering van het zogenaamde “gezaghebbend advies” is gelanceerd vanuit andere beleidsdomeinen. We zullen onderzoeken hoe we zo veel als mogelijk onze medewerking daaraan kunnen verlenen.

Wat de ruimtelijke ordening betreft bestaat anderzijds zo’n principiësaanvraagprocedure op basis van een sterk vereenvoudigd dossier overigens al, meer bepaald de vraag voor een stedenbouwkundig attest. Het decreet bepaalt dat – in het nieuwe systeem - zo’n attest twee jaar geldig blijft onder voorbehoud van wijziging van het geldende ruimtelijk uitvoeringsplan of van de regelgeving in deze periode (en op voorwaarde dat de effectieve aanvraag hetzelfde voorwerp betreft).

Bovendien is het de regel dat voor grote bouwprojecten (bvb. de werken in het kader van het Mobiliteitsplan Antwerpen, de verruiming van de Schelde en het Sigmaphan, enz.) op niveau van het secretariaat-generaal van het departement LIN wordt overlegd met alle betrokken administraties teneinde de plannings- en vergunningsprocedure zo snel en zo gestroomlijnd mogelijk te laten verlopen. Mijn administratie AROHM verleent daar een grote en intensieve medewerking aan.

Kader voor opportuniteitsbeoordeling en “hiërarchisch beroep”

In het nieuwe vergunningensysteem is uitdrukkelijk bepaald (artikel 126) dat de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar enkel een legaliteitstoezicht zal uitoefenen. In tussentijd is het aangewezen dat de gemachtigde ambtenaren, naar analogie met deze bepaling, voldoende terughoudend zijn wat betreft het instellen van een hoger beroep en dit te doen vanuit een bewaken van de Vlaamse belangen inzake legitimiteit.

Artikel 127 DRO voorziet geen administratieve beroepsmogelijkheid voor vergunningsaanvragen waarover door de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar beslist wordt. Dit kan in vraag gesteld worden. Een eenvoudige oplossing (die ook kadert in de in het regeerakkoord aangekondigde beperking van bijkomende procedures en regels) kan gevonden worden door het activeren van het algemeen aanvaarde principe van het “willig beroep” of “hiërarchisch beroep”. Er zal dan ook een omzendbrief uitgevaardigd worden om de aanvragers die onder de toepassing van artikel 127 vallen, te wijzen op de mogelijkheid om bij de Vlaamse Regering een dergelijk beroep in te stellen. Voor de eigen vergunningsaanvragen krijgen alle aanvragers art. 127 de mogelijkheid om bij de Vlaamse overheid in beroep te gaan tegen afwijzende beslissingen.

Infoloket en administratieve vereenvoudiging

De samenleving eist een inzicht in alle private en publieke rechten en plichten, die van toepassing zijn op een bepaald perceel. Rechtszekerheid is slechts mogelijk wanneer de informatie volledig en actueel is. Deze informatie zit momenteel gespreid over verschillende databanken van verschillende eigenaars. Deze data moeten ook verder aangevuld worden. Een belangrijke uitdaging bestaat erin om deze data via een geografisch infoloket te ontsluiten. Samen met het e-Governmentteam wordt gewerkt aan een generiek

geografisch infoloket. Via dit loket kunnen in de toekomst ook geografische objecten toegevoegd worden.

Dossierstromen tussen verschillende overheden gebeuren nog teveel op analoge wijze. Dit veroorzaakt vertraging en lange doorlooptijden. Momenteel loopt, samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en met de Vereniging van Vlaamse Provincies, een project om standaarden uit werken om de dossiergegevens op digitale wijze door te sturen.

Deze beide initiatieven vormen de aanzet voor een systeem waarbij de burger niet alleen de private en publieke rechtstoestand kan opvragen, maar ook zijn stedenbouwkundige aanvragen via het internet zal kunnen indienen en het verloop ervan opvolgen.

De socio-economische vergunning naar Vlaanderen overhevelen

In het regeerakkoord is gesteld dat, om Vlaanderen degelijk te kunnen besturen en de ambities uit het akkoord ten volle waar te maken, Vlaanderen meer bevoegdheden nodig heeft.

De Vlaamse Regering zal streven naar een aanpassing van de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en het Vlaamse niveau. Deze aanpassingen moeten de bestuurskracht van alle instellingen versterken. Onze uitgangspunten zijn verantwoordelijkheid, subsidiariteit en objectieve solidariteit.

Een van de concrete hervormingen die de Vlaamse Regering wil realiseren is (op het vlak van de economie) de overheveling van de bevoegdheden van alle instrumenten ter ontwikkeling van het zelfstandig ondernemerschap naar de gewesten.

Het federaal niveau heeft nog maar onlangs echter een aantal wetten en besluiten getroffen die tot gevolg hebben dat de socio-economische vergunning op dat niveau wordt behandeld en beslist. Hoewel ik dus voorstander ben om die bevoegdheid over te nemen, kan ik niet anders dan vaststellen dat er nog heel wat werk aan de winkel is om de bevoegdheid van het federale naar het Vlaamse niveau over te hevelen en dat we dit als Vlaamse overheid zeker niet alleen kunnen. Ik zal in 2006 daarvoor de nodige gesprekken aangaan zodat een constructieve oplossing kan gevonden worden..

2.5.4 Handhavingsbeleid

Doelstelling

Het voeren van een uniform handhavingsbeleid dat bouwovertradingen in de toekomst ontmoedigt, in de vroegst mogelijke fase optreedt tegen bouwovertradingen in uitvoering en het historisch passief op een redelijke, menselijke en verantwoorde wijze verwerkt.

Alle herstellvorderingen van de herstellvorderende overheden worden voorgelegd aan de Hoge Raad voor het Herstelbeleid, evenals de ambtshalve uitvoeringen op initiatief van de stedenbouwkundig inspecteur. Nieuwe bouwovertradingen wordt via het administratief stakingsbevel een halt toe geroepen.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

In het jaar 2004 zijn er meer bouwovertradingen geformaliseerd dan het jaar voordien. Gedurende de laatste zes jaar nam het aantal processen-verbaal stelselmatig toe. Tegelijk kan echter worden vastgesteld dat de overheid steeds vaker reageert op het ogenblik dat

een bouwovertrading (oprichting) zich nog voltrekt. De laatste jaren werd in ca. 20% van de vastgestelde overtredingen een stakingsbevel uitgevaardigd. Deze tendens past in het preventieve beleid dat reeds verschillende jaren wordt gevoerd.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verhouding aantal pv's / stakingsbevelen	4%	14%	20%	18%	29%	18%

Tijdens 2003 en 2004 werden de effecten van de decreetswijziging van 4 juni 2003 zichtbaar. Het aantal gerechtelijke uitspraken waarin een herstelmaatregel werd bevolen nam af tot minder dan de helft van het aantal uitspraken. Terwijl er vóór 22 augustus 2003 doorgaans geen herstel werd uitgesproken omdat er tijdens de gerechtelijke procedure een einde werd gesteld aan het bouw misdrijf door hetzij een herstel in de oorspronkelijke staat, hetzij het bekomen van een regularisatievergunning, legden de rechters na 22 augustus 2003 voornamelijk geen herstel meer op op grond van de gewijzigde strafbepalingen.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Uitspraken	453	329	328	193	129	264	310
Met herstel	313	184	225	122	82	142	147
Verhouding	69%	56%	69%	63%	64%	54%	47%

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid geïnstalleerd

Bij besluit van 22 juli 2005 werd de Hoge Raad voor het Herstelbeleid samengesteld. Hij kan zijn werkzaamheden aanvangen in het najaar van 2005. Zijn eerste taak zal het opstellen van een huishoudelijk reglement zijn en dit voor te leggen aan de Vlaamse regering. Na de goedkeuring van dit reglement door de Vlaamse regering gelden de adviesverplichtingen voor de stedenbouwkundig inspecteur en het college van burgemeester en schepenen wanneer zij een herstellvordering uitbrengen of een ambtshalve uitvoering wensen op te starten. De Hoge Raad voor het Herstelbeleid is m.a.w. een permanent verplicht adviesorgaan voor de herstellvorderende overheden.

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid kan ook algemene beleidsadviezen verstrekken over diverse aangelegenheden inzake handhaving.

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid zal jaarlijks aan het Vlaamse parlement verslag uitbrengen over haar werkzaamheden.

Een website rond handhaving opzetten

Kennis van de materie en kennisoverdracht is essentieel voor een uniform en consequent toegepast handhavingsbeleid. Dit geldt nog meer in een omgeving waarin recent decreetswijzigingen zijn doorgevoerd, waardoor de gerechtelijke uitspraken aan belang hebben gewonnen. Daarom zal nog in de loop van 2005 door de afdeling Bouwinspectie een website on line worden geplaatst met de belangrijkste gerechtelijke uitspraken.

Bestuurskracht en slagkracht van de lokale besturen verhogen

De lokale besturen spelen een cruciale rol in het handhavingsbeleid. Zij dragen een grote verantwoordelijkheid in het ordenen van het grondgebied. Ordenen betekent ook het handhaven van die orde. De lokale overheden staan dicht bij de burger en kunnen daarom snel ingrijpen, vaak op een eenvoudige wijze, en daardoor groter onheil voor bouwvoertreders, benadeelden en de plaatselijke ruimtelijke ordening voorkomen. Sedert de inwerkingtreding van het decreet van 4 juni 2003 staat een alert overheidsoptreden synoniem voor een verantwoordelijk optreden van de overheid. Op het ogenblik dat men via een aangepast planningsinstrumentarium gestalte geeft aan het gemeentelijk grondgebied, moet men voorkomen dat de nieuwe voorschriften weer overtreden worden.

Ik wil een goede samenwerking stimuleren tussen de gewestelijke en de gemeentelijke diensten zodat de handhaving efficiënt en effectief kan verlopen. Een geregeld overleg kan daartoe bijdragen.

De rol van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar mag niet beperkt worden tot de domeinen van plannen en vergunnen. Voor een correcte toepassing van de regels m.b.t. handhaving is echter een goed inzicht vereist in de regels die de handhaving beheersen. Het handhavingsrecht is immers een kruispunt van administratief recht, strafprocesrecht, strafrecht en burgerlijk recht. Vooral de stedenbouwkundige inspecteurs zijn gespecialiseerd in de materie. Er moet dan ook gezorgd worden voor een goede kennisoverdracht door het organiseren van studiedagen en de ontsluiting van rechtspraak (zie hoger).

Invoeren van uitdovend woonrecht

Naast de oplossingen die worden geboden door planningsinitiatieven, wordt er een uitdovend woonrecht ingevoerd voor al degenen waarvoor een bestemmingswijziging niet mogelijk is. Dit uitdovend woonrecht geeft degenen die reeds enige tijd een weekendverblijf permanent bewonen de gelegenheid om de constructie nog gedurende een overeen te komen periode te blijven bewonen door het opstellen van een uitdovingsplan. Zolang het uitdovingsplan loopt, heeft de begunstigde het ongestoorde genot over zijn constructie. Op het einde van de termijn dient de permanente bewoning te worden gestaakt en, enkel in voorkomend geval, de illegale constructie te worden verwijderd. Het uitdovend woonrecht wordt toegekend mits er aan bepaalde voorwaarden is voldaan en blijft van toepassing zolang aan deze voorwaarden voldaan wordt.

2.6 Vereenvoudigen van procedures en administratieve lasten

Doelstelling

Beperken van nieuwe regelgeving en administratieve procedurelast, het vereenvoudigen van procedures en voldoende aandacht schenken aan rechtszekerheid blijven belangrijke speerpunten van het beleid.

De laatste jaren is de wetgeving en reglementering van andere beleidsdomeinen met impact op het ruimtelijk beleid sterk toegenomen (VLAREM, decreet natuurbewoud, decreet integraal waterbeleid, oppervlaktedelfstoffendecreet, havendecreet, erfgoedlandschappendecreet, ...). De onderlinge afstemming van deze regelgeving verdient verdere aandacht en moet concreet verijnd worden. We moeten overlappingsen vermijden.

Vanuit de eigen bevoegdheid kan ruimtelijke ordening door het opmaken van typevoorschriften een eerste stap zetten naar het verhogen van de eenvormigheid en de rechtszekerheid.

Via een gericht ICT-beleid willen we komen tot een overzichtelijke, innovatieve en klantvriendelijke online dienstverlening die ambtenaren van AROHM in staat stelt efficiënter te werken en die burgers, bedrijven of professionelen in staat stelt de voor hen benodigde informatie rond bouwen en wonen te vinden en de door het beleidsdomein RWO aangeboden diensten online aan te vragen of af te handelen.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

De inspanning die reeds werden geleverd voor een vlottere afhandeling van vergunningsdossiers heb ik eerder reeds toegelicht.

Om te komen tot een betere afstemming tussen wetgeving en reglementering van ruimtelijke ordening met de andere beleidsdomeinen heb ik een studie uitbesteed die een overzicht moet bieden van de sectorale wetgevingen met invloed op de ruimtelijke bestemmingen en op stedenbouwkundige vergunningen. Uit de eerste analyse blijkt reeds dat de sectorale wetgeving met een invloed op ruimtelijke bestemmingen vooral in de sector natuur-, milieu- en landschapsbescherming te situeren valt. Ook de sectorale regelgeving rond monumenten en landschappen heeft een impact op de ruimtelijke ordening.

Ook om de dienstverlening vanuit een krachtige ICT-omgeving te kunnen optimaliseren heb ik reeds initiatieven genomen. Tijdens het voorbije jaar werd een geo-databank samengesteld, die via een intranet consulteerbaar is. De dossieropvolgingstoepassing 'Bredero' wordt momenteel omgezet naar WEB-technologie. Deze omzetting is noodzakelijk voor de verdere doorvoering ervan binnen de administratie.

Voor informatieverspreiding naar de burger is een content management systeem (CMS) opgezet. Dit systeem laat toe dat redacteurs, mits een kleine opleiding, informatie op het internet kunnen publiceren. Voor de 'Inventaris van de Onbebouwde Percelen' werd medio 2004 gestart met het uitwerken van een nieuw concept IOP, gekoppeld aan een nieuw inventarisatie-instrument.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006**Vrijstelling van vergunning voor bepaalde werken onderzoeken**

Volgend werkjaar plan ik een verdere screening van werken die mogelijks kunnen vrijgesteld worden van de stedenbouwkundige vergunningsplicht. Dit project is eveneens opgenomen in het actieplan wetsmatiging.

De dossiersamenstelling van verkavelingsaanvragen actualiseren

Het ministerieel besluit met betrekking tot de dossiersamenstelling van verkavelingsaanvragen dateert van 6 februari 1971. De kijk op verkavelingen is gedurende de jaren echter danig veranderd. Voor grotere verkavelingen worden er in het oude besluit te weinig gegevens gevraagd zodat men zich onvoldoende een duidelijk beeld van de manier van verwezenlijking van de verkaveling en welke visie men op de verkaveling heeft, kan gevormd worden.

Het nieuwe besluit dat ik wil voorstellen moet verkavelaars en ontwerpers van verkavelingen ertoe aanzetten over diverse aspecten na te denken en er een uitspraak over te doen, zoals bijvoorbeeld de schikking van de kavels, de inplanting van de woningen op de kavels, de oriëntatie, de hoedanigheid van de weg en de aankleding ervan, de aanleg van de publieke ruimtes, de parkeerproblematiek, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid, het beoogde uiterlijk van de verkaveling, enz. Naar analogie met stedenbouwkundige vergunningsaanvragen lijkt een onderscheid tussen een uitgebreide en een eenvoudige dossiersamenstelling verantwoord. Ook de mogelijkheid van een beperkte beschrijvende nota (die de visie moet uitdrukken), liever dan uitgebreide (en vaak beknoptende) voorschriften is een mogelijke denkpiste.

Vereenvoudigingsprojecten rond de relatie sectorale wetgeving – ruimtelijke ordeningswetgeving uitvoeren

Deze studie moet in 2006 leiden tot concrete vereenvoudigingsprojecten, waardoor de sectorale wetgeving en de ruimtelijke ordeningswetgeving (zowel planning als vergunningen) beter op elkaar afgestemd worden.

Per voorstel tot vereenvoudiging zullen de volgende elementen aangereikt worden:

- een omschrijving van de probleemsituatie, met aanduiding van de regelgeving die gewijzigd zou moeten worden;
- een beleidsvoorstel tot aanpassing van de regelgeving;
- een beschrijving van de maatschappelijke kosten en baten van deze aanpassing.

De voorstellen tot vereenvoudiging kunnen zowel betrekking hebben op de sectorale wetgeving als op de wetgeving van ruimtelijke ordening.

Een generiek GIS-platform ontwikkelen

Samen met het e-Governmentteam en met het 'Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen' zal ik verder werken aan het project "Generiek GIS voor e-Government.". Het doel van dit project is de creatie van een toepassing die via Webtechnologie toelaat om een GIS-toepassing aan te bieden aan verschillende overheden waarmee die overheden een geodatalaag kunnen aanmaken, bijwerken en raadplegen, zowel het geo-object als de attributen. De gegevens in de geodatalaag worden op die manier ter beschikking gesteld

via WEB-services. Uiteraard gebeurt dit op een beveiligde manier, zodat bepaald wordt wie wat mag zien, zoals de burger, de ambtenaar al dan niet bevoegd voor bepaalde onderdelen van het grondgebied, de beleidsmensen,

Geïntegreerd werken – uniform dossierafhandlingssysteem

Verschillende afdelingen van AROHM en sectoren gebruiken een eigen dossierafhandlingssysteem. Dit maakt het geïntegreerd werken moeilijk zonet onmogelijk. Voor de dossieropvolging dient gestreefd naar één systeem. De huidige 'Bredero'-toepassing dient daarbij als vertrekbasis.

De toepassing wordt momenteel omgezet naar een WEB-interface. Deze toepassing wordt verder uitgebreid met modules om dossiergegevens digitaal uit te wisselen met derden. Op termijn zal gebruik gemaakt worden van basisregistraties zoals het CRAB (Centraal Referentie Adressen Bestand), GRB (Grootschalig Referentie Bestand) en KADVEC (gevectoriseerde kadastrale gegevens).

Aanmaak en ontsluiting van nieuwe geografische datalagen

De administratie bezit nog verschillende databanken en inventarissen die via een GIS-systeem naar een breder publiek ontsloten zullen worden. In de eerste plaats dient de aandacht te gaan naar de aanmaak van geografische datalagen, bijvoorbeeld voor onroerend erfgoed, beschermd erfgoed, stedenbouwkundige vergunningen, onbebouwde percelen, leegstaande bedrijfsruimten, ... Eens deze datalagen beschikbaar zijn kunnen ze ontsloten worden via het generiek GIS platform.

Deze datalagen zijn noodzakelijk om te kunnen komen tot een geoloket betreffende de publieke rechten die op percelen rusten. Dit geoloket zal een aanzienlijke meerwaarde bieden, zowel naar de burger, de professioneel als de ambtenaar, vermits alle data vanuit één loket bevroegbaar zijn.

2.7 Verder operationaliseren en verduidelijken van het subsidiariteits-principe

Doelstelling

Het subsidiariteitsbeginsel houdt in dat elke voor ruimtelijke ordening bevoegde overheid (Vlaams gewest, provincie, gemeente) zich bezighoudt met die materies die geëigend zijn om op het bewuste niveau te worden geregeld.

Beslissingen moeten worden genomen op het meest geschikte niveau. Een beslissing wordt in principe op het laagste niveau genomen. Enkel indien het belang en/of de reikwijdte ervan het lagere niveau overstijgt kan het hogere niveau optreden.

Voor de Vlaamse overheid impliceert het subsidiariteitsprincipe dat het gewest op een duidelijke manier kan omgaan met takenverdelingen met de lagere planningsoverheden.

We streven naar een duidelijke manier van werken om subsidiariteit te operationaliseren. Goede afspraken en afstemmingsoverleg zijn hierbij essentieel. Ook streven we naar de effectieve ontvoogding van de lokale besturen via het vaststellen van duidelijke taak- en bevoegdheidsafspraken.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Vanuit het subsidiariteitsprincipe treden de gemeenten en provincies op als volwaardige planningsniveaus. In de planningsprocessen is steeds gestreefd naar goed overleg tussen de drie planningsniveaus. Via afspraken is een soepele en werkbare invulling van de subsidiariteit nagestreefd.

De autonome rol van de gemeenten werd de laatste jaren enorm gestimuleerd via overleg bij planningsprocessen of bij de opmaak van registers, via opleidingen en subsidiestelsels. Volgens het decreet kunnen de gemeenten een autonoom vergunningenbeleid voeren zodra ze aan 5 voorwaarden voldoen: (1) een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan hebben, (2) een stedenbouwkundig ambtenaar hebben, (3) een register van de onbebouwde percelen hebben, (4) een plannenregister hebben en (5) een vergunningenregister hebben.

Onderstaande tabel geeft een stand van zaken rond de vijf ontvoogdingsvoorwaarden bij de Vlaamse gemeenten. Het was in 2004 reeds duidelijk dat de oorspronkelijk voorziene timing (1 mei 2005) voor het voldoen aan deze vijf ontvoogdingsvoorwaarden niet zou gehaald worden. In het kader van het partnership met de gemeenten werd aan de gemeenten met de laatste decreetwijziging twee jaar uitstel verleend om de vijf voorwaarden voor een autonoom vergunningenbeleid te realiseren.

Aangezien de officiële goedkeuringsprocedure van een ruimtelijk structuurplan, dus van voorlopige tot definitieve vaststelling, een jaar duurt, betekent dit dat een gemeente in het voorjaar van 2006 over een voorlopig vastgesteld structuurplan moet beschikken om de decretale deadline te halen.

Uit de overzichten van gemeentelijke structuurplannen die mijn administratie bijhoudt, blijkt dat van de resterende 177 gemeenten nog 132 de startfase van hun structuurplanningsproces doorlopen.

	Ant wer pen (70)	Wes t- Vlaa nder en (64)	Oos t- Vlaa nder en (65)	Vlaa ms- Bra bant (65)	Limb urg (44)	To taa l (30 8)
Goedgekeurd structuurplan	19	16	18	8	6	67
Structuurplan voorlopig vastgesteld	17	14	11	6	16	64
					subtotaal	131
Ambtenaar	57	51	51	48	31	238
Inventaris onbebouwde percelen goedgekeurd	23	30	25	37	21	136
Inventaris onbebouwde percelen in eindfase	4	1	3			8
					subtotaal	144
Conform verklaard plannenregister	10	11	13	4	11	49
Opmaak plannenregister in eindfase	17	18	26	14	11	86
					subtotaal	135
Vergunningenregister	1	1	1	1	0	4
Opmaak vergunningenregister in eindfase	14	11	3	0	0	28
					subtotaal	32
					TOTAAL	

Zoals uit de tabel (gegevens dd. 15 augustus 2005) blijkt, is er een achterstand vast te stellen in de opmaak van plannen- en vergunningenregisters.

	5 voorwaarden	4 voorwaarden	3 voorwaarden	2 voorwaarden	1 voorwaarde	0 voorwaarden
aantal gemeenten	2	10	35	108	121	33

Anderzijds moeten we ook oog hebben voor die gemeenten die wel werk maken van hun ontvoogding. Vooral voor hen is een praktische ondersteuning bij hun plannings- en vergunningstaken een essentiële taak van de Vlaamse overheid.

De kennis en ervaring aanwezig bij de Vlaamse administratie dient ter beschikking gesteld te worden van de gemeenten en provincies die in volle uitbouw zijn. Ik wil hierin een stap verdergaan dan het ontsluiten van informatie via de website www.ruimtelijkeordening.be, meer bepaald door de coaching van gemeentes en verdere opleiding van gemeentelijke ambtenaren.

Dit zullen we doen op verschillende wijzen:

- daadwerkelijke ondersteuning bij concrete dossiers tijdens periodiek overleg (cfr. de werkbezoeken aan de gemeentebesturen of de regelmatige regiovergaderingen op de ROHM-afdelingen met een aantal gemeentebesturen;
- opleiding en informatieverstrekking omtrent recente ontwikkelingen inzake ruimtelijke ordening, zelf te organiseren of in samenwerking met bijvoorbeeld de VRP;
- deelname van AROHM aan ambtelijke werkgroepen zoals VAROPA in Antwerpen en de Collegawerkgroep in Oost-Vlaanderen, in functie van een betere onderlinge afstemming tussen de ambtenaren ruimtelijke ordening op de drie niveaus..

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Gemeenten stimuleren tot realisatie van de vijf ontvoogdingsvoorwaarden

Het coachen en stimuleren van gemeenten om de vijf ontvoogdingsvoorwaarden te realiseren met respect voor de subsidiariteit wordt een belangrijk aandachtspunt. Ik zal alle gemeenten screenen en onderzoeken welke de concrete knelpunten en vertragende factoren zijn in hun stappenplan naar een autonome vergunningsrol.

Ik zal nagaan in welke mate ik een hecht samenwerkingsverband met de gouverneurs van de Vlaamse provincies kan opzetten. Hun bijdrage bij het stimuleren van de gemeenten is trouwens cruciaal aangezien de provincies gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen goedkeuren. Ik zal eveneens nagaan in welke mate mijn administratie per provincie minstens één ambtenaar kan gelasten met een coachende rol.

Het stimuleren van de gemeenten naar de realisatie van de vijf ontvoogdingsvoorwaarden impliceert een positieve ondersteuning en sturing. Maar tegelijkertijd zal ik niet nalaten strikte randvoorwaarden te stellen aan gemeenten die de groei naar hun autonome vergunningstaak niet serieus nemen. Ik zal onderzoeken via welke geëigende instrumenten we een gemeente ertoe kunnen aanzetten haar verantwoordelijkheid te nemen.

Ontvoogde gemeenten ondersteunen bij hun autonome rol

Tegelijkertijd wil ik ook de gemeenten die wel werk hebben gemaakt van hun autonome vergunningstaken, positief ondersteunen. Hiervoor bestaat de mogelijkheid om vanuit de nieuwe organisatiestructuur van de administratie (Beter Bestuurlijk Beleid) een loketfunctie uit te bouwen voor de lokale besturen en administraties. Ik zie het als een specifieke opdracht van het verzelfstandigd agentschap om terzake een concrete werkwijze uit te

werken. Dit zal deel uitmaken van de beheersovereenkomst die voor het agentschap wordt vastgelegd.

Praktische afspraken met lagere besturen maken rond een soepele, werkbare invulling van subsidiariteit

In mijn beleidsnota wees ik reeds op het belang van duidelijke afspraken om het partnerschap tussen verschillende planningsniveaus gestalte te geven. Op elk niveau kan een bestuur de onderwerpen aanpakken die best op dat niveau geregeld worden. Voor veel zaken is uit ondermeer het RSV duidelijk welke overheid bevoegd is. Soms is de toewijzing minder makkelijk maar brengen overleg en afspraken duidelijkheid. Er zit marge op de taakverdeling. Zelfs op aspecten waar de taakverdeling vrij duidelijk blijkt uit bijv. het RSV, is er soms de behoefte om in een plan op te treden voor onderwerpen die volgens die taakverdeling in principe tot de planningsbevoegdheid van een andere overheid behoren. Bepaalde verschuivingen in de taakverdeling veronderstellen allicht een decretale bepaling die op de normale taakverdeling conform het decreet en het RSV een uitzondering maakt. Denkbaar is dat deze verschuivingen ten laatste op de plenaire vergadering besproken worden (geen bijkomende procedurestap).

2.8 Grensoverschrijdende aspecten van ruimtelijke ordening

Doelstelling

De steeds verdergaande internationalisering heeft als gevolg dat ruimtelijke ontwikkelingen en beleidsbeslissingen buiten Vlaanderen een grotere impact krijgen op het ruimtelijk beleid en de ruimtelijke ontwikkelingen in Vlaanderen. Daarom willen we werken aan de uitbouw van gewestoverstijgende partnerschappen. Ruimtelijke potenties die ontstaan uit deze internationalisering kunnen zo maximaal benut worden en mogelijke negatieve effecten ervan kunnen beperkt worden.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

De steeds verdergaande internationalisering heeft tot gevolg dat er een steeds grotere wisselwerking ontstaat tussen het Vlaams ruimtelijk beleid en haar internationale omgeving.

De afgelopen jaren is versterkt ingezet op de bovengewestelijke en internationale dimensie van het ruimtelijk beleid met als doel een lange termijnvisie te formuleren met betrekking tot de relatie tussen de Vlaamse ruimtelijke planningspraktijk en de ontwikkelingen op internationaal niveau. In het bijzonder gaat het er daarbij om met het oog op de herziening van het RSV het huidige RSV voor wat betreft haar internationale dimensie nader uit te werken dan wel op te laden vanuit de hiaten die momenteel binnen de huidige planningspraktijk worden aangevoeld.

De huidige samenwerkingskaders zijn echter ontoereikend om met deze uitdagingen aan te gaan. Het is daarom een belangrijke doelstelling om de bovengewestelijke en internationale partnerschappen te versterken.

Het afgelopen jaar is daartoe een aantal belangrijke stappen gezet:

- In functie van de afbakening van het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel is een permanente dialoog opgezet met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- In functie van de samenwerking met Nederland is binnen de Grenscommissie VLANED een afsprakenkader voor grensoverschrijdende planconsultatie uitgewerkt. Hiervoor zal dit jaar een testfase van start gaan.
- In functie van de samenwerking met Noord-Frankrijk zijn samenwerkingsvoorstellen ingediend bij de Vlaamse Noord-Frankrijkcoördinator, onder meer met betrekking tot de organisatorische aanpak, planconsultatie en de uitbouw van het netwerk rond Rijsel.
- In functie van het versterkt opvolgen van EU regelgeving en EU beleid is vanuit AROHM een personeelslid deeltijds afgevaardigd naar de Vlaamse afvaardiging van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie.

Ruimtelijke ordening is geen Europese bevoegdheid. Een belangrijk deel van het Europees beleid heeft echter een belangrijke ruimtelijke dimensie. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het Europees milieubeleid en het Cohesiebeleid. Het door de Europese Conventie goedgekeurde ontwerp van Europese grondwet maakt de relatie tussen deze domeinen en de ruimtelijke ordening expliciet. Artikel 130 geeft aan dat Europese milieuwetgeving die van invloed is op de ruimtelijke ordening met eenparigheid van stemmen door de Raad van Ministers moet worden vastgesteld. Artikel 13 introduceert met het begrip territoriale cohesie de ruimtelijke dimensie als nieuwe pijler van het cohesiebeleid.

De Europese Commissie heeft binnen dit kader in het Derde Cohesierapport een eerste aanzet gedaan tot beleidsmatige uitwerking van het begrip territoriale cohesie. De Europese ministers bevoegd voor Ruimtelijke Ordening en de Europese Commissie hebben afgesproken deze beleidsmatige uitwerking af te ronden tegen 2007. In het licht van de doelstellingen van Lissabon en Gotheborg moet de verscheidenheid in ruimtelijke potenties op het Europees continent sterker worden benut. Hierbij zal worden voortgebouwd op het Europees Ruimtelijk Ontwikkelingsperspectief.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Goede relaties met grensoverschrijdende en internationale partners opbouwen

De versterkte inzet naar het bovengewestelijke en internationale niveau zal het komende werkjaar worden verder gezet op de verschillende schaalniveaus.

Op intergewestelijk niveau zal ik de dialoog verder zetten met het Waals en het Brussels gewest om een versterkte samenwerking op te zetten omtrent (1) planconsultatie en (2) het gezamenlijk Belgisch optreden binnen Europese samenwerkingsfora (territoriale cohesie).

Voor de samenwerking met Nederland zal ik de testfase voor de grensoverschrijdende planconsultatie opzetten en de opstart van inhoudelijke samenwerkingsprojecten onderzoeken.

Voor de samenwerking met Noord-Frankrijk zullen de voorstellen geformuleerd voor de Vlaamse Noord-Frankrijkcoördinator waar mogelijk binnen de globale samenwerking met Noord-Frankrijk worden opgestart.

Het internationaal beleid op Europees niveau (EU-richtlijnen, ruimtelijke solidariteit en territoriale cohesie) zal versterkt worden opgevolgd met het oog op de internationale ambities. Vlaanderen zal op het vlak van de ruimtelijke ordening haar verplichtingen binnen de kaders van de Benelux nakomen. Voornamelijk de relaties met de grensprovincies in Nederland zullen hierbinnen aandacht krijgen.

2.9 Integrerende en coördinerende rol van ruimtelijke ordening

Doelstelling

Het voeren van een ruimtelijk beleid is niet alleen een opdracht voor het beleidsdomein ruimtelijke ordening. Er zijn immers allerlei maatschappelijke ontwikkelingen zoals demografische, economische, sociale, culturele en technologische ontwikkelingen die bepalend zijn voor de ruimtelijke dynamiek.

Enerzijds moet het te voeren beleid rond ruimtelijke ordening gericht worden op het afwegen en toewijzen van de diverse sectorbehoeften. De ruimtelijke ordening, waarbij de ruimtelijke vertalingen van diverse maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar worden afgewogen, behoudt een integrerende en coördinerende rol ten opzichte van de diverse sectorale aanspraken op de ruimte.

Essentieel in dergelijk model van coördinatie, afweging en integratie is dat de vele sectorale aanspraken op een gestructureerde en gelijkwaardige manier tot stand moeten komen en dat ze een ruimtelijke vertaling zijn van de maatschappelijke doelstellingen die gelden voor het betrokken maatschappelijk veld. Hier ligt dus een uitdrukkelijke opdracht voor alle ruimtebehoevende sectoren. Dit is geen opdracht voor ruimtelijke ordening zelf, tenzij de sectoren zelf in gebreke blijven.

Anderzijds brengt ruimtelijke ordening, als beleidsveld met een eigen deskundigheid, in het planproces concepten in zoals ruimtelijke kwaliteit, draagkracht bekeken vanuit verschillende functies, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, enzovoort. Het is de rol van de ruimtelijke ordening om het afwegingsproces te organiseren en de verschillende sectorale visies op ruimtegebruik op een evenwichtige en maatschappelijk verantwoorde manier – in samenspraak met de andere betrokken actoren (beleidsdomeinen en sectoren) – in elkaar te passen.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

De vraag naar integratie en gelijktijdige en gelijkwaardige sectorale input realiseren we via een planningsmodel met een grotere transparantie en grotere structurele betrokkenheid van de sectoren bij de ruimtelijke planning. Dergelijk partnerschapsmodel krijgt vorm via beleidsprocessen op verschillende niveaus.

Enerzijds brengt de ruimtelijke ordening op niveau van de eigen (ruimtelijke) planningsprocessen verschillende relevante actoren en beleidsdomeinen samen om in onderling overleg tot een kwalitatief ruimtelijk en gebiedsgericht beleid te komen. Het gaat om planningsprocessen in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Een overzicht van de processen die momenteel lopen en tijdens het werkjaar 2005-2006 zullen lopen, is opgenomen in paragraaf 2.2.

Daarnaast levert ruimtelijke ordening ook haar bijdrage op het niveau van specifieke beleidsprocessen geïnitieerd vanuit de andere beleidsdomeinen. Het is immers een belangrijke taak van de ruimtelijke ordening om de ruimtelijke kwaliteit bij verschillende soorten projecten te bewaken, aandacht te besteden aan de doorwerking van deze beleidsprocessen bij de advisering en beoordeling van plannen op lagere niveaus en in sommige gevallen ook de uitvoering van deze projecten te faciliteren via de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Enkele belangrijke voorbeelden van dergelijke beleidsprocessen zijn het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg, de opmaak van het Masterplan Antwerpen, het Strategisch Plan voor de luchthaven van Zaventem, de strategische plannen voor de zeehavens, de Langetermijnvisie Schelde-estuarium,...

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Het volgende werkjaar ga ik verder op de ingeslagen weg. Het overzicht van de eigen (ruimtelijke) planningsprocessen die zullen gevoerd, geïnitieerd of afgewerkt worden, is opgenomen in paragraaf 2.2 van deze beleidsbrief.

Om de doorwerking van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen naar andere beleidsdomeinen te verzekeren en de eigen finaliteit van het ruimtelijk beleid te bewaken, zal ik specifieke processen bij andere beleidsdomeinen met aandacht volgen. Ik vermeld hierbij als voorbeeld het interbestuurlijk plattelandsoverleg. Hierin worden alle krachten gebundeld om een antwoord te bieden op de specifieke noden van het platteland. Vanuit het ruimtelijk beleid is het belangrijk om de multifunctionaliteit die eigen is aan het platteland te ondersteunen. In elk van de drie werkgroepen (platteland als woon- en leefruimte, platteland als werkruimte en platteland als collectieve ruimte) zal mijn administratie actief participeren. Verder is er tevens een omzendbrief 'landelijk toerisme' in voorbereiding, waarin de mogelijkheden voor hoevetoeisme worden benadrukt (eisen inzake comfort, kwaliteit, adequater gebruik van hoevegebouwen,...).

2.10 Zorgzaam en creatief omspringen met de Vlaamse ruimte

Doelstelling

Om zoveel mogelijk aan alle ruimtevragen tegemoet te komen en om de invulling van de behoeften van de volgende generaties niet te hypothekeren, is zorgzaam en creatief omspringen met de Vlaamse ruimte essentieel. Aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en hergebruik, selectieve verweving van functies en meervoudig ruimtegebruik zijn uitgangspunten die steeds in het achterhoofd worden gehouden bij ruimtelijke planningsprocessen.

Ook vanuit het vergunningenbeleid krijgen deze thema's uitdrukkelijk aandacht. Ze worden geoperationaliseerd via de afgifte van concrete vergunningen of betoelagingen. Goede criteria voor de beoordeling van deze vergunningen of betoelagingen zijn onontbeerlijk om de doelstellingen die rechtstreeks met een goede ruimtelijke ordening te maken hebben, maximaal na te streven.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Dit algemeen uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid werkt permanent door in de dagdagelijkse taken: bij de advisering van provinciale en gemeentelijke structuurplannen en uitvoeringsplannen, bij de opmaak van gewestelijke RUPs, in overleg met betrokken actoren.

Daarnaast vonden vorig werkjaar een aantal specifieke acties plaats.

In aanvulling op het voorbeeldenboek "Dichter Wonen" en de hieraan gekoppelde communicatie-initiatieven, heb ik een toetsingskader laten opmaken. Dit toetsingskader is een handleiding die de ontwerper een houvast biedt om tot een degelijk bestudeerd en

gemotiveerd ontwerp te komen – ook voor andere soorten verdichtingsprojecten dan enkel wonen - gesteund op een benadering vanuit de ruimere omgeving van de projectsite. Ook degene die moet oordelen over de vergunningsaanvraag vindt er een groot aantal aanknopingspunten in om zijn oordeel te staven. Het voorbeeldenboek “Dichter Wonen” biedt een bron van inspiratie, zonder determinerend te willen zijn.

Figuur 3 – Kessel-Nijlen: project Kloosterland

Ook op bestaande bedrijventerreinen kan men voor voldoende kwaliteit en duurzaamheid zorgen, niet alleen wat de beeldkwaliteit van de gebouwen betreft, maar ook en vooral met betrekking tot dichtheid en inrichting van de gehele bedrijvenzone, inkleding en/of buffering naar de omgeving, toegankelijkheid en gebruik. Overheden en andere initiatiefnemers rond de ontwikkeling van bedrijventerreinen hebben oog voor deze bezorgdheden maar verdere stimulering is alleszins nodig. Goede initiatieven daartoe zijn bijvoorbeeld de handleiding voor het beheer van bedrijventerreinen en voorbeeld van inrichtings-, uitgifte- en terreinbeheersplan van de Vlaamse administratie economie en acties van intercommunes in de aanpak van concrete bedrijventerreinen.

Na een aantal jaren werking is het uitvoeringsbesluit rond de maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten aan een evaluatie toe. Hoewel dit besluit heeft geresulteerd in een opmerkelijke opwaardering van het stedelijk weefsel, dient het geactualiseerd en aangepast te worden aan nieuwe inzichten (o.a. aanbrengen van objectieve prioriteiten en kwalitatieve beoordelingscriteria). Ook zal er een nota inzake selectieve sloop uitgewerkt worden.

Communiceren over vernieuwende inzichten rond kwalitatief ruimtegebruik, hergebruik, verweving en meervoudig ruimtegebruik is bijzonder belangrijk. De projectendagen die sinds enkele jaren worden georganiseerd, heb ik reeds toegelicht in paragraaf 2.5.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Een voorbeeldenboek omtrent kwalitatieve bedrijventerreinen voorbereiden

Ook voor de ontwikkeling van kwalitatieve bedrijventerreinen kan een goed en bruikbaar voorbeeldenboek zijn nut hebben. Net zoals het vervolgboek “Dichter Wonen” zal er voor dit thema een publicatie uitgewerkt worden, in overleg met potentiële gebruikers (de ondernemingssector, de administratie Economie, andere overheden,...). Ik ga hierop in paragraaf 3.2 verder in.

De bestaande regelgeving rond de aanpak van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten evalueren

Bij een evaluatie van deze bestaande regelgeving, zal ik onderzoeken of een bijsturing van de geldende subsidiepercentages aangewezen is, onder andere in functie van de nabestemming. Dit instrument kent jaar na jaar een stijgend succes, waardoor in vele Vlaamse steden en gemeenten chronische stadskankers verdwijnen en plaats maken voor nieuwe projecten welke beter aansluiten op de omgeving. De nieuwe initiatieven fungeren vaak als motor voor de revitalisatie van de buurt.

Tegelijk zal worden onderzocht of er objectieve prioriteiten of kwalitatieve beoordelingscriteria kunnen worden gesteld bij de beoordeling van de financiële tussenkomsten van de overheid, enerzijds voor de verwerving, anderzijds voor het uitvoeren van saneringswerken in het kader van het leegstandsdecreet (vernieuwingsprojecten). Dit zullen we doen in nauwe samenspraak met de afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur.

Figuur 4 – Vernieuwingsprojecten voor leegstaande/verwaarloosde bedrijfsruimten

Projectendagen organiseren

Sinds enkele jaren worden zogenaamde projectendagen georganiseerd. Hier kunnen ambtenaren betrokken bij de adviesverlening en betoelaging van projecten in de verschillende Vlaamse provincies ter plaatse vaststellen op welke wijze goede (of minder goede), kwalitatieve en duurzame projecten tot stand komen. De meerwaarde van deze projectendagen is dat contacten tussen de verschillende betrokken ambtenaren van diverse entiteiten, administraties of afdelingen worden versterkt en bijgevolg de informatiedoorstroming wordt vergemakkelijkt.

Ook de komende jaren zullen we dergelijke projectdagen organiseren.

2.11 Doelstellingen en niet instellingen staan centraal

Als laatste uitgangspunt van deze Beleidsbrief wil ik een lans breken om de uitvoering van het beleid centraal te stellen, niet wie dit doet.

Eén van de belangrijkste uitgangspunten van elk beleid, en dus ook van het beleid inzake ruimtelijke ordening, is dat doelstellingen moeten centraal staan en niet zozeer de instellingen. Het verdient aanbeveling om dit op het eerste gezicht logisch uitgangspunt hier nog even extra te benadrukken.

In de praktijk komen immers voorschriften voor in bestemmingsvoorschriften en structuurplannen die het privé-initiatief geheel of volledig uitsluiten : "woonreservegebieden" en regionale bedrijventerreinen met openbaar karakter" zijn gebieden die enkel via openbaar initiatief kunnen gerealiseerd worden. Volgens de Raad van State zijn dergelijke voorschriften onwettig omdat ze raken aan de

handelingsbekwaamheid van de burgers (R.v.St., nr. 93.834, 9 maart 2001, Albrecht, T.R.O.S., 2001, 141 e.v.). Verschillende bestemmingsplannen (BPA's en RUP's) bevatten in die zin eveneens soms verordenende bestemmingsvoorschriften waarbij enkel de bouw van sociale huur- of koopwoningen mogelijk is.

Een instellingsgerichte visie op de ruimtelijke ordening speelt te weinig in op de mogelijkheden van publiek-private samenwerking, vermits het privé-initiatief geen of een te beperkt ontwikkelingsinitiatief heeft. Daar PPS een fundamenteel uitgangspunt is van de Vlaamse regering dient dit nader onderzocht te worden

3 Speerpunten van het beleid

In navolging van de belangrijke speerpunten van het regeerakkoord 2004-2009 geef ik hier de stand van zaken en de geplande acties voor enkele belangrijke ruimtevragen.

3.1 Ruimte om te wonen

Een aanbodbeleid voor wonen voeren

Doelstelling:

Het ruimtelijk beleid is verantwoordelijk voor het bestemmen van voldoende ruimte voor woningen en voor het faciliteren van kwalitatieve vormen van hergebruik van bebouwde ruimte i.f.v. wonen.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Vanuit het domein ruimtelijke ordening wordt het beschikbare aanbod aan bouw mogelijkheden sinds enkele jaren opgevolgd, teneinde een actueel beeld te hebben van aanbod, tekorten en spreiding. Dit gebeurt enerzijds via globaal studiewerk en anderzijds via de opvolging van de gemeentelijke inventarissen van onbebouwde percelen (zie ook item grondbeleid). De woonreserve bedraagt naar schatting meer dan 48.000 ha in de woongebieden en nog eens duizenden ha in de woonuitbreidingsgebieden. Echter, hierbij dient een fundamentele opmerking gemaakt te worden. Grote delen van dit aanbod komen niet op de markt omwille van diverse redenen : speculatieve overwegingen, doordat de gronden nog moeten uitgerust worden met wegenis, omdat ze momenteel nog in landbouwgebruik zijn of gebruikt worden als tuin, vaak ook omdat ze gelegen zijn in een binnengebied dat moeilijk te ontsluiten is of gereserveerd wordt voor kinderen, enz.

De voorbije jaren werden tal van initiatieven genomen om het aanbod op peil te houden en te activeren :

Woonaanbod in de stedelijke gebieden:

Het gewest heeft via de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de groot- en regionaalstedelijke gebieden een potentieel van ongeveer 2481 ha bijkomende gebieden aangeduid voor wonen. Ongeveer de helft hiervan was voorheen als woonuitbreidingsgebied bestemd. (zie ook VRIND 2004/2005, blz. 332). Een bijkomend pakket zal door de provincies afgebakend worden in het kader van de kleinstedelijke gebieden.

Financiële en fiscale maatregelen:

De verlaagde schenkingsrechten, registratierechten, meeneembaarheid van registratierechten zorgen mede dat het bezit van een betaalbare woning haalbaar wordt voor een grotere groep mensen. Ondersteunende initiatieven vanuit de sector (premies, PPS, vlabinvest, ...) dragen daartoe eveneens bij.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. Mede in functie van de voorbereiding van de herziening van het RSV zullen er nieuwe prognose gemaakt moeten worden van de woonbehoeften. Ik zal me hiervoor onder andere baseren op de onderzoeken van het 'Kenniscentrum duurzaam woonbeleid', een initiatief van minister Marino Keulen, bevoegd voor wonen. De resultaten van dit onderzoek zullen eind 2006 beschikbaar zijn. Ook zal er een marktconsultatie uitgevoerd worden. Via gericht onderzoek zal nagegaan worden hoe en waar deze behoeften en woonwensen naargelang doelgroepen impact hebben op de ruimte. Zodoende kan ook planmatig op de trends en realiteiten ingespeeld worden. Daarnaast zullen rond specifieke onderwerpen in het kader van RSV onderzoeksopdrachten worden uitbesteed.
2. Ik zal het geo-loket voor data uit gemeentelijke inventarissen van onbebouwde percelen verder uitbouwen (cfr. Supra – grondbeleid), zodat deze informatie ruimer beschikbaar wordt.

Uitbrengen van een Atlas van woonuitbreidingsgebieden

Doelstelling

In het Vlaams regeerakkoord lezen we op pagina 26 : "Het beleid zal een dubbel spoor volgen: in de eerste plaats zorgen dat meer kavels gelegen in de woonzone op de markt komen en tegelijk ook het aanbod verhogen door het verantwoord aansnijden van woonuitbreidingsgebieden". Het uitbrengen van een Atlas voor woonuitbreidingsgebieden kadert in deze doelstelling.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Ik heb de procedures voor het aansnijden van de woonuitbreidingsgebieden in 2002 vereenvoudigd. Tevens werden meer mogelijkheden voorzien om deze reserves te kunnen inschakelen in het woonbeleid en extra bouwkavels op de markt te brengen. Sinds de toepassing ervan werd zodoende voor al meer dan 6500 woningen bijkomende ruimte voorzien. Om de vraag naar betaalbare woningen verder op te vangen en de woondruk te reduceren, wordt de Atlas voor woonuitbreidingsgebieden voorbereid. In het voorjaar van 2005 heb ik de resultaten ontvangen van een grondige globale evaluatie van alle woonuitbreidingsgebieden. Dit onderzoek was uitbesteed om na te gaan of woonontwikkeling vanuit ruimtelijk oogpunt mogelijk is, rekening houdende met de sectorale randvoorwaarden (o.a. watertoets).

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. Ik zal in het najaar van 2005 een Atlas uitbrengen van woonuitbreidingsgebieden. Deze atlas zal, op basis van een grondige evaluatie voor elk woonuitbreidingsgebied in Vlaanderen aangeven of het vanuit gewestelijk niveau mogelijk is dit gebied te ontwikkelen voor woningbouw. De aanpak is eenvorming voor heel Vlaanderen en houdt rekening met zowel planologische criteria als juridische en beleidsmatige feitelijkheden. Ik zal deze Atlas jaarlijks actualiseren teneinde permanent een relevante basis te hebben waarop gewest, provincies en gemeenten hun woonbeleid kunnen enten. De Atlas zal op een klantvriendelijke manier via het internet worden aangeboden aan de besturen en burgers. Zo kunnen gemeenten, *voorafgaand* aan hun gemeentelijk ruimtelijk structuurplan of definitieve plannen over de afbakening

van stedelijke gebieden een woonaanbod creëren. Naast de gegevens van de Atlas blijft de mogelijkheid bestaan om een principieel akkoord voor vrijgave van woonuitbreidingsgebieden door de gemeente aan te vragen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor gebieden waarvoor volgens de Atlas nog verder onderzoek vereist is, of voor het beperkt aansnijden van een deel van een woonuitbreidingsgebied. In die zin blijven de mogelijkheden van de richtlijn van 25/10/2002 i.v.m. het aansnijden van de woonuitbreidingsgebieden behouden. Tevens zal de Vlaamse regering een indicatief percentage aan sociale kavels per woonuitbreidingsgebied vaststellen.

Werken aan kwalitatieve woonomgevingen

Doelstelling

Het ruimtelijk beleid is verantwoordelijk voor een kwalitatieve ontwikkeling van woongebieden, met ruimte voor verweving van allerlei functies. Zo dragen we bij aan aantrekkelijke leefomgevingen. De kwaliteit van deze leefomgeving speelt een steeds grotere rol bij de keuze van de woonplaats.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

De stedenbouwkundige voorschriften voor woongebieden zijn zowel in het gewestplan als in de typevoorschriften van RUPs ruim opgevat. Hierdoor blijft er steeds voldoende marge voor de lokale besturen om de invulling ervan verder te detailleren, afhankelijk van de noden van een concreet gebied. In de advisering van plannen van lagere overheden wordt opgevolgd dat de randvoorwaarden van het RSV inzake kwalitatieve leefomgevingen kunnen doorwerken.

Daarnaast is er het voorbije jaar gewerkt rond de verkavelingsvoorschriften. Vandaag worden woongebieden meestal op een klassieke manier ontwikkeld. Hierdoor is een stereotiep beeld van woonwijken ontstaan. De gebruikte voorschriften laten vaak weinig flexibiliteit en creativiteit toe. Mijn administratie heeft gewerkt rond nieuwe vormen van verkavelen, die een bijdrage kunnen leveren tot de doelstelling van kwalitatiever wonen.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005 - 2006

Zowel door de aanpassing van regelgeving als door sensibilisering rond kwalitatieve vormen van verkavelen, kan de kwaliteit van woonwijken en individuele woningen verbeterd worden. Tegelijk schenken we aandacht aan het dichter wonen en de kwaliteiten daarvan (zie hoofdstuk 2.9.).

1. Ik wil er toe komen dat verkavelingen voortaan een hogere kwaliteit, het duurzaam bouwen en de contextgebondenheid incorporeren: betere verkavelingsconcepten, geënt op de plaatsgesteldheid en de randfactoren, voorschriften die beter het doel van de verkaveling uitdrukken en niet betuttelend overkomen, een betere schakeling van de woningen voor een optimaal maar toch flexibel grondgebruik, aandacht voor de oriëntatie van de woning voor een optimaal gebruik van passieve zonne-energie, aandacht voor de zorgverkaveling, kangoeroewoningen, enz.
2. Ik wil een voorbeeldenboek uitgeven over kwalitatief en duurzaam verkavelen, waarin gefocust wordt op kwaliteit en duurzaamheid. Dit boek zal, zonder bevoogdend te willen zijn, als werkinstrument een houvast kunnen bieden aan ontwerper, adviesverlener en dossierbehandelaar en beoogt tegelijk een goede onderlinge communicatie tussen de verschillende partijen.

3. Ik wil een voorstel van geactualiseerde en vereenvoudigde dossiersamenstelling voor verkavelingsaanvragen voorbereiden (zie ook hoofdstuk 2.6)..

Figuur 5 – Eeklo: verkaveling Zandvleugel

3.2 Ruimte om te ondernemen en te werken

Centraal in het ruimtelijk beleid staat het bewaken van de aantrekkelijkheid van Vlaanderen voor het aantrekken en behouden van economische activiteiten, zowel voor grootschalige en internationale activiteiten als voor het brede netwerk van KMO's.

Mijn beleid is geënt op twee pijlers: enerzijds het aanbodbeleid t.a.v. bedrijventerreinen, anderzijds het beleid t.a.v. economische activiteiten die verweven voorkomen met andere functies.

Een aanbodbeleid voor nieuwe bedrijventerreinen voeren

Doelstelling

Het aanbodbeleid heeft tot doel om de bestaande bundeling van economische activiteiten in de economische knooppunten en poorten van het RSV te behouden en waar mogelijk te versterken. Dit gebeurt door nieuwe bedrijventerreinen in eerste instantie op deze plaatsen te concentreren. Ook de andere relevante overheden hebben, elk op hun niveau, ter zake een gewichtige taakstelling.

Uitvoering tijdens werkjaar 2004-2005

Sinds de goedkeuring van het RSV wordt er in heel wat planningsprocessen actief gezocht naar geschikte locaties voor bedrijven. Voor het Vlaams gewest zijn dat in eerste instantie de afbakeningsprocessen van groot- en regionaalstedelijke gebieden, de nadere uitwerking van het economisch netwerk Albertkanaal, ... Daarnaast wordt ook gewerkt aan oplossingen voor bestaande historisch gegroeide bedrijven, die uitbreiding ter plaatse zoeken.

De opvolging van dit aanbodbeleid gebeurt in het Actieplan Bedrijventerreinen. Binnen het totaalpakket van 7.000 hectare bijkomende bedrijventerreinen uit het RSV, is het Vlaams gewest verantwoordelijk voor 4.100 ha (zonder de poorten). Uit de onderstaande tabel blijkt dat 1100 ha hiervan bestemd is (procedure volledig afgerond). Daarnaast loopt voor een pakket van circa 500 ha de decretale goedkeuringsprocedure. In het kader van de nadere uitwerking van het economisch netwerk Albertkanaal heeft de Vlaamse Regering beslist over een pakket van 560 ha en circa 250 ha wordt verder onderzocht. Voor de

recent afgeronde planningsprocessen in de stedelijke gebieden Brugge, Roeselare en Antwerpen worden de ruimtelijke uitvoeringsplannen voorbereid. Hierin zit een oppervlakte van circa 300 ha bijkomende bedrijventerreinen. Indien rekening gehouden wordt met het aanbod dat in de afgeronde groot- en regionaalstedelijke gebieden moet voorbehouden worden voor lokale initiatieven (circa 530 ha), dan rest er nog een saldo van circa 950 ha. Deze zullen ondermeer gezocht worden in het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel, de stedelijke gebieden Leuven en Hasselt-Genk, ... Ook voor historisch gegroeide bedrijven in stedelijke gebieden moet een pakket voorbehouden worden.

Ik stel vast dat er door veranderende en nieuwe regelgeving steeds meer bijkomende toetsingen worden opgelegd (MER, PLANMER, RVR, watertoets, passende beoordeling, ...). Hierdoor treden soms aanzienlijke vertragingen op in de ruimtelijke planningsprocessen en procedures, waardoor de effectieve realisatie op het terrein steeds langer op zich laat wachten. Eenmaal definitief bestemd zijn er uiteraard nog inspanningen nodig om de terreinen ook effectief te realiseren.

Bijkomend aanbod te realiseren op Vlaams niveau in de periode 1994-2007	4.100 ha			
		Aanbod op Vlaams niveau gerealiseerd in de periode 1994-2002 via gewestplan-wijzigingen en plannen van aanleg	723 ha	Hierin worden enkel de bestemmingswijzigingen verrekend in steden en gemeenten die behoren tot de bevoegdheid van het Vlaams gewest.
		Aanbod gerealiseerd in goedgekeurde gewestelijke RUPs	358 ha	Stedelijke gebieden Aalst, Turnhout, Kievitplein Antwerpen, historisch gegroeide bedrijven
		Aanbod beslist door de Vlaamse Regering in het kader van de nadere uitwerking economisch netwerk Albertkanaal	560 ha	Nieuwe bedrijventerreinen , waaronder het bedrijventerrein Wommelgem-Ranst
		Aanbod RUPs in procedure (vanaf plenaire vergadering)	468 ha	Stedelijke gebieden Gent, Kortrijk, Sint-Niklaas, Mechelen RUP Chartreuze Brugge RUPs historisch gegroeide bedrijven
		Aanbod RUPs in voorbereiding	284 ha	Stedelijke gebieden Brugge, Roeselare en Antwerpen

		Aanbod in onderzoek in kader van economisch netwerk Albertkanaal	234 ha	Voor deze terreinen heeft de Vlaamse Regering beslist dat ze eerst nader onderzocht moeten worden. Daarna wordt beslist of ze al dan niet ontwikkeld zullen worden.
Voorlopig sub totaal			2627 ha	
		Inschatting van aanbod te voorzien voor lokale initiatieven in groot- en regionaalstedelijke gebieden en gemeenten behorend tot economisch netwerk Albertkanaal (exclusief aanbod te voorzien in de lopende processen)	Circa 530 ha	Conform de opties van het RSV worden lokale initiatieven in steden en gemeenten die behoren tot de bevoegdheid van het Vlaams gewest in mindering gebracht van het te realiseren aanbod op Vlaams niveau.
Voorlopig sub totaal			3157 ha	
Saldo te plannen			943 ha	

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

- Ik wil zo snel mogelijk alle planningsprocessen opstarten, respectievelijk afronden, die resulteren in een bijkomend aanbod aan bedrijventerreinen. Dit gebeurt door het doorlopen van de decretaal voorziene procedures voor de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen.
 - Afronden van de decretale procedures van RUPs voor de stedelijke gebieden Gent en Kortrijk;
 - Verder doorlopen van de decretale procedure van het RUP voor het stedelijk gebied Mechelen en St. Niklaas;
 - Opstarten van decretale procedures van RUPs voor de stedelijke gebieden Oostende, Antwerpen, Brugge, Roeselare;
 - Afronden van de decretale procedure van het RUP voor het watergebonden bedrijventerreinen ENA Beverdonk;
 - Opstarten van de decretale procedures van RUPs voor de bedrijventerreinen aangeduid in het economisch netwerk Albertkanaal: Genk Zuid-West, voormalig militair domein in Olen, Heirenbroek, Liessel, Genenbos, Tervant, Ravenshout Noord;
 - Afronden van de decretale procedure voor het bedrijventerrein Chartreuze (Brugge);
 - Tussentijdse besluitvorming voor het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel en het lopende planningsproces verder zetten;

2. Ik zal mijn bijdrage leveren aan op te starten studiewerk voor kwalitatieve ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Ik denk hierbij aan het regionaal bedrijventerrein Wommelgem-Ranst en andere belangrijke terreinen in het economisch netwerk Albertkanaal, waar de aanwezigheid van andere (al dan niet) zonevreemde activiteiten vaak een kwalitatieve ontwikkeling in de weg staan.
3. Ik wil met de provincies overleg opstarten over de mogelijkheden inzake overheveling van taakstellingen van Vlaams gewest naar provincies zodat een meer coherent aanbodbeleid kan gevoerd worden. Hierbij zal bekeken worden in hoeverre overhevelingen mogelijk zijn binnen de globale doelstellingen en taakstellingen van het RSV. De resultaten van dit overleg zullen ook van belang zijn in het kader van de evaluatie van het RSV en de voorbereiding van de herziening van het RSV.
4. Ondanks de globaal goede resultaten, is het voorzien van bijkomende ruimte om te ondernemen zoals voorzien in het RSV in het centraal economisch kerngebied niet evident. Nochtans is het zeer belangrijk dat dit economisch hart van Vlaanderen zijn marktpositie handhaaft. Ik wil dan ook een pragmatische studie opstarten teneinde na te gaan of hier andere concepten mogelijk zijn om het economisch functioneren van dit gebied te verzekeren.

Een actief verwevingsbeleid t.a.v. bestaande bedrijven buiten bedrijventerreinen

Een aanzienlijk deel van de Vlaamse economie situeert zich buiten een bedrijventerrein. Deze activiteiten komen verweven voor tussen andere functies (wonen, open ruimte functies, ...). Uit een studie van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE) blijkt dat bijna 80% van de bedrijfsvestigingen zich bevinden in het woongebied. Deze bedrijven vertegenwoordigen 61% van de werkgelegenheid en 45% van de toegevoegde waarde. In het agrarisch gebied bevinden zich 12.5% van de bedrijfsvestigingen.

Doelstelling

Het beleid t.a.v. bestaande bedrijven buiten bedrijventerreinen bestaat erin om de ontwikkelingsperspectieven ter plaatse optimaal te valoriseren. De potenties hiertoe worden vooral bepaald door het economisch belang en de aard en het karakter van het bedrijf zelf, door de ruimtelijke draagkracht van de omgeving waarin het bedrijf is gevestigd, alsook de gevolgen van een eventuele herlocalisatie op de site zelf en op de vraag naar bijkomende bedrijventerreinen. Het actief stimuleren van goede vormen van verweving levert grote ruimtelijke voordelen op. Het geeft lokaal ondernemerschap een beter perspectief, leidt tot ruimtelijke concentratie van activiteiten, beperkt bijkomende ruimtevragen, zorgt voor minder verkeer en biedt mogelijkheden tot het complementair gebruiken van dezelfde ruimte. Verweving van functies is echter niet overal en altijd haalbaar (ondermeer omwille van hinder) en moet gebiedsgericht afgewogen worden.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Voor specifieke ruimtelijke problematieken, met name uitbreidingen van zonevreemde bedrijven, werden reeds verschillende belangrijke stappen gezet. Instrumenten zoals de opmaak van een sectoraal plan voor zonevreemde bedrijven (als voorafname op gemeentelijke planningsprocessen) of het instrument van het planologisch attest zijn hierbij essentieel.

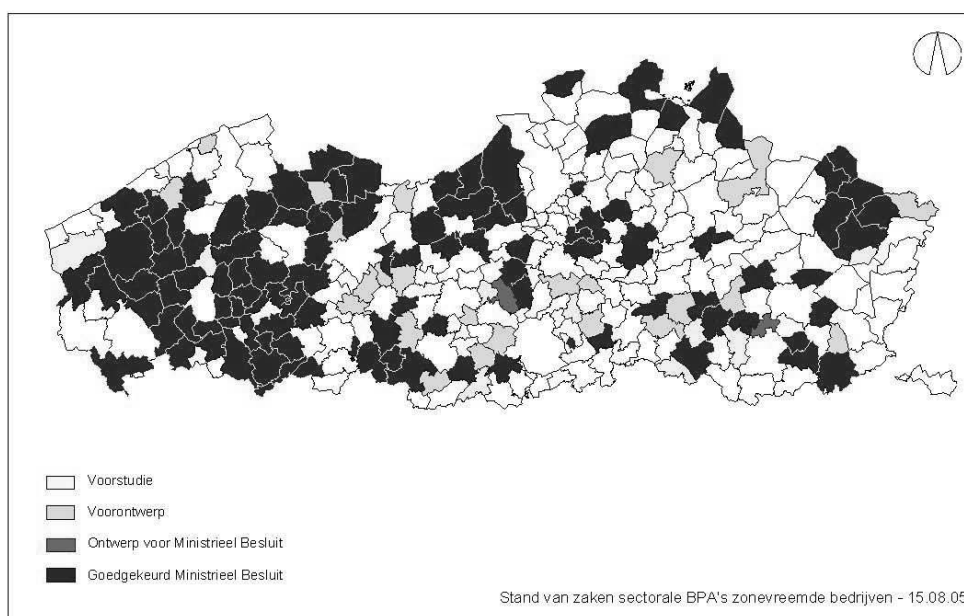
In het afgelopen werkingsjaar (september 2004 tot augustus 2005) heb ik 30 ministeriële besluiten goedgekeurd voor sectorale plannen zonevreemde bedrijven. Voor meer dan 250

bedrijven werd een oplossing geboden voor de dringende ruimtelijke problematieken. In diezelfde periode werden 39 voorontwerpen voor sectorale plannen zonevrije bedrijven ingediend. Hierin stellen de betrokken gemeenten voor nog eens 300 bedrijven oplossingen voor.

Daarnaast zijn er sinds begin 2004 102 procedures lopende of in voorbereiding voor een planologisch attest, conform de procedure voorzien in het decreet van 19 juli 2002. Er zijn 127 planologische attesten afgeleverd door mijzelf, de provincies en de gemeenten.

Beide instrumenten zijn ondertussen goed gekend en worden steeds vaker aangewend voor het verkrijgen van de broodnodige economische ruimte. Eind 2004 werd de brochure "het planologisch attest" opgemaakt in samenwerking met het VOKA. De verspreiding ervan gebeurde via het vakblad van het VOKA en via de eigen kanalen van AROHM, waardoor een zeer ruime verspreiding bij de beoogde doelgroep bereikt werd.

Figuur 6 – Stand van zaken sectorale BPA's zonevrije bedrijven (toestand 15 augustus 2005)

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. Ten aanzien van zonevrije bedrijven in de open ruimte zal ik het hoger geschetste beleid verder zetten.
2. Daarnaast wil ik ook meer actief inzetten op goede vormen van verweving op strategische locaties in stedelijke gebieden, de zogenaamde gebieden voor stedelijke ontwikkeling. Uit de afbakeningsprocessen op Vlaams niveau zijn verschillende interessante locaties naar voren gekomen. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan belangrijke stationsomgevingen, waar heel wat potenties voor verweving aanwezig zijn. Op deze plaatsen wil ik door een kwalitatieve ontwikkeling (met hoogwaardige kantoren, kleinhandel, leisure, woningen) de effectieve meerwaarde van verweving van functies op een overtuigende manier aantonen. Voor de concrete aanpak verwijs ik naar de initiatieven inzake strategische terreinen (zie verder).

3. Ik wil een onderzoek opstarten naar economische concentratiegebieden van verweven economische activiteiten, zowel in stedelijke gebieden als in het buitengebied. Ik wil immers inzicht verwerven in de soorten van concentraties, de mechanismen die aan de grondslag ervan liggen en de ontwikkeling ervan. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wil ik mijn beleid t.a.v. verweving verder verfijnen.

Figuur 7 – Kwalitatieve bedrijventerreinen en -gebouwen

Hergebruik van bestaande bedrijventerreinen stimuleren

Doelstelling

Naast een aanbodbeleid voor bijkomende bedrijventerreinen, is aandacht nodig voor de ontwikkelingsmogelijkheden op bestaande (reeds bestemde) bedrijventerreinen. Dit zal betere omstandigheden scheppen voor gevestigde ondernemingen en de bestaande economische structuur van Vlaanderen versterken door interne vernieuwing. De aanpak van bestaande bedrijventerreinen kan gebeuren binnen een gamma gaande van een beperkte face-lift van het terrein tot een gehele transformering van de functies (bijvoorbeeld van klassiek bedrijventerrein naar kantoorzone). Verschillende operationele acties ondersteunen dit proces: de invulling van lege, soms versnipperd gelegen percelen, de ontwikkeling van percelen (of delen van percelen) in reserve van bestaande bedrijven,

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Belangrijke inspanningen op vlak van gebruik en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen gebeurden in samenwerking met het beleidsveld economie. Zo trachtte het 'urgentieproject' met succes een aantal hectaren bedrijventerrein te vermarkten die in het verleden oningevuld bleven op reeds bestemde bedrijventerreinen.

In de plannings- en overlegprocessen wordt actief gezocht naar de toekomstkansen voor oudere bedrijventerreinen. Tevens worden in dit overleg de economische actoren gestimuleerd om reeds bestemde bedrijventerreinen zo optimaal mogelijk in te vullen in functie van een zuinig ruimtegebruik.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. In het kader van afbakeningsprocessen voor stedelijke gebieden worden welbepaalde oudere terreinen (bijvoorbeeld stationsomgevingen) betere kansen geboden door een herbestemming in functie van nieuwe economische bedrijvigheid. Vooral in de grootstedelijke gebieden Gent en Antwerpen, de regionaalstedelijke gebieden en in het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel is dit in sterke mate aan de orde. Ook voor kleinstedelijke gebieden kan de provincie een stimulerende rol vervullen.
2. Naar aanleiding van de nadere uitwerking van het economisch netwerk Albertkanaal werd een ambitieus programma aan herstructurering en inbreiding op bestaande bedrijventerreinen voorgesteld, dat een opvolging krijgt in de schoot van het coördinatieplatform ENA.
3. Bij de opmaak van de strategische plannen voor de zeehavens worden de oude havendelen in sommige gevallen aangewezen als plaats voor stedelijke vernieuwing.

Specifieke aandacht voor brownfields

Doelstelling

Zoals hierboven reeds geschetst, wordt om permanent te kunnen voorzien in 'ruimte om te ondernemen', gekozen voor een dubbele strategie. Naast het zorgvuldig aansnijden van nieuwe bedrijventerreinen (met oog voor het aspect ijzeren voorraad), moet er tevens voldoende aandacht besteed worden aan de herontwikkeling van bestaande al dan niet vervuilde/verloederde sites met een specifieke potentie, ook wel brownfields genoemd. Deze brownfields zijn immers meestal goed gelegen en ontsloten. Ter zake zal een aangepast decretaal initiatief aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd, met optimale afstemming tussen PMV en OVAM (cfr. de 'actor/regisseur strategie zoals verwoord in het regeerakkoord).

PMV wordt als openbare investeringsmaatschappij naar voor geschoven om van overheidswege een financiële rol te spelen in de brownfieldontwikkeling, waarbij PMV niet in de plaats treedt van wie wettelijk aansprakelijk is voor de verontreiniging, maar wel als pps-facilitator.

Uitvoering tijdens werkjaar 2004-2005

In het verleden werden er reeds verschillende initiatieven ten aanzien van brownfields opgestart, welke ook in de nabij toekomst verder ontwikkeld zullen worden. Concreet kan hierbij gedacht worden aan brownfields welke kaderen binnen de subsidiemogelijkheden voor leegstaande/verwaarloosde bedrijfsruimten, de pilootprojecten 'brownfields' zoals deze werden besproken in de interdepartementale werkgroep ter zake, specifieke opportuniteiten die zich manifesteren,.... Daarnaast werd er gewerkt aan een aangepast decretaal initiatief.

Actieprogramma inzake hergebruik en brownfields voor het werkjaar 2005-2006

1. Ik wil in samenwerking met de minister bevoegd voor economie op een systematische wijze de kansen voor hergebruik en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen in beeld brengen. Dit moet toelaten om het aanbodbeleid voor bedrijventerreinen te optimaliseren door stapsgewijs, waar mogelijk en wenselijk, hergebruikte terreinen in te zetten in het aanbod. Uiteraard spelen hierbij ook ligging, kostprijs van ontwikkeling en timing om de terreinen op de markt te brengen een rol. Er moet dan ook bijzondere aandacht gaan naar instrumenten die nodig zijn om de herintegratie in de economische ruimte te bevorderen.
2. Ik wil in samenwerking met de minister bevoegd voor economie een sterke inzet op de invulling van reeds bestemde bedrijventerreinen die vandaag als tijdelijk niet realiseerbaar worden beschouwd. Daarnaast dient in samenwerking met de minister bevoegd voor economie gezocht naar een werkwijze om te peilen naar de mogelijkheden om onbenutte reserves van bedrijven aan te wenden in functie van het aanbodbeleid (de niet strategische reserves). Dit laatste dient met de nodige voorzichtigheid te gebeuren, gezien de uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven niet onmogelijk gemaakt mogen worden..
3. Op verantwoorde locaties wil ik de omvorming van verouderde bedrijventerreinen naar nieuwe types economische activiteiten stimuleren door bestemmingswijzigingen. Voor het economisch netwerk Albertkanaal en de groot- en regionaalstedelijke gebieden neem ik hiervoor zelf het initiatief. In vele gevallen betreft het strategische locaties voor Vlaanderen waarvan de operationele aanpak dient gestimuleerd. De bevoegdheden voor andere gebieden liggen bij gemeenten en provincies.
4. Uitwerken van een aangepast decretaal initiatief dat voorgelegd zal worden aan het Vlaams Parlement.

Zorgen voor een ijzeren voorraad aan bedrijventerreinen

Doelstelling

Acute problemen met de beschikbaarheid van bouwrijpe bedrijventerreinen in bepaalde regio's wil ik voorkomen door in een ijzeren voorraad te voorzien. Dit houdt in dat er op elk moment een voorraad beschikbaar is van bouwrijpe terreinen, die beantwoordt aan de verwachte vraag van de volgende drie jaren. Daarnaast is ook een voorraad van bestemde bedrijventerreinen alsmede van de zoekzones nodig voor ten minste drie jaar. Men kan er immers vanuit gaan dat en het bestemmen en het bouwrijp maken van een terrein gemiddeld drie jaar duurt.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

In 2004 werden de resultaten opgeleverd van een studie die ik besteld heb inzake de ruimtebehoefte van bedrijven. In de studie werd op basis van drie alternatieve modellen de ruimtebehoefte voor bedrijvigheid op bedrijventerreinen in beeld gebracht. Vermits voor de toepassing van deze modellen enkele cruciale data niet beschikbaar waren, werd ervoor geopteerd een grootschalige enquête m.b.t. het ruimtegebruik uit te voeren bij bedrijven. Op die manier kon een realistische inschatting gemaakt worden voor deze parameters, zoals de mate van verweving, terreinquotiënten en bedrijfsspecifieke gegevens. Ook kwalitatieve elementen, zoals locatievoorkeuren, kunnen uit de enquête worden afgeleid.

De modellen laten toe om de toekomstige netto vraag naar bedrijventerreinen tot 2017 in beeld te brengen.

Binnen het kader zoals het vandaan in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt gehanteerd, namelijk een behoefteraming op provinciale schaal, situeert de netto vraag zich (voor de periode 2002 / 2007 en afhankelijk van model en scenario) tussen 1.972 en 3.926 ha. Tussen 2007 en 2017 bevindt de additionele vraag zich tussen 2.906 en 5.726 ha.

Op lange termijn (tot 2017) en in de veronderstelling van groeiende werkgelegenheid en toegevoegde waarde, zullen op basis van de modellen nog bijkomende terreinen voorzien moeten worden. Dit zal verder hard gemaakt worden bij de voorbereiding van de herziening van het RSV. In elk geval werk ik verder op twee sporen: enerzijds het voorzien van bijkomende bedrijventerreinen en anderzijds het verder inzetten op hergebruik. Voor de optimale economische ontwikkeling in Vlaanderen is het immers noodzakelijk om een continue en voldoende groot en geografisch gespreid aanbod te kunnen realiseren. In dit kader is het principe van het geografisch glijdend gemiddelde zoals het door het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie werd voorgesteld een zeer interessante nader te onderzoeken piste in het kader van de voorbereiding van de herziening van het RSV.

Bekeken moet worden in welke mate de confrontatie tussen de noodzakelijke hoeveelheid ijzeren voorraad en het bestaande aanbod moet leiden tot extra inspanningen op provinciaal en subregionaal vlak.

Finaal moet nog onderlijnd worden dat hierbij naast de inspanningen op gewestelijk niveau tevens rekening moet gehouden worden met de initiatieven die op provinciaal en gemeentelijk vlak. Alle provincies zijn actief in het creëren van een bijkomend aanbod in de kleinstedelijke gebieden en in de specifieke economische knooppunten. Ook de gemeenten creëren eveneens aanbod door het voorzien van lokale bedrijventerreinen.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. Ik wil, binnen de uitvoering en krijtlijnen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en rekening houdend met de ondertussen verworven inzichten hieromtrent, het principe van de ijzeren voorraad verder verfijnen, structureren en operationaliseren. Verschillende elementen spelen hierin mee, onder meer het bestaande aanbod, de reële vraag aan economische ruimte over een periode van 3 jaar. In de eerste plaats kan hierbij gedacht worden aan het tijdig aansnijden (en bouwrijp maken) van nieuwe terreinen, naast onder meer de RSV-optie voor reserveterreinen en het faseren van bedrijventerreinen, het activeren van terreinen die tijdelijk niet beschikbaar zijn en de geleidelijke ingebruikname van brownfields. Via een ontwikkelingsbeleid hebben de economische actoren een belangrijke verantwoordelijkheid in het effectief bouwrijp maken van de ijzeren voorraad en het snel ontwikkelen van bestemde terreinen. Via het uitgiftebeleid hebben de economische actoren een belangrijke verantwoordelijkheid voor het verantwoord beheer ervan.

Werken aan strategische terreinen

Doelstelling

Vanuit het ruimtelijk beleid wil ik ervoor zorgen dat er voldoende strategische locaties worden voorzien voor internationale sectoren met groeikansen, zowel voor de meer

traditionele sectoren als voor de creatieve en kenniseconomie. Deze sectoren vragen hoogwaardige en professioneel uitgebouwde locaties, vaak in of nabij de stedelijke gebieden en op goed ontsloten plekken. De poorten, de grote logistieke locaties van Vlaanderen en de kantorendriehoek Brussel – Antwerpen - Leuven zijn voorbeelden van dergelijke “toplocaties”.

Ik wil deze toplocaties valoriseren door op Vlaams beleidsniveau een concreet toekomstperspectief uit te tekenen. Indien nodig, zal ik een verankering voorzien via een planinitiatief.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Poorten

Conform het regeerakkoord 2004-2009 en de opties in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt een duurzame en evenwichtige ontwikkeling voor de vier zeehavens nagestreefd, met een adequate toegankelijkheid, zorgvuldig ruimtegebruik, een goede buffering ten opzichte van de omgeving en een functionerende ecologische infrastructuur.

Er is de voorbije jaren sterk ingezet op de opmaak van strategische plannen voor de vier internationale zeehavens. De resultaten van deze planningsprocessen worden vervolgens door het ruimtelijk beleid vertaald in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (zie bv. RUP afbakening zeehavengebied Gent en inrichting R4 oost/west, RUP Waaslandhaven eerste fase).

Eind 2004 werd op initiatief van de minister-president het START-project geïnitieerd voor de internationale luchthaven van Zaventem en regio. Dit initiatief overkoepelt een aantal bestaande projecten (voornamelijk in verband met ontsluiting en ontwikkeling van bedrijvigheid) en bereidt een toekomstvisie voor. Ook hier worden de resultaten verankerd in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (vb. RUP noordelijke ontsluiting van de internationale luchthaven via spoor en weg, RUP RO Noord, RUP Meise-Westrode).

Logistiek

Naast de zeehavens en de internationale luchthaven, die als belangrijkste multimodale knooppunten in het logistiek netwerk functioneren, kent Vlaanderen bijkomende troeven op vlak van logistiek in hinterlandlocaties. Voor de logistieke potenties in het economisch netwerk Albertkanaal geeft het overzicht aanbodbeleid bedrijventerreinen aan dat na de afronding van het voorbereidend overlegproces, verschillende ruimtelijke uitvoeringsplannen in voorbereiding zijn om de logistieke potenties van watergebonden bedrijventerreinen te valoriseren. In een aantal groot- en regionaalstedelijke gebieden (zie zelfde overzicht) zijn eveneens bedrijventerreinen aangeduid met belangrijke logistieke potenties.

Kantoren

In een aantal afgeronde afbakeningsprocessen voor stedelijke gebieden werden kantoorlocaties van Vlaams belang aangeduid, onder meer in Aalst en Turnhout. De RUP's voor Kievitplein te Antwerpen, Chartreuze te Brugge en Gent-Sint-Pieters vormen afzonderlijke planinitiatieven om strategisch belangrijke kantoorontwikkelingen te faciliteren.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. De initiatieven die ik voorzie voor de poorten zijn uiteraard afhankelijk van de verdere stappen en continuering van de strategische planningsprocessen, die onder de bevoegdheid vallen van andere ministers. Voor de RUPs tot afbakening en invulling van de zeehavengebieden wordt gewerkt met een voorafgaandelijke beleidsbeslissing over de principiële inhoud van ieder RUP.
2. Naast de inspanningen voor de poorten, zal ik ook voor andere logistieke terreinen de decretale procedures opstarten (o.a. in het economisch netwerk Albertkanaal). Onder meer op basis van de beschikbare studies over de ruimtelijke aspecten van logistieke ontwikkelingen, kunnen planinitiatieven gestart worden voor (multimodale) logistieke knooppunten die zich op het Vlaams planningsniveau situeren.
3. Voor de kantoorlocaties van Vlaams niveau zal ik de decretale procedures via afzonderlijke planinitiatieven verderzetten (Chartreuze te Brugge, Gent Sint-Pieters). Daarnaast zijn er nog ruime mogelijkheden voor kantoorontwikkeling op strategische locaties in stedelijke gebieden, waaronder de stationslocaties (Antwerpen, Mechelen, ...). Ook in het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel zal ik onderzoek verrichten naar de potenties voor stationsgebonden kantoorontwikkeling.
4. Op basis van het beleidskader wil ik de strategische terreinen die werkelijk een planinitiatief op Vlaams niveau vragen, zorgvuldig selecteren om inspanningen en middelen efficiënt aan te wenden. Ik wil hierbij de subsidiëeringsmogelijkheden voor coördinatoren van strategische stedelijke projecten inzetten om tot effectieve realisatie te komen.
5. Vanuit de locatievoorkeuren van bedrijven, zoals deze onder andere werden beschreven in het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie, wil ik nagaan waar de optimale inplantingplaats is voor bepaalde terreinen. Dit zal tevens getoetst worden aan de mogelijkheden vervat in het RSV.

Werken aan de uitbouw van kwalitatieve werklocaties (terreinen en gebouwen)

Doelstelling

Bedrijventerreinen die bijkomend bestemd worden, maar ook reeds bestaande terreinen met potenties voor hergebruik en inbreiding, moeten op een kwalitatieve wijze ontwikkeld worden. Op die manier worden geschikte locaties voor bedrijven ook optimaal benut. Daarnaast moet ook voldoende aandacht gaan naar de kwaliteit van de bedrijfsgebouwen zelf. Wat dit laatste betreft voldoende rekening gehouden worden met de verschillen in kwaliteitseisen van zowel de bedrijven als de bedrijventerreinen zelf.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Mijn administratie heeft werk gemaakt van de voorbereiding van type-voorschriften voor regionale bedrijventerreinen. In deze voorschriften wordt, in tegenstelling tot bv. het typevoorschrift voor wonen, meer in detail vastgelegd welke activiteiten zijn toelaten en welke niet. Er worden ook inrichtingsprincipes opgenomen die voor het betrokken gebied van toepassing zijn (zorgvuldig ruimtegebruik, kwaliteitsvolle inrichting en afwerking, ...). Via deze typevoorschriften krijgen de ontwikkelingsprincipes van het RSV een consequente doorwerking.

Er zijn de voorbije jaren heel wat initiatieven genomen door diverse partners inzake kwalitatieve en duurzame bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen. Ik denk hierbij aan studiedagen van GOM's en aan handleidingen en brochures zoals ondermeer de "handleiding voor het beheer van bedrijventerreinen" van de administratie Economie.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. In de schoot van het coördinatieplatform ENA werd op vraag van de Vlaamse Regering recent een werkgroep opgericht die zich buigt over de kwalitatieve invulling van bedrijventerreinen. Specifiek in het ENA stelt zich op heel wat terreinen de problematiek van zonevreemde woningen. Deze problematiek zal aan de hand van een concreet geval onderzocht worden. Hieruit zullen daarna algemeen bruikbare conclusies getrokken worden voor andere terreinen met een vergelijkbare problematiek. Ook inzake Seveso bedrijven zal ik in overleg een initiatief tot afstemming nemen.
2. Ik zal werken aan de voorbereiding van een voorbeeldenboek met goede voorbeelden van kwalitatieve bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen, naar analogie met het boek "dichter wonen". Dit zal gebeuren in nauw overleg met de betrokken partners en potentiële gebruikers, zodat dit boek ook een maximale doorwerking kan krijgen. Tegelijkertijd kan hierdoor een netwerk opgebouwd worden waarbinnen expertise kan uitgewisseld worden. Diverse aspecten zullen in dit voorbeeldenboek aan bod komen:
 - aangeven hoe in bestemmingsplannen wordt omgegaan met ruimtelijke kwaliteit;
 - concrete voorbeelden van kwaliteitsvolle bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen die al dan niet op grond van specifieke bepalingen in bestemmingsplannen zijn gerealiseerd;
 - aandachtspunten om die ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid te garanderen;
 - ...

Bij duurzame bedrijventerreinen kunnen we bijvoorbeeld denken aan bouwen in meerdere bouwlagen, gemeenschappelijke voorzieningen, het gebruik van duurzame bouwmaterialen en -technieken, gemeenschappelijke concepten van mobiliteitsafwikkeling, parkingmanagement, enz. Een fundamenteel uitgangspunt hierbij is dat deze vereisten ook bedrijfstechnisch haalbaar zijn (zowel fysisch als financieel). Een betere definiëring in de voorschriften en het tonen van voorbeelden in het Vlaamse land of daarbuiten zou lokale besturen en projectontwikkelaars kunnen helpen als ze een terrein kwalitatief willen ontwikkelen. Er zal echter steeds maatwerk geleverd moeten worden (onder andere in het kader van een stadsontwerp).

Ook een diversificatie van bedrijventerreinen zou tot de mogelijkheden moeten behoren. Denk bijvoorbeeld aan zones waar ook kantoren mogelijk zijn of aan logistieke zones. De weerstand van de bevolking tegenover het algemene begrip "industriegebied", dat nog te vaak het beeld van vervuilende fabrieken uit ver vervlogen tijden blijft oproepen, kan daarmee vermeden worden. Het te strikt opdelen in aparte bestemmingszones moet anderzijds dan ook weer vermeden worden om synergie nog mogelijk te maken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het gebruik van restwarmte opgewekt bij het ene productieproces voor een ander bedrijf dat energie vraagt. Denk aan het hergebruiken van (licht verontreinigde) afvalwaters voor koeling bij een ander bedrijf. Denk aan het gebruiken van metaalslakken uit het staalbedrijf voor een betonbedrijf. Een goed evenwicht is dus eens te meer noodzakelijk.

Een ander aspect van duurzame bedrijventerreinen betreft de aandacht voor verweving. Het monopoliseren van bepaalde zones is niet aangewezen. Er moet, ook op bedrijventerreinen, een evenwicht gevonden worden tussen verschillende bedrijfsgeleide functies.

3.3 Ruimte voor recreatie, jeugd en cultuurbeleving

Doelstelling

Het ruimtelijk beleid moet rekening houden met het toegenomen belang van actieve vormen van recreatie in onze tijdsbesteding. Er dient voldoende ruimte beschikbaar te zijn voor recreatie, jeugd en cultuurbeleving. Deze ruimte levert immers een belangrijke bijdrage tot de leefkwaliteit in Vlaanderen. We zullen met andere woorden een aangepast ruimtelijk antwoord moeten vinden op de wijzigingen in de ruimtevragen, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

In veel gevallen is het ruimtegebruik in de context van recreatie en jeugd beperkt tot medegebruik van de ruimte. Voor recreatief medegebruik en tijdelijk recreatief gebruik, zoals bijvoorbeeld voor jeugdkampen, evenementen en festivals is recent een regeling uitgewerkt in de decreetswijziging van 22 april 2005. Deze regeling lost een belangrijk deel van het ruimtetekort voor recreatie en jeugd op.

Daarnaast hebben we ook werk gemaakt van specifieke ruimtevragen voor recreatieterreinen.

Weekendverblijven

Het voorbije jaar heb ik een stedenbouwkundige verordening voor weekendverblijven voorbereid. Op 8 juli 2005 heeft de Vlaamse Regering deze definitief goedgekeurd. In deze verordening wordt vastgelegd waaraan een weekendverblijf moet voldoen om een stedenbouwkundige of verkavelingvergunning te kunnen bekomen of om bestaande weekendverblijven te regulariseren. Zo mag de totale oppervlakte 80m² bedragen (vroeger was dat 60 m²), met een maximaal volume van 240m³. De verordening is van toepassing voor individuele weekendverblijven in recreatiegebied.

De resolutie, die werd goedgekeurd op 15 januari 2003, streeft naar een definitieve oplossing voor ruimtelijk aanvaardbare clusters van weekendverblijven. Op die manier kan rechtszekerheid geboden worden aan de betrokken eigenaars. De taakverdeling hierbij is als volgt: de gemeentebesturen stellen de inventarissen op, de provinciebesturen controleren deze en maken ze over aan het Vlaams gewest. De clusters die op Vlaams niveau gunstig worden geëvalueerd kunnen vervolgens het voorwerp uitmaken van een verdere afweging op provinciaal niveau. De provincies zullen met andere woorden onderzoeken of deze clusters in aanmerking komen voor het opmaken van een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan.

De stand van zaken is als volgt :

De inventarissen voor de provincies Limburg, West-Vlaanderen en Antwerpen zijn volledig afgerond. Deze vormen de basis voor verdere afweging op Vlaams niveau en nadien door de provincies. De afweging op Vlaams niveau werd voor de provincies Limburg en West-Vlaanderen reeds aan de respectievelijke provincies voor verdere afweging overgemaakt. Ook voor Antwerpen zal dit binnenkort gebeuren.

Voor Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant wordt de provincies gevraagd de inventarisatiefase af te ronden zodat ook hier de afweging op Vlaams niveau kan

gebeuren. Vlaams-Brabant werkt intussen ook al concreet aan deze problematiek binnen een pilootproject voor de regio Kampenhout-Boortmeerbeek.

Multifunctionele terreinen voor niet lawaaierige buitensporten, met specifieke aandacht voor golfterreinen

In uitvoering van het Vlaams Golfmemorandum heb ik de afgelopen maanden versneld gewerkt aan het bieden van rechtszekerheid aan enkele (gedeeltelijk) zonevreemde golfterreinen. De bedoeling is deze terreinen te (her)bestemmen als golfzone. Het voortbestaan van deze golfterreinen wordt dus verzekerd. Daarnaast heb ik een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in procedure gebracht voor een nieuw golfterreinen in Koksijde. Tevens zal op korte termijn het tweede luik van het Vlaams Golfmemorandum op interkabinettenniveau besproken worden.

Figuur 8 – Multifunctionele terreinen voor niet lawaaierige sporten

Multifunctionele terreinen voor lawaaierige buitensporten, met specifieke aandacht voor motorcross

Inzake multifunctionele terreinen voor lawaaierige buitensporten, waarbij specifieke aandacht besteed wordt aan motorcrossterreinen, hebben de provincies recent locaties voorgesteld. Op vraag van de Vlaamse Regering werd bijkomend ruimtelijk onderzoek gedaan. Uiteraard is het voorzien van flankerende maatregelen om overlast te beperken essentieel. Er werd ook gepeild naar het draagvlak bij de gemeentebesturen. Daaruit blijkt dat het om een uiterst moeilijke oefening gaat. De technische werkgroep heeft over de voorstellen van de provincies haar advies geformuleerd. De dossiers kunnen na verdere afstemming door de Minister van Sport aan de Vlaamse regering voorgelegd worden.

Jeugd

Sinds de resolutie van 14 december 2000 in het Vlaams parlement is er heel wat aandacht voor de jeugd in de ruimtelijke ordening. Het is een permanent aandachtspunt voor alle beleidsniveaus. Er zijn ter zake heel wat initiatieven genomen. 40 gemeenten hebben al gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een sectoraal BPA te maken voor de zonevreemde sport en recreatieterreinen. In het kader van de opmaak van de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen probeer ik om de gemeenten maximaal te stimuleren om te overleggen met de jeugdraad zodat de behoeften van de jeugd in de processen meegenomen kunnen worden. Voor de tijdelijke jeugdkampen en tentenkampen is er een oplossing via de decreetswijziging van 22 april 2005. Voor de permanente kampplaatsen worden er inspanningen geleverd.

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

1. De ruimtevragen vanuit jeugd en recreatie en de nieuwe vormen van ruimtegebruik die dat met zich meebrengt, zal ik opnemen in het kader van de voorbereiding van de herziening van het RSV. Zo zal ik specifiek de jeugdsector betrekken bij de opmaak ervan. In dat kader zullen we ook de voortgang van de studie 'Ruimte voor toerisme en Recreatie in Vlaanderen' op de voet volgen en de resultaten ervan verwerken in evaluatie RSV en voorbereiding van de herziening van het RSV.
2. Ik zal me verder inspannen om planologische oplossingen uit te werken voor de specifieke ruimtevragen voor weekendverblijven, multifunctionele terreinen voor lawaaierige en niet lawaaierige sporten, ... Ik zal hiervoor de initiatieven van de provincies blijvend ondersteunen. Waar nodig, zoals bijvoorbeeld voor enkele golfterreinen, zal ik ook gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in procedure brengen.
3. Ik wil vernieuwende oplossingen zoeken om in te spelen op de nood aan een kwaliteitsvolle inrichting van de ruimte die nodig is voor jeugd en recreatie. Ik vertrouw op dat vlak sterk op de creativiteit in deze sector. Ik zal hen dan ook uitnodigen om te overleggen over concrete acties vanuit het ruimtelijk beleid.

3.4 Ruimte voor mobiliteit

Doelstelling

Vanuit het ruimtelijke beleid wil ik bijdragen tot een kwalitatief mobiliteitsbeleid, waarin de aandacht vooral gaat naar een gezond evenwicht tussen verschillende transportmodi en de afstemmingen met ruimtelijke ontwikkelingen nu en in de toekomst. Het oplossen van specifieke knelpunten/opportunities rond wegen-, spoorwegen- en waterwegeninfrastructuur blijft hierbij een aandachtspunt. Ook opportuniteiten dienen bekeken te worden.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Het mobiliteitsbeleid wordt uitgevoerd op verschillende beleidsniveaus en vanuit verschillende planningsprocessen.

Eenzijds worden in het kader van het mobiliteitsconvenantenbeleid heel wat verkeersprojecten en andere initiatieven met een belangrijke ruimtelijke impact opgevolgd vanuit het ruimtelijk beleid. Het gaat bijvoorbeeld om projecten aan primaire wegen, die per definitie een ontsluitende rol te vervullen hebben voor stedelijke gebieden en specifieke economische knooppunten.

Anderzijds is de opvolging van projecten, streefbeeldstudies of tracé-studies op hoger (provinciaal of gewestelijk) niveau een blijvend aandachtspunt. De streefbeeldstudies vormen een beleidsmatig kader voor de latere concrete uitvoering ervan. De prioriteitsbepaling voor het deelnemen aan streefbeeld-processen is gebaseerd op het subsidiariteitsprincipe. Ik geef prioriteit aan projecten die samenhangen met strategische planningsprocessen voor zeehavens en luchthavens, de afbakeningsprocessen van groot- en regionaalstedelijke gebieden. Vanuit de wegcategorisering gaat het hier dus voornamelijk om streefbeeldstudies voor hoofdwegen en primaire wegen, zoals deze voor de R0 ten oosten van Brussel, de A8 ter hoogte van Halle, de A12 tussen Antwerpen en Brussel, de N60 tussen E17 en A8, en nog andere primaire wegen II.

Via de voorbereiding van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen droeg ruimtelijke ordening in 2004 ook bij tot de oplossing van specifieke infrastructurele knelpunten of missing links, zoals de noordelijke ontsluiting van de luchthaven Zaventem, het noordelijk deel van de ring rond Brussel, de verkeerswisselaar te Lummen, de Oosterweelverbinding, de spoorlijn 50A tussen Brussel-Zuid en Gent.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. Ik wil in overleg met de betrokken actoren de selecties uit het RSV evalueren. Dit zal gebeuren in functie van de evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.
2. Via de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor specifieke projecten zal ik vanuit een globaal kader verder werken aan de aanpak van de missing links (definiëring prioriteiten, uitzetten van stappenplan, koppeling met een globale evaluatie van de wegcategorisering). Voor de uitwerking van dit kader zal ik contact opnemen met mijn collega-ministers van mobiliteit en openbare werken en een voorstel van projectorganisatie formuleren.
3. Ik wil een ruimtelijk beleidskader opmaken voor het stimuleren van openbaar vervoer. Momenteel zijn de NMBS en de Vlaamse vervoersmaatschappij De Lijn de belangrijkste actoren bij het openbaar vervoersbeleid. Beide partners werken met een eigen kader voor de uitbouw van hun netmanagement. Ik wil een meer structureel samenwerkingsverband met hen aangaan om de wisselwerking en complementariteit tussen hun netmanagement en het ruimtelijk beleid te bevorderen. Samen kunnen we onderzoeken in welke mate concrete ruimtelijke concepten voor openbaar vervoersknooppunten in specifieke gebieden kunnen ontwikkeld worden ter ondersteuning van het openbaar vervoersbeleid. Ook private opties zijn overweegbaar.
4. Ik wil een ruimtelijk beleidskader uitwerken rond logistieke en distributienetwerken in Vlaanderen, waarbij niet alleen de internationale multimodale logistieke parken in de poorten (zeehavens en luchthaven) in beeld komen, maar ook andere strategische plekken die potenties bieden om de belangrijke logistieke functie van Vlaanderen te ondersteunen, waarbij voldoende ruimte om te ondernemen vrijgemaakt wordt. Hierbij kan gedacht worden aan de 'topmob'-locaties zoals deze werden beschreven in mijn Beleidsnota 2004-2009.

3.5 Ruimte voor landbouw, natuur en bos

Afbakenen van de gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur

Doelstelling

In het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen is een gelijktijdige en gelijkwaardige afbakening van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur vooropgesteld.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

In 2004 werd de tweede fase van het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart, waarbij in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een geïntegreerde en gebiedsgerichte ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos opgesteld wordt. Deze ruimtelijke visie vormt dan het kader voor de opmaak van de concrete afbakeningsplannen.

De Vlaamse Regering besliste deze afbakeningsprocessen te versnellen en binnen deze processen een inhaalbeweging voor de afbakening van de gebieden van de agrarische structuur te realiseren. De Vlaamse Regering besliste over de wijze waarop gebieden van de agrarische structuur tussentijds vastgelegd kunnen worden. Voor deze landbouwgebieden wordt de afbakeningsdiscussie afgerond en worden er in principe geen gewestelijke initiatieven meer genomen voor het omzetten van de agrarische bestemming naar natuur-, bos- of andere bestemmingen tenzij anders vermeld in de beslissing van de Vlaamse regering. Ook gemeentelijke en provinciale planningsinitiatieven in deze gebieden moeten de agrarische bestemmingen maximaal respecteren en zullen systematisch getoetst worden aan de agrarische structuur. Op die manier zal ik op korte termijn rechtszekerheid geven aan de landbouwsector voor een belangrijk deel van de agrarische structuur.

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

1. Voor de pilootregio's Kust-Polders-Westhoek en Haspengouw-Voeren wordt het voorstel voor de te herbevestigen gebieden van de agrarische structuur voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Op basis van de fasering en prioriteiten opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma zal vervolgens gestart worden met de opmaak van specifieke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor landbouw, natuur en bos waarvoor met de betrokken lokale besturen en belangengroepen een voldoende draagvlak wordt gevonden.
2. Lokale besturen en belangengroepen hebben in hun verschillende adviezen aangegeven dat er te weinig tijd en ruimte is voor degelijk overleg en echte inspraak in deze processen. Ik zal de strategische stuurgroep voor het afbakeningsproces vragen de afgeronde overlegprocessen in de pilootregio's ten gronde te evalueren en indien nodig een voorstel voor een bijgesteld plan van aanpak uit te werken zodat deze knelpunten inzake overleg aangepakt kunnen worden.
3. Voor de tweede reeks buitengebiedregio's (Hageland, Neteland, Veldgebied Brugge-Meetjesland) waarvoor het proces lopend is, volgt een periode van overleg met lokale besturen en belangengroepen waarna het eindvoorstel van ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos gefinaliseerd zal worden. Vervolgens zullen dan ook voor deze regio's de voorstellen voor de te herbevestigen agrarische gebieden goedgekeurd kunnen worden en kan er een operationeel uitvoeringsprogramma opgesteld worden.
4. In een derde reeks buitengebiedregio's (Limburgse Kempen en Maasland, Noorderkempen, Schelde-Dender, Leiestreek) wordt dit werkjaar het overlegproces

met de actoren opgestart, rekening houdend met de elementen uit de evaluatie van het overlegproces in de pilootregio's.

5. De praktische organisatie van de planningsprocessen in de laatste reeks regio's (Zenne-Dijle-Pajottenland, Vlaamse Ardennen, Waasland, Klein-Brabant-Antwerpse Gordel) tenslotte, zal dit werkjaar voorbereid worden.
6. In het jaar 2006 is het de bedoeling om ook reeds de procedures voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen van de 2de reeks buitengebieden voor te bereiden.

Innovatie en diversificatie binnen de landbouwsector

Doelstelling

Land- en tuinbouw zijn volwaardige economische sectoren die vanuit het beleid alle aandacht en toekomstkansen verdienen. Het ruimtelijk beleid en het vergunningenbeleid moeten de toekomstkansen van de landbouw ondersteunen door permanent aandacht te hebben voor kwaliteit, innovatie en diversificatie binnen de landbouwsector.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Een eerste concreet voorbeeld van richtlijnen zijn de richtlijnen voor de glastuinbouw. Deze richtlijnen werden op punt gesteld naar aanleiding van de werkgroep Vestiging van glastuinbouwbedrijven in het kader van het actieplan "Naar een duurzamere glastuinbouw in Vlaanderen".

Figuur 9 – Glastuinbouw

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

1. Veel regio's in Vlaanderen hebben een potentieel voor plattelandstoerisme. De markt van hoeve- en plattelandstoerisme kent een sterke aangroei, zowel inzake vraag als aanbod. Ik wil een omzendbrief uitwerken met concrete ruimtelijke criteria in functie van de beoordeling van vragen met betrekking tot hoeve- en plattelandstoerisme. Deze vorm van toerisme kan immers een antwoord bieden op de toenemende onzekerheid in de landbouwsector en draagt ertoe bij dat het bouwkundig patrimonium zo goed mogelijk wordt in stand gehouden.
2. Het bewerken en verwerken van de mestoverschotten (in essentie geproduceerd op landbouwbedrijven) is een problematiek waar ik reeds in 2000 via een specifieke omzendbrief de nodige aandacht aan geschonken heb, maar waar vandaag nieuwe accenten gelegd moeten worden. Verdere komen er ook bijkomende vragen voor vergisting in het agrarisch gebied. Het gaat om het vergisten van ofwel mestproducten, ofwel andere stoffen, de productie en vergisting van graan- en andere gewassen of organisch-biologisch afval en dies meer in functie van de

productie van biogas, (groene) elektriciteit of brandstoffen, enz. Het is duidelijk dat we voor de beoordeling van zo'n zaken niet meer volstaan met de omzendbrief over mestverwerking. Anderzijds is het onzinnig dergelijke installaties ongebreideld om het even waar in het landbouwgebied te gaan toelaten. Het gaat immers vaak om relatief grote installaties. Ik bereid momenteel hierover, tezamen met de actualisering van de ruimtelijke aspecten van mestbe- en verwerking, een omzendbrief voor tegen 31-12-2005.

3. Tuinaanlegbedrijven blijken heel wat problemen te ondervinden als ze zich in het agrarisch gebied willen vestigen, wat op zich eigenlijk niet onlogisch is. Heel wat van die bedrijven balanceren immers op de grens tussen aannemersbedrijven (grondwerken, aanleg van terrassen, opritten en wegen) en plantenkwekers. Anderzijds zijn er ook aannemersbedrijven waar een belangrijk deel van de activiteiten tuinaanleg betreft. Een aantal tuinaanlegbedrijven heeft een belangrijke oppervlakte nodig voor de tijdelijke uitplant en het conditioneren van planten, struiken en bomen, nodig voor de tuinaanleg. Die ruimte vinden is uiteraard niet eenvoudig in de (landelijke) woongebieden en overigens is het (ruimtelijk) verschil met werkelijke tuinbouwbedrijven niet erg groot. Het verschil zit in wezen enkel in het doel van de aanplanting, in het ene geval bestemd voor verkoop aan groothandel en particulieren, in het andere geval ten behoeve van de aanlegactiviteiten.

In een richtlijn zal ik criteria uitwerken om aan te geven waar en onder welke voorwaarden dergelijke bedrijven in het agrarisch gebied toelaatbaar zijn.

3.6 Ruimte voor energie

Doelstelling

Door de Vlaamse Regering wordt veel belang gehecht aan het bevorderen van electriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen. In dat kader moet het ruimtelijk beleid ondermeer de inplanting van grootschalige windturbineparken langsheen hoofdwegen en volgens het principe van gedeconcentreerde bundeling ondersteunen. Wat de waterkrachtcentrales betreft, is het aandeel momenteel nog beperkt. Ik verwacht dat er de komende periode naar geschikte locaties op de Vlaamse waterlopen zal worden gezocht.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Vanuit ruimtelijke ordening wordt gestreefd om turbines te concentreren op planmatig onderzochte lokaties, die ook in het Windplan Vlaanderen als gunstig worden aangeduid. Vandaar dat, los van de concrete vergunningsaanvragen, ook aandacht geschonken wordt aan de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. In Hoogstraten en Beveren-Kruibeke staan momenteel turbines waarvoor in 2003 de ruimtelijke uitvoeringsplannen definitief werden goedgekeurd. Voor de locatie in Gistel zijn de stedenbouwkundige vergunningen verleend, nadat eerder een gewestelijk RUP was opgesteld.

Het aantal vergunde turbines bedraagt 115 (totaal vermogen van 143 MW); daarnaast zijn momenteel 27 turbines aangevraagd (totaal vermogen van 50 MW). Het Windplan Vlaanderen en diverse studies zoals voor de provincie West-Vlaanderen, tonen een veel groter potentieel dan de huidige realisatiecijfers doen vermoeden. Het is echter duidelijk dat in de praktijk veel grotere beperkingen opduiken op het vasteland dan op zee: luchtvaarterfdiensbaarheden (vooral in de nabijheid van luchthavens, radiobakens, radars, enz.), impact op vogeltrekroutes, landschappelijke en visuele repercussies en niet in het

minst de al dan niet terechte bezwaren van bewoners in de wijde omtrek van een turbine, die klagen over geluidsoverlast, schaduwhinder en de beperking van het huidige min of meer vrije uitzicht. Heel wat aanvragen zijn geweigerd vanuit één of meerdere van deze pijnpunten.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

1. Ik wil in de toekomst een groter belang hechten aan locaties aan de rand van grootschalige industriegebieden en de Vlaamse havens in het bijzonder, langs grote infrastructuur en aansluitend bij stedelijke kernen. Dit moet ertoe bijdragen dat de druk op de open ruimte vermindert. Voor de havengebieden kan de basis hiervoor gelegd worden binnen de strategische planningsprocessen voor de zeehavens.
2. Binnen de Interdepartementale Windwerkgroep is in 2005 een onderzoek gestart naar mogelijke inplantingsplaatsen voor windturbines voortgaand op onderzoeken uit het verleden voor West- en Oost-Vlaanderen. Binnen deze groep worden verschillende gebieden momenteel in detail onderzocht met het oog op eventuele opmaak van gewestelijke of provinciale RUP's voor inplanting van windturbines.
3. Ik zal tevens, in overleg met mijn collega die energie onder zijn bevoegdheid heeft, tegen 31-12-2005 werk maken van een aanpassing van de omzendbrief "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines" EME/2000.01, die zowel vanuit Administratie Natuurlijke Rijkdommen en Energie als vanuit mijn eigen administratie wordt opgevolgd.
4. Aan de energiewinning uit biomassa heb ik hierboven reeds de nodige aandacht besteed.

3.7 Ruimte voor water

De hevige regenval deze zomer en de overstromingen die dit in sommige delen van Vlaanderen tot gevolg heeft gehad, zeggen ons dat we werk moeten maken van maatregelen voor de beveiliging tegen overstromingen. Recent heeft de Vlaamse Regering enkele belangrijke beslissingen genomen in dat verband.

Ten eerste hebben we enkele belangrijke beslissingen genomen in het kader van de lange-termijnvisie Schelde-estuarium: over de ontwikkelingsschets 2010, het geactualiseerde SIGMAPLAN ter beheersing van overstromingsrisico's en het behalen van de natuurdoelstellingen in het Zeescheldebekken en flankerende maatregelen voor landbouw en plattelandsrecreatie.

Ten tweede hebben we de stroomgebieden, bekkens en deelbekkens afgebakend en beslissingen genomen over de organisatie van de uitvoering van het decreet integraal waterbeleid.

Doelstelling

De watertoets is een instrument van het integraal waterbeleid dat ons ervoor hoedt om beslissingen te nemen die de problematiek van de wateroverlast in de toekomst verder doet toenemen.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

In het najaar van 2004 heeft de Vlaamse regering, op mijn voorstel, een gewestelijke stedenbouwkundige verordening goedgekeurd die kan beschouwd worden als een eerste integratie tussen het integraal waterbeleid en het ruimtelijk beleid. Mijn administratie is betrokken bij de opmaak van richtlijnen voor de watertoets en heeft erover gewaakt dat de elementen van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratie-voorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater in de richtlijnen voor de vergunningverlener zijn verwerkt. Het is de bedoeling dat de vergunningverlener, mede op basis van de stedenbouwkundige verordening, in eerste instantie de watertoets kan toepassen.

In de loop van 2004 en 2005 werden enkele gemeenten geconfronteerd met een schorsing of vernietiging van de goedkeuring van een bijzonder plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan op grond van een gebrek aan volwaardige watertoets. Ikzelf neem sindsdien geen besluiten meer zonder watertoets, op basis van de best beschikbare informatie.

Momenteel is er nog geen duidelijkheid over de inhoud van een watertoets in een ruimtelijk uitvoeringsplan. Ik denk dat er een grotere betrokkenheid van mensen met kennis van het watersysteem nodig is dan deze waar ambtenaren ruimtelijke ordening over beschikken om problemen in de toekomst te vermijden. Daarom geeft mijn administratie het advies aan gemeenten en provincies om contact op te nemen met de waterbeheerders met de vraag om een watertoets op het ruimtelijk uitvoeringsplan of BPA uit te voeren. In de voorbereiding van ruimtelijke uitvoeringsplannen op gewestelijk niveau doe ik hetzelfde. Ik heb vastgesteld dat de waterbeheerders deze vraag verschillend interpreteren en niet steeds een inhoudelijk advies geven op deze vraag.

In de Atlas van de woonuitbreidingsgebieden die ik aan het voorbereiden ben, heb ik de meest recente gegevens laten gebruiken van de kaarten met de natuurlijke en de recente overstromingsgebieden. Zo kan er al door onze eigen mensen een eerste toets gebeuren ten aanzien van de watertoets. De technische kant van de zaak zal echter bekeken worden bij het advies over de watertoets door de adviesgevende instantie. Door regelmatige actualisatie van de atlas kan er ook rekening gehouden worden met volgende versies van de overstromingskaarten.

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

1. In het besluit over de aanwijzing van instellingen en administraties die adviseren over voorontwerpen van ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn de waterbeheerders in enkele gevallen aangeduid als adviesgevende instantie. Ik wil als minister van ruimtelijke ordening het initiatief nemen om het besluit over de adviesgevende instanties bij RUP's aan te vullen en aan te passen zodat ook een advies in het kader van de watertoets hierin is geïntegreerd.
2. Mijn administratie zet de samenwerking met de verantwoordelijke administratie voor de uitwerking van de watertoets verder. Zij zal vragen om snel duidelijkheid te geven over de inhoud van een advies over een watertoets. Vooral voor de watertoets bij plannen is het belangrijk dat er geen elementen in het advies worden gevraagd die niet in een RUP of BPA kunnen aan bod komen.

Langetermijnvisie Schelde-EstuariumDoelstelling

Het ruimtelijk beleid is verantwoordelijk voor de opmaak van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die nodig zijn om ontpoldering, afgraving, aanleg en versterking van dijken, gecontroleerde overstromingsgebieden en gebieden met gereduceerd tij mogelijk te maken.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Gedurende het werkjaar 2004-2005 was mijn administratie actief betrokken bij de overlegstructuren die geleid hebben tot het finaliseren van de plan-MER en de maatschappelijke kosten-baten analyse voor het geactualiseerde Sigmaplan en de beslissing van de Vlaamse Regering van 22/07/2005 over de uitvoering van de langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium en het geactualiseerde Sigmaplan. Van zodra de bevoegde minister deze beslissing verder heeft uitgewerkt, zal ik mijn verantwoordelijkheid nemen inzake planopmaak.

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

1. Op basis van de lijst met prioritaire projecten die we deze zomer in de Vlaamse regering bepaald hebben en meer gedetailleerde gegevens over de invulling ervan zal ik spoedig een uitspraak doen over de gebieden waarvoor een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan noodzakelijk is.
2. Mijn administratie zal duidelijke afspraken maken met de verantwoordelijken van het beleidsdomein openbare werken over de taakverdeling voor de opmaak van de ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Inzet in de organisatiestructuur van het integraal waterbeleidDoelstelling

In het decreet integraal waterbeleid vormen de ruimtelijke uitvoeringsplannen één van de instrumenten om de visie op het waterbeleid vorm te geven. We zetten personeel met de juiste know-how rechtstreeks in op deze processen om kennis van het beleidsdomein zeer snel in de planning te kunnen integreren.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Gedurende het werkjaar 2004-2005 is mijn administratie actief betrokken geweest bij de werking van de voorloper van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) en zijn werkgroepen bekkenwerking, watertoets en de permanente projectgroep. Naast de werking binnen deze werkgroepen, heeft mijn administratie het initiatief genomen om te praten over thema's waar vanuit het ruimtelijk beleid nood aan is. Een eerste discussie ging over de manier waarop er vanuit de bekkenwerking input geleverd wordt in de planningsprocessen voor de ruimtelijke visie inzake landbouw, natuur en bos. Een tweede discussie, die niet afgerond is, had betrekking op de mogelijkheden om het instrument RUP in te zetten voor de uitvoering van het bekkenbeheerplan.

Actieprogramma tijdens het werkjaar 2005-2006

1. Ik wil de nodige mensen inzetten voor de bekkenwerking. Op deze manier kan de know-how over ruimtelijke ordening doorwerken in de bekkenbeheerplannen. De ambtenaren die ingezet worden vanuit het beleidsdomein ruimtelijke ordening kunnen na goedkeuring van het bekkenbeheerplan ook instaan voor een goede

voorbereiding van de informatie voor de opmaak van de noodzakelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

2. Ik wil een bijdrage leveren aan de methodiek en de richtlijnen voor de opmaak van een bekkenbeheerplan. Daartoe zal ik een nota opstellen die ingaat op de vereisten/verwachtingen ten aanzien van de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. Ik wil ervoor zorgen dat de lijst van opdrachten voor de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen in de bindende bepalingen van een bekkenbeheerplan realistisch is. Hiervoor moet het duidelijk zijn welke doelstellingen met een (gewestelijk) RUP kunnen gerealiseerd worden en waar de opmaak van een gewestelijk RUP een echte meerwaarde kan zijn. Een antwoord op de vraag of er andere mogelijkheden / instrumenten zijn om de doelstelling te bereiken is daarbij zeer belangrijk. Daarnaast is het belangrijk rekening te houden met de inzet van mensen en middelen die de opmaak van een RUP vereist.
3. Ik zal nagaan of er binnen het beleidsdomein ruimtelijke ordening nog regelgeving kan/dient aangepast te worden om voor een betere afstemming te zorgen met het instrumentarium van het integraal waterbeleid.

4. Luik monumenten & landschappen : fundamentele uitgangspunten van de Beleidsnota 2004-2009 waarmaken

Levende zorg voor het erfgoed

Het komende jaar blijft de nadruk liggen op het creëren van een breder draagvlak en het aanwakkeren van de collectieve bewustwording voor de kwaliteiten van ons erfgoed.

Dit kan enkel door het erfgoed op een gepaste en actuele manier in te schakelen in de huidige maatschappij. Een actieve en positieve samenwerking met alle betrokken partners, op basis van gezamenlijk geformuleerde doelstellingen, is essentieel voor een gedragen onroerend-erfgoedbeleid. Op deze manier zal het patrimonium dat ons omringt ook aan de volgende generaties worden doorgegeven en functioneel ingevuld kunnen worden met respect voor de aanwezige cultuurhistorische en maatschappelijke waarden.

Zowel de Vlaamse administratie bevoegd voor het onroerend erfgoed (kortweg: de administratie), het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) als de andere gewestelijke erfgoedpartners, staan voor de uitdaging om zich het komende jaar systematisch te heroriënteren in functie van de verder behandelde uitgangspunten van het beleid.

De afgelopen jaren heeft de Vlaamse regering reeds aanzienlijke inspanningen geleverd inzake het behoud en beheer van onroerend erfgoed. Zowel voor het bouwkundige als voor het landschappelijke erfgoed zijn inmiddels uitgebreide financieringsmechanismen uitgewerkt. De jongste jaren wordt ook een actief voorkomingsbeleid gevoerd: aangezien degelijk onderhoud duurdere restauraties kan voorkomen, wordt via een aantrekkelijk en relatief eenvoudig onderhoudspremiestelsel getracht een mentaliteitswijziging te weeg te brengen bij de eigenaars en beheerders. Ook de uitbreiding van het onderhoudspremiestelsel voor monumenten tot beschermde stads – en dorpsgezichten, wanneer een herwaarderingsplan is opgemaakt en goedgekeurd, past in deze evolutie.

In de onroerend-erfgoedzorg moet het de betrachting zijn om behoeften en bekommernissen onderling tegen elkaar af te wegen en via de overdracht van knowhow tot initiatieven te komen die een behoud op lange termijn (blijven) garanderen. Dit lijkt helaas veel evidentier dan het is. De Vlaamse onroerend-erfgoedzorg is vrij laat op een administratief georganiseerde wijze op gang gekomen. De decretale rechtsbasis heeft weliswaar een halt geroepen aan willekeur, miskenning en verwaarlozing, maar is door het ingezette beleidsinstrumentarium erg strikt geweest. Verbods- en gebodsbepalingen van algemene of specifieke orde werden plots de geschreven regel die eigendomsrecht, vrijwaring, onderhoud en zelfs sanctionering dienden te stroomlijnen.

Ondertussen is er echter een veel ruimer draagvlak, maar is ook de maatschappelijke opvatting gegroeid over wat erfgoed was, is en misschien kan of moet worden. Met andere woorden: er is gaandeweg ruimte tot en nood aan dialoog omtrent eigen initiatieven en wellicht eigen besluitvorming ontstaan, temeer daar er een groot aantal partners zijn die intermediair een algemene of specifieke rol willen en kunnen opnemen. Daardoor is het niet langer een verhaal van overheid versus eigenaar, maar veeleer een van overleg tussen meerdere belanghebbenden en meerdere belangstellenden.

4.1. Opbouwen van partnerships met overheden en particulieren

De onroerend-erfgoedzorg is traditioneel gebaseerd op het gewestelijke (oorspronkelijk nationale) initiatief. De Vlaamse overheid inventariseert, beschermt en beheert het Vlaamse patrimonium, en voorziet in restauratie- en onderhoudspremies. Dat provincies en gemeenten eerder onrechtstreeks worden betrokken in de Vlaamse initiatieven, wordt geïllustreerd door het systeem van de koppelsubsidies waarop het restauratiepremiestelsel is gebaseerd: provincies en gemeenten betalen ook een aandeel in deze premie, maar het ritme van premietoekenning wordt bepaald door het Vlaamse gewest. De talloze provinciale en gemeentelijke initiatieven inzake erfgoed bewijzen echter dat in de loop der jaren ook hier een enorm potentieel zit. De tijd is dan ook rijp om provincies en gemeenten actief te betrekken bij het onroerend-erfgoedbeleid, vertrekkende vanuit het subsidiariteitsprincipe. Dit principe moet echter eerder het karakter kunnen hebben van een partnerschap dan van een keurslijf.

Naast de provinciale en gemeentelijke overheden, kan het Vlaams gewest ook partnerships aangaan met een breed aanbod aan particuliere actoren: professionals, amateurs, vrijwilligers en niet in de laatste plaats de onroerend-erfgoedeigenaars. Ook deze individuen, verenigingen of instellingen kunnen een volwaardige rol spelen in een gecoördineerd en doeltreffend onroerend-erfgoedbeleid.

Doelstelling

Afhankelijk van de bereidwilligheid tot participatie van alle mogelijke overheids- en particuliere partners, is het één van de kerntaken van de Vlaamse overheid om in een stimulerende, coördinerende en sturende rol te spelen, een duidelijk kader te scheppen, het takenpakket te evalueren en afspraken te maken inzake bevoegdheden.

Naast de noodzakelijke overlegplatformen opgericht in de schoot van de overheid, spelen intermediaire instanties, als de intergemeentelijke archeologische diensten (IAD's), de regionale landschappen, het Vlaams Contactforum voor Erfgoedverenigingen (VCM) en Open-Monumentendag (OMD) een belangrijke overbruggende rol.

Het is cruciaal de krachten van al deze actoren te bundelen en op elkaar af te stemmen. Dit betekent dat alle actoren, activiteiten (inclusief hun impact), behoeften en hiaten op het vlak van de onroerend-erfgoedzorg op elk niveau in kaart moeten worden gebracht en gestroomlijnd. Daarnaast moeten alle actoren ook de kans krijgen om een effectieve bijdrage te leveren tot de uitvoering van het Vlaamse onroerend-erfgoedbeleid door invulling of uitbreiding van het beschikbare instrumentarium. Op die manier krijgt het beoogde ideaal ook daadwerkelijk vorm op het terrein.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Het betrekken van provincies en gemeenten

Het is de bedoeling om tegen het einde van 2005 tot een volledig overzicht te komen van alle activiteiten, hiaten, mogelijkheden en behoeften op gemeentelijk en provinciaal niveau. In dit licht werd uitgebreid overleg gepleegd met de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) en de Vlaamse Vereniging van Provincies (VVP).

In het kader van afstemming en kennisuitwisseling tussen de verschillende bestuursniveaus werden ondermeer al volgende acties ondernomen :

- Studiedag rond “De zorg voor het onroerend erfgoed in de gemeentelijke praktijk” voor gemeentelijke en provinciale ambtenaren ruimtelijke ordening en studiebureaus (26/4/2005).
- Voorbereiding studiedag Lokaal Erfgoedbeleid, in samenwerking met VCM, Culturele Biografie, Cultuurlokaal, VVSG, Afdeling Beeldende Kunst en Musea, Vlaams Centrum voor Volkscultuur, gericht op lokale besturen.

Intergemeentelijke archeologische diensten coördineren

Het aantal IAD's is in 2004-2005 uitgegroeid tot 5: de Archeologische Dienst Waasland (ADW) zag als eerste het licht in 1987, de Kale Leie Archeologische Dienst (KLAD, regio Aalter-Deinze) en de Archeologische Dienst van de Antwerpse Kempen (ADAK, regio Turnhout) volgden in 2003, de Zuidoostlimburgse Archeologische Dienst (ZOLAD) en de Interlokale Vereniging voor Archeologie in Brugge en Ommeland (IVABO) maakten het lijstje in het voorbije werkjaar compleet. Gezien het gestaag groeiende aantal IAD's, is overgegaan tot de oprichting van een coördinerend overlegplatform, ter onderlinge en beleidsmatige afstemming.

Landschapszorg en plattelandontwikkeling stimuleren

De subsidie voor Regionale Landschappen, alsook complementaire steun ten bijdrage van 30% bovenop de basisvergoeding van de beheersovereenkomsten voor houtige kleine landschapselementen in relictzones, wordt geregeld in het kader van het besluit van de Vlaamse regering betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de Verordening (EEG) nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandontwikkeling (10 oktober 2003).

Aangezien ook niet-beschermd patrimonium via deze verordening de nodige aandacht krijgt, werkt mijn administratie actief mee aan de uitvoering van dit besluit, in het kader van het zogenaamde Programma Document Plattelandontwikkeling (PDPO) 2000-2006. De aanvullende vergoeding voor beheersovereenkomsten van houtige kleine landschapselementen in relictzones, werd in 2005 voor de eerste maal volwaardig toegepast.

In het kader van het PDPO 2007-2013 is het bovendien de bedoeling de subsidieacties in het kader van het PDPO 2000-2006 te continueren, maar het is de bedoeling de beheersvergoedingen uit te breiden tot een hele waaier aan klein cultuurhistorisch erfgoed. Op deze manier kan immers met een minimaal budget een extra stimulans worden gegeven aan het landschapsbeleid en wordt de burger gestimuleerd tot behoud van de typische landschapswaarden in zijn of haar eigen streek. Omtrent de cultuurhistorische beheersovereenkomsten wordt overlegd met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

Actieprogramma voor het werkjaar 2005 – 2006**Het ook naar de toekomst toe verder betrekken van provincies en gemeenten**

In het kader van afstemming en kennisuitwisseling tussen de verschillende bestuursniveaus worden onder meer volgende acties voorzien:

- Aanvulling “Lokaal Praktijkboek voor Erfgoed” met fiches over de verschillende beleidsdomeinen van onroerend erfgoed en hoe er op het lokale niveau mee om te gaan.
- Infonamiddagen voor provinciale en gemeentelijke besturen, in samenwerking met de VVSG en de VVP.
- De onderzoeksresultaten van de studieopdracht ‘Onroerend erfgoed in het gemeentelijk ruimtelijk beleid’ zullen in de loop van 2006 verwerkt worden in een toegankelijke publicatie.
- Studiedag Lokaal Erfgoedbeleid (maart 2006).

De oprichting van nieuwe intergemeentelijke archeologische diensten steunen

De voorziene oprichting van een zesde IAD in de Zuidelijke Westhoek wordt volledig gesteund.

Figuur 10 - Leren uit het verleden

Landschapszorg en plattelandontwikkeling verder stimuleren

Het PDPO 2000-2006 wordt verder uitgevoerd, maar er wordt een evaluatie voorzien. Daarnaast worden in samenwerking met de VLM de voorstellen omtrent cultuurhistorische beheersovereenkomsten opgenomen in het PDPO 2007-2013. In het kader van dit PDPO wordt ook een eventuele aanpassing van de subsidie aan regionale landschappen voorbereid. Met betrekking tot de regionale landschappen wordt verder, in overleg met de afdeling Natuur, de ontwikkeling van een kwaliteitslabel “Regionaal Landschap” besproken,

alsook de bijsturing van de erkenning van regionale landschappen in het licht van een evenwaardigheid Landschappen-Natuur.

Registratie van de onroerend-erfgoedeigenaar bevorderen

Onroerend-erfgoedeigenaars zijn sleutelpartners in een succesvol onroerend-erfgoedbeleid. Momenteel worden onroerend-erfgoedeigenaars echter enkel systematisch geregistreerd in het kader van de beschermingsprocedure. Daarom zal een eigenaarsdatabank worden opgestart en zullen de beschikbare gegevens worden geactualiseerd en gedigitaliseerd.

Bescherming via een draagvlak: monumentenroutes

De Open-Monumentendagen, maar ook de talrijke andere initiatieven inzake onroerend erfgoed, bewijzen niet alleen dat de Vlaming een hart heeft voor zijn erfgoed, maar dat een partnership met provincies, gemeenten en particulieren vruchtbare resultaten kan afwerpen. Met dergelijke initiatieven, op gemeentelijk of bovengemeentelijk niveau, worden mensen zich bewust van het waardevolle onroerend erfgoed van hun streek. Niemand zal nog aan een waardevol gebouw raken zonder het maatschappelijk draagvlak te raken.

Nieuwe samenwerkingsverbanden verdienen dan ook aanbeveling. De gewestelijke erfgoedinstanties (ut infra) zullen in samenwerking met de VVSG, VVP en andere partners nog tijdens dit werkjaar starten met een proefproject: in navolging van het fietsroutenetwerk in de provincies en de monumentenwandelingen in diverse gemeenten, wordt bekeken hoe op korte termijn monumentenroutes kunnen worden gerealiseerd in elke gemeente. De routes kunnen uitgestippeld worden op basis van de onroerend-erfgoedinventarissen.

Verschillende initiatieven inzake heraldiek op punt stellen

Ook heraldiek behoort tot het takenpakket van de minister bevoegd voor het onroerend erfgoed. In het nieuwe werkjaar worden ter zake enkele initiatieven voorzien, die ook een impact hebben op lokaal en particulier vlak.

Vooreerst wordt de uitbreiding voorzien van het toepassingsveld van het decreet houdende de vaststelling van het wapen en de vlag van de provincies en gemeenten. Er zal worden voorgesteld om de regeling ook toepasbaar te maken voor districten. Daarnaast wordt de aanpassing voorzien van het decreet van 3 februari 1998, houdende de vaststelling van het wapen van privé-personen en instellingen, dat met betrekking tot publiekrechtelijke instellingen door een te expliciete formulering enkel voor onderwijsinstellingen van toepassing kan zijn. Er zal worden voorgesteld om de regeling toepasbaar te maken voor alle soorten instellingen, besturen en stichtingen.

Parallel zal een uitvoeringsbesluit worden voorgesteld, dat de uitvoering regelt van artikel 4, paragraaf 1 van het laatstgenoemde decreet, met betrekking tot het verlenen door de Vlaamse regering van een wapen aan privé-personen of instellingen met meer dan gewone verdiensten op terreinen die tot de gemeenschaps- of de gewestmateries behoren. Tot slot zal met de minister bevoegd voor de Vlaamse huisstijl de mogelijkheid worden besproken tot het ontwikkelen van een protocol dat het gebruik moet regelen van het gestileerde Vlaamse leeuwenlogo enerzijds en het officiële wapen en de officiële vlag van de Vlaamse Gemeenschap anderzijds.

4.2. Van actor naar regisseur

De rechtstreekse en exclusieve relatie tussen het Vlaams gewest, het onroerend erfgoed en de onroerend-erfgoedeigenaar vormt traditioneel de spil van het Vlaamse onroerend-erfgoedbeleid. Het beleidsinstrumentarium ter zake heeft zich immers ontwikkeld vanuit de specifieke situatie dat het Vlaamse gewest jarenlang de hoofactor is geweest inzake onroerend-erfgoedzorg. Omdat het Vlaamse gewest partners nodig heeft om de onroerend-erfgoedzorg waar te maken op het terrein, en omdat er ondertussen veel meer actoren ter zake actief zijn, mag de traditionele relatie Vlaamse overheid-erfgoed geen belemmering vormen voor provinciale, gemeentelijke en particuliere initiatieven. Dit betekent niet dat het traditionele beleidsinstrumentarium zomaar wordt opgegeven, wel dat de deur wordt opengezet voor de alternatieven die vanuit de buitenwereld worden aangereikt.

Doelstelling

De verschillende gewestelijke onroerend-erfgoedinstanties - de administratie, het VIOE en de vier gewestelijke partnerverenigingen (Erfgoed Vlaanderen, Monumentenwacht Vlaanderen, VCM en OMD) - stroomlijnen hun activiteiten, zodat ze niet in elkaars vaarwater terechtkomen, maar ook de hiaten duidelijker worden waarbinnen er ruimte is voor initiatief. Een gelijkaardige oefening is nodig voor de verhouding van de Vlaamse onroerend-erfgoedwereld tot Europa en de Europese regelgeving. Kleine regeltjes hebben immers vaak bijzonder diepgaande impact op het erfgoed.

Er zal bijgevolg in kaart moeten worden gebracht waar en onder welke voorwaarden de Vlaamse overheidsinstanties nog als vanouds rechtstreeks zelf aan onroerend-erfgoedzorg doen (als actor), dan wel als consulent (regisseur) optreden. In dit licht zal ook moeten worden gestreefd naar een transparante structuur, waaruit de functie en de (samen) werking van de verschillende betrokken instanties duidelijk afleesbaar is voor derden.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Taakstelling van het VIOE verduidelijken

Met de oprichting van het VIOE werd in 2004 een nieuwe wetenschappelijke overheidsinstelling gecreëerd, die op een moderne manier aan onroerend-erfgoedonderzoek kan doen. Met deze jonge instelling kon op basis van een propere lei meteen naar een afstemming met de bestaande gewestelijke erfgoedinstanties worden gestreefd. Ook bijkomende afstemming bleek noodzakelijk, aangezien het VIOE als onderzoeksinstelling niet de enige actor is op het terrein.

Het VIOE is actor inzake beleidsvoorbereidend wetenschappelijk onderzoek, wat impliceert dat het antwoorden zoekt op de strategische vragen die in het kader van het beleid ontstaan. De adviesverlening betreft daarnaast ook zeer specifieke vragen die door de administratie onroerend erfgoed, maar ook door andere overheidsinstanties worden geformuleerd.

Daarnaast voert het VIOE, op eigen initiatief, in samenwerking met partners, als actor en/of regisseur, wetenschappelijk, maatschappelijk én beleidsmatig relevant onderzoek. Hieronder vallen onder meer geïntegreerde studiethema's, de methoden en technieken inzake onroerend-erfgoedbeheer en de uitvoering van het onroerend-erfgoedbeleid, alsook

hulpmiddelen die bij het kennisbeheer (inventarisatie, ...) en de ontsluiting nuttig kunnen zijn.

Tot slot wordt het VIOE op het terrein ingeschakeld met veldtechnici en wetenschappelijke begeleiding (terrein en post-excavation-onderzoek) bij archeologisch noodonderzoek op vraag van en binnen de strategie ontwikkeld door de cel beheersarcheologie van de administratie.

Resultaatsverbintenissen stimuleren

De verhouding tussen de administratie enerzijds, het VIOE en de vier gewestelijke partnerverenigingen anderzijds, wordt geregeld via resultaatsverbintenissen.

Meer bepaald ook in het licht van een betere onderlinge afstemming tussen het VIOE en de partnerverenigingen bleek een regelmatig globaal en onderling overleg noodzakelijk om tot een betere afstemming te komen.

Het VIOE sluit al sinds 2003 convenanten af met de Vlaamse universiteiten (Universiteit Gent, de Katholieke Universiteit Leuven en Vrije Universiteit Brussel), teneinde tot een efficiënte samenwerking te komen. Door gezamenlijke onderzoeksprojecten worden methodologische kennis en synthesegegevens uitgewisseld. Het VIOE verspreidt bovendien via het universitair onderwijs kennis en ervaring uit het eigen praktijkonderzoek. Hieruit resulteren synergieën die het werkveld van het onroerend erfgoed alleen maar ten goede kunnen komen.

In het kader van de voorbereiding van de besprekingen inzake de implementatie van Malta en verkenning van internationale ontwikkelingen ter zake, bleek dat er in algemene zin een behoefte bestaat aan een betere aansluiting tussen het wetenschappelijk onderzoek en de erfgoedpraktijk (behoud en beheer), een kwaliteitsgarantie inzake wetenschappelijk onderzoek en een transparanter beleid ter zake. Daarom werd het principe van de Vlaamse onderzoeksagenda gelanceerd.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Actor-regisseursanalyse uitbreiden

In het kader van hun opdracht tot ontwikkeling van een erfgoedconsultancycentrum komen de vier gewestelijke partnerverenigingen tot een onderlinge taakstelling (cf. ook hoofdstuk 4.3). Het overleg met de administratie en het VIOE wordt gesystematiseerd.

Procedure onderzoeksagenda ontwikkelen

Het VIOE ontwikkelt een procedure voor de opmaak van een onderzoeksagenda, via werkgroepen met vertegenwoordigers uit de sector (de gewestelijke erfgoedinstanties en partners, universiteiten, provinciale, stedelijke en intercommunale archeologen en monumentenzorgers, het Forum voor de Vlaamse archeologie, bedrijven en erkende amateurverenigingen). Einddoel is de coördinatie van een eerste jaarlijkse Vlaamse onderzoeksagenda.

Uitbouw van de cel noodonderzoek

Parallel met de uitbouw van een cel archeologisch noodonderzoek, zal worden onderzocht hoe en door welke instantie een cel noodconservatie voor bedreigd onroerend patrimonium kan worden opgericht.

Activering van de resultaten archeologisch noodonderzoek

Het VIOE verricht al sinds 1985 grootschalig noodonderzoek van regionaalstedelijke en kleinstedelijke gebieden. Aan de hand van het verkregen inzicht in de historische stadsontwikkeling worden beleidsvoorstellen uitgewerkt, zoals archeologische waarderingskaarten waar bijvoorbeeld sleutelgebieden voor verder onderzoek worden aangeduid. Het VIOE zal dit jaar een synthesestudie produceren.

In eerste instantie wordt een status quaestionis van het onderzoek opgesteld met betrekking tot Oostende, Ieper, Diksmuide, Oudenburg, Aalst, Oudenaarde, Tienen en Tongeren. De globale studie moet model staan voor de andere regionaalstedelijke en kleinstedelijke gebieden in Vlaanderen.

Afstemming met Europese regelgeving

Het steeds toenemende aantal Europese regels en voorschriften inzake veiligheid, arbeidsveiligheid, milieu en hygiëne heeft niet zelden impact op onroerend erfgoed.

Een gepaste afstemming is hier vereist, niet alleen om een oplossing te vinden voor de onverenigbaarheden, maar ook om andere onverenigbaarheden te voorkomen. De administratie ontwikkelt een conceptnota hieromtrent in samenwerking met het VIOE en de gewestelijke partnerverenigingen.

4.3. De klemtoon op sensibilisering en communicatie

Doelstelling

Gelet op het grote aantal partners op het terrein, het belang van hun actieve betrokkenheid bij de onroerend-erfgoedzorg, is het van belang dat de gewestelijke erfgoedinstanties en partners, als sensibiliserende, coördinerende en consultatieve organen, vanuit hun kennis en ervaring adequate informatie verstrekken, zowel naar overheden, professionelen als naar particulieren. De overheid moet te allen tijde een gepast antwoord kunnen bieden op inhoudelijke, praktische (onderhoud, restauratie en herbestemming), juridische, organisatorische en financiële vragen inzake onroerend erfgoed, zonder noodzakelijkerwijze zelf de rechtstreekse verantwoordelijkheid voor het patrimonium te dragen. Deze dienstverlening ligt voor de hand voor beschermd patrimonium, maar biedt tegelijkertijd ook oplossingen voor niet-beschermd patrimonium.

Aangezien bescherming vooralsnog het hoofdinstrument is van de onroerend-erfgoedzorg, zal vooral hier naar een shift worden gestreefd. Voor elke nieuwe bescherming moet een pragmatische en functionele langetermijnvisie worden ontwikkeld, uitgaande van concrete en haalbare doelstellingen. Voor bestaande beschermingen wordt gewerkt met proefprojecten. Deze doelstellingen moeten maximaal op maat van het individuele te beschermen item worden geformuleerd, moeten de basis vormen van een samenwerkingsverband met de betrokken eigenaar, en op termijn voorwaardelijk bepalen waar en in welke mate subsidie mogelijk en noodzakelijk is.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Reeds vele initiatieven inzake communicatie en informatie

In het voorbije werkjaar werd een nota "Communicatiekanalen Onroerend Erfgoed" opgesteld, teneinde de initiatieven (publicaties, websites, ...) van de verschillende gewestelijke erfgoedinstanties en partners in kaart te brengen, te stroomlijnen en te evalueren.

Omtrent het beleidsthema "herbestemming" werd een studiedag georganiseerd, in samenwerking met het Team Lokale Architectuuropdrachten van de Vlaamse Bouwmeester. Inzake de beleidsthema's "herbestemming" en "thematische werking" geeft het huistijdschrift M&L nu specifieke themanummers uit. Het voorbije werkjaar verschenen al nummers met betrekking tot herbestemming van industrieel erfgoed en vakwerk.

Beschermingsdossiers moeten ook informatiever worden. Aan elk dossier wordt voortaan een "technische fiche" toegevoegd, waarin kernachtig wordt samengevat wat er wordt beschermd en waarom. Het is de bedoeling dat deze fiche uitgroeit tot een daadwerkelijk beheersdraaiboek (ut infra).

Francia Media initiëren

Internationale netwerken en denktanks zijn waardevolle inspiratiebronnen voor het voeren van een Vlaams (onderzoeks)beleid. Het lidmaatschap van een internationale peergroup biedt daarenboven het ideale referentiekader waaraan het Vlaamse Onroerend Erfgoedbeleid kan worden getoetst. Door deze strategie plaatst de Vlaamse overheid zich in de kring van standaardbepalende instanties waaraan in een snel uitbreidend Europa grote behoefte is. Belangrijk voor die positionering is het project “Francia Media”, waarvan het VIOE de trekker is. Het doel is wetenschappelijk onderzoek en innoverende erfgoedpresentatie te stimuleren in verband met het voormalige Karolingische Middenrijk (Francia Media). In 2004-2005 werden vanuit het onderzoek in de Scheldevallei (o.a. Antwerpen en Ename) de grote lijnen van het project uitgetekend._

Handleidingen**maken**

De Vlaamse overheid heeft geen traditie om handleidingen te maken m.b.t. restauratie en conservatie van onroerend erfgoed zoals dit in Nederland, Frankrijk of de andere ons omringende landen het geval is. Toch zijn er bepaalde eigenheden aan het Vlaams erfgoed die niet behandeld worden in buitenlandse publicaties. Via modelprojecten voert het VIOE onderzoek naar gepaste consolidatie-, conservatie-, restauratie-, en presentatietechnieken van ons Vlaams erfgoed. In 2005 werd ter zake ook een enquête georganiseerd in het werkveld.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006**Acties rond erfgoedconsultancy**

Er wordt een conceptnota opgemaakt met betrekking tot de ontwikkeling van erfgoedhuis “Den Wolsack” (waarin de vier gewestelijke partnerverenigingen gehuisvest zijn) tot centrum voor erfgoedconsultancy. Hiertoe dienen de activiteiten en producten van de vier verenigingen op elkaar te worden afgestemd, gestroomlijnd en uitgebreid. Monumentenwacht Vlaanderen (MOWAV), die technisch advies verleent, en VCM, dat verenigingen begeleidt, vervullen eigenlijk al een consultancyrol. Gelet op de activiteiten van Erfgoed Vlaanderen (EV) met betrekking tot probleemmonumenten dienen de mogelijkheden van thema's als ontsluiting, herbestemming, financiering, projectontwikkeling, exploitatie en publiekwerking in het licht van een consultancy-opdracht te worden bekeken.

Initiatieven inzake communicatie en informatie

Het huistijdschrift M&L voorziet een themanummer omtrent herbestemming van kerken. Vervolgens wordt de thematische benadering van agrarisch erfgoed en grote complexen voorzien. Voor deze types zal ook de nodige aandacht worden besteed aan de ruimtelijke context.

Afgezien van de ontwikkeling van nieuwe methodes (via modelprojecten) voor de presentatie van het erfgoed, voorziet het VIOE dit werkjaar volgende publicaties in het kader van lopende reeksen: het VIOE-Jaarboek 2005, "Archeologie, Monumenten en Landschappen in Vlaanderen" (aflevering 10), een "monografie" (nummer over Raversijde) in de reeks monografieën, de "VIOE-Rapporten" (nummer 2), "Interpreting the Past" (deel 2). Daarnaast wordt een nieuwe website gelanceerd: alle informatiebronnen met betrekking tot onroerend erfgoed zullen worden aangeboden.

In het komende werkjaar zal een modulair systeem worden ontwikkeld, waarbij de technische fiche, die nu al aan beschermingsdossiers wordt toegevoegd, kan uitgroeien tot een beheersdraaiboek, waarin onder meer beheers- en (her)bestemmingsopties worden geformuleerd. Hierbij moet zeker afstemming in aanmerking worden genomen met het onderhoudsdraaiboek, de module voor technische adviesverlening inzake onderhoud van waardevol patrimonium, die al door MOWAV is ontwikkeld en tijdens het voorbije werkjaar verder werd geoperationaliseerd. Daarnaast schuilt er ook module-potentieel in de erfgoedwijzers van VCM, eventuele nieuwe initiatieven door de gewestelijke partnersverenigingen in het kader van hun consultancy-opdracht en de handleidingen die worden ontwikkeld door het VIOE. Andere bruikbare initiatieven moeten in kaart worden gebracht.

Francia Media verder opvolgen

In het kader van Francia Media voorziet het VIOE: internationaal colloquium, thema-onderzoek (post-excavationonderzoek in Edegem, Broechem en Hove, status questionis voor het Pagus Rieengebied, aanvullend onderzoek in de sleutelzones Edegem, ...), ontsluiting van vondsten (Broechem), voorbereiden publicatie "De laatste wildernis" (mens, natuur en omgeving omstreeks het jaar 1000), voorbereiding van de tentoonstelling (samenwerkingsakkoorden realiseren, sponsoring opstarten, lijst opstellen van te ontlenen stukken en starten met ontleningsaanvragen).

Handleidingen blijven belangrijk

Op basis van de resultaten van de enquête, de ervaringen met modelrestauraties en onderzoeksprojecten, start het VIOE met het uitschrijven van teksten voor een praktische handleiding kwetsbare erfgoedelementen. In het najaar van 2005 wordt een strikte timing opgemaakt. Ook wordt een reeks praktische lezingen voorzien met als thema "Leren beheren van beschermde en erfgoedlandschappen".

Daarnaast voorziet de administratie in een evaluatie van de pilootprojecten rond herwaarderingsplannen voor stads- en dorpsgezichten. Op basis van de resultaten zal een richtlijnenboek voor de opmaak van herwaarderingsplannen worden opgemaakt. In het najaar van 2005 zal ter zake een strakke timing worden opgemaakt.

Samenwerking met onderwijs

Het VIOE bereidt een samenwerkingsovereenkomst voor met het departement Onderwijs, waarbij expertise en ervaring aan het voortgezet onderwijs ter beschikking worden gesteld, wat ook kan resulteren in de productie van leermiddelen voor verschillende studieniveaus. Het nieuwe erfgoedcentrum te Ename, waarvoor het VIOE de inhoudsinvulling zal verwezenlijken, zal katalyserend werken om de veelzijdige educatieve mogelijkheden van erfgoed te ontwikkelen. De onderzoeksagenda is daarbij richtinggevend.

4.4. Naar een hedendaags beheer : van onderhoud tot herbestemming

Het engagement dat de overheid moet en kan aangaan met betrekking tot beschermd onroerend erfgoed is volledig toegespitst op een kwalitatief behoud op lange termijn. Er zijn zeer concrete en haalbare doelstellingen noodzakelijk, opdat hiertoe de nodige structuur inzake onderhoud en werkzaamheden wordt gegeven. Dergelijke doelstellingen zijn alleen maar effectief wanneer ze op maat worden geformuleerd, aansluiten bij het actuele gebruik en de huidige functie, waarbij tegelijkertijd de samenwerkingszin en mogelijke samenwerkingsverbanden aangewakkerd worden.

Een gepast courant gebruik vormt zonder twijfel de beste garantie op het behoud. Verwaarlozing en leegstand geven op korte termijn aanleiding tot verval van het monument, wat afstraalt op de omgeving, zowel in stedelijk gebied als in het buitengebied. Wanneer onderhoud ontoereikend is voor het verdere fysieke behoud en er geen plausibele herbestemmingsopties voorhanden zijn, dan dient de beschermingsdoelstelling evenzeer te worden geëvalueerd in functie van bijkomende mogelijkheden.

Doelstelling

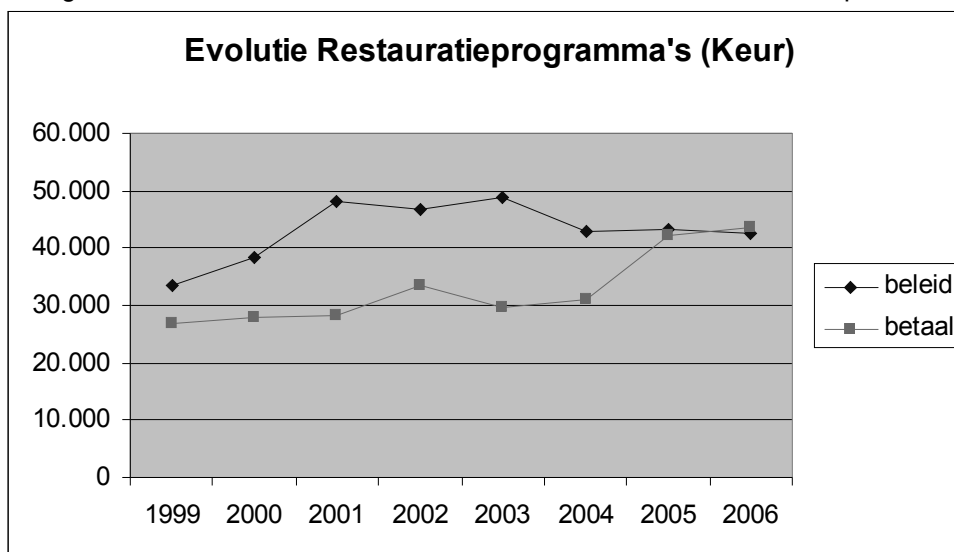
Beschermd erfgoed dat niet langer functioneel is, wordt bij voorkeur zo vlug mogelijk opnieuw geïntegreerd in onze samenleving. Er blijft daarom nood aan een specifiek beleid inzake herbestemming. Het Vlaamse gewest dient dan ook haar taak hierin verder op te nemen.

Op basis van enkele proefprojecten zal er met onroerend-erfgoedeigenaars en andere actoren nagegaan worden welke mogelijkheden er zijn, maar ook welke belemmeringen en gevolgen bepaalde bestemmingsopties met zich meebrengen. Bedoeling is dat hierbij zoveel mogelijk conceptuele inzichten worden opgebouwd vertrekkend vanuit de intrinsieke waarden.

Daarnaast verdient het pro-actieve karakter van onderhoud eens te meer benadrukt te worden. De overheid heeft bijvoorbeeld sedert 1999 de ter beschikking gestelde middelen inzake restauratiepremieregeling met circa 25 % verhoogd (zie tabel en grafiek). Toch heeft deze financiële injectie tot op heden weinig weerslag gehad op het aantal aanvragen tot onderhoudspremies. Nochtans ligt hier het te bewandelen pad. Wanneer de overheid meer kan inspelen via het onderhoud, dan voorkomt het veel duurdere restauraties. Met andere woorden met een andere aanpak kan de efficiëntie inzake aanwending van de beschikbare budgettaire middelen en tegelijkertijd de effectiviteit van de erfgoedzorg sterk verhoogd worden.

Restauratiepremie's		
Jaar	Beleidskrediet	Betaalkrediet
1999	33.593	26.824
2000	38.409	28.002
2001	48.052	28.414
2002	46.809	33.483
2003	48.966	29.545
2004	43.009	31.012
2005	43.199	42.202
2006	42.671	43.500

Figuur. 11 - Evolutie van de beleids- betaalkredieten voor restauratiepremies

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004-2005

Garanderen van een kwalitatief onderhoud en operationaliseren landschapszorgpremies

In het licht van het nieuwe onderhoudspremiebesluit werd via een aantal pilootprojecten onderzocht op welke manier herwaarderingsplannen voor stads- en dorpsgezichten het best worden opgemaakt en een kwalitatief onderhoud kunnen garanderen.

Daarnaast werd het premiestelsel voor de landschapszorg geoperationaliseerd, alsook de toekenning van de eerste landschaps- en onderhoudspremies. Deze voorzien in financiële en administratieve begeleiding van initiatieven met betrekking tot inrichting en beheer van beschermde landschappen, via de opmaak van landschapsbeheersplannen, waarin de prioriteiten en knelpunten door de betrokken eigenaars en partners worden bepaald. Vooral lokale overheden en beherende verenigingen zijn nu op de hoogte van de nieuwe wetgeving en haar mogelijkheden.

Eerste stappen vereenvoudiging restauratiepremies

Het voorbije werkjaar werden de eerste stappen gezet in de vereenvoudiging van het huidige restauratiepremiestelsel, in de eerste plaats ter significante vermindering van de administratieve lasten van premienemers, betrokken medesubsidiërende overheden en het Vlaamse Gewest. Het huidige premiestelsel werd geanalyseerd en geëvalueerd, een voorlopig tekstvoorstel is in uitwerking.

“good practices” inzake herbestemming

Er werd een eerste oplijsting gemaakt van “good practices” inzake herbestemming van industrieel en kerkelijk erfgoed. Daarnaast werd ook een eerste overzicht opgesteld van Vlaams “probleemmonumenten”.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005-2006

Oprichting landschapsbeheerscommissies en opmaak landschapsbeheersplannen

Op basis van de opgedane ervaringen inzake landschapssubsidies zal de oprichting van landschapsbeheerscommissies en de opmaak van landschapsbeheersplannen actiever worden gestimuleerd, opdat onder meer ook particuliere eigenaars van de mogelijkheden ter zake gebruik zouden maken. De grootste aandacht zal uitgaan naar projecten die het grootste rendement opleveren en maatschappelijk het meest relevant zijn. Een inhoudelijk goed gefundeerde selectie en een op ervaring gebaseerde begeleiding en ondersteuning moeten tot de gewenste resultaten leiden.

Nieuw restauratiepremiebesluit voorleggen

Het is de bedoeling een nieuw restauratiepremiebesluit voor te leggen aan de Vlaams regering, alsook de nodige sensibilisatieacties voor de burger en belanghebbende overheden.

Herbestemming: aandacht voor probleemmonumenten en pilootprojecten

De probleemmonumenten worden verder in kaart gebracht per provincie, waarbij onderzocht wordt in welke eigendomstoestand ze verkeren en op welke wijze MOWAV een actieve monitoring kan doen van deze monumentale panden. Daarnaast zal er in elke provincie gestart worden met pilootprojecten rond herbestemming, op basis waarvan er een beleidsvisie kan worden ontwikkeld inzake algemene herbestemmingsopties, die de komende jaren verder zal worden vervolledigd en verfijnd.

Cultured: herbestemming en herwaardering

Cultured, voluit “*Best practice in the presentation and market oriented valorisation of cultural heritage as an instrument of regional development*” is een Interreg III-project, met als doel na te gaan in welke mate herwaardering van (gebouwd) cultureel erfgoed de ontwikkeling van een regio kan stimuleren. Daarnaast wordt onderzocht welke mechanismen kunnen bijdragen tot de herwaardering van het erfgoed en hoe deze kunnen worden geoptimaliseerd. Dit alles wordt onderzocht aan de hand van een (theoretisch) voorbeeldproject. In 2005 wordt het voorbeeldproject bepaald. In een eerste workshop wordt een inventaris gemaakt van de verschillende beleidsopties die in de verschillende landen voorliggen inzake de herwaardering van cultureel erfgoed. Latere workshops bekijken de wetgevingstechnische en concreet praktische aspecten van een herwaarderingsproject.

4.5. Een breder spectrum aan instrumenten

Een modern Vlaams onroerend-erfgoedbeleid laat meer ruimte voor een actieve inbreng

van de talrijke andere actoren op het terrein, maar biedt ook een oplossing voor patrimonium dat uiteindelijk niet wordt beschermd, maar als onderdeel van de inventaris toch erfgoedwaarde bezit.

Doelstelling

Beschermen is slechts één vorm van onroerend-erfgoedzorg. Gezien het gesloten karakter van dit instrument, wordt het best gereserveerd voor een specifiek aandeel van het onroerend-erfgoedbestand. Via de versmelting van de bevoegdheden onroerend erfgoed en ruimtelijke ordening wordt daarnaast een veel ruimere toolbox beschikbaar: ruimtelijke planning, vergunningverlening en handhaving. Via deze weg vindt de onroerend-erfgoedzorg ook haar weg in het gewestelijke, provinciale en gemeentelijke ruimtelijke beleid. Naast ruimtelijke ordening heeft onroerend erfgoed ook een link met Leefmilieu en Natuur: via Milieu-Effecten-Rapporten kunnen ook de effecten van ingrepen op het onroerend erfgoed worden beoordeeld. Tot slot zijn er ook mogelijke aanknopingspunten met Cultuur via Erfgoedconvenanten. Het is de bedoeling deze brede waaier aan mogelijke instrumenten te activeren.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004 -2005

Erfgoedlandschappen: de eerste stappen zetten

Met de goedkeuring van het decreet houdende maatregelen tot behoud van erfgoedlandschappen op 13 februari 2004, werd een belangrijke stap gezet naar een vernieuwd landschapsbeleid, in het licht van het Europese Landschapsverdrag (Firenze). Het voeren van een op ruimtelijke ordening geënt landschapsbeleid wordt vooropgesteld.

Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de in de landschapsatlas aangeduide ankerplaatsen. Ankerplaatsen die eventueel in aanmerking komen voor een evolutie tot erfgoedlandschap, worden eerst afgewogen binnen de planningsprocessen van ruimtelijke ordening. Nadien kunnen ze in ruimtelijke uitvoeringsplannen aangeduid kunnen worden als erfgoedlandschappen. In gebiedsspecifieke stedenbouwkundige voorschriften worden de ruimtelijke randvoorwaarden vastgelegd om het behoud van cultuurhistorisch waardevolle erfgoedelementen te garanderen. Op die manier wordt gewerkt aan ruimtelijke kwaliteit en behoud van identiteit.

In 2005 werden de eerste dossiers tot aanduiding van ankerplaatsen voorbereid en voorgelegd, als eerste stap in de totstandkoming van erfgoedlandschappen.

De eerste archeologische beschermingen zijn een realiteit

Met de bescherming van de archeologische sites Middelburg (Maldegem) en Chartreuse (Brugge) werden de eerste archeologische beschermingen afgerond. Bescherming is evenzeer een instrument ter vrijwaring van archeologisch erfgoed, maar er zijn wezenlijke verschillen tussen archeologisch en bouwkundig erfgoed. Het archeologische beschermingsinstrumentarium is echter geënt op de klassieke monumentenzorg. Daarom wordt gestreefd naar de opstelling van geëigende archeologische beschermingscriteria en beschermingsdoelstellingen, die het mogelijk maken om archeologische topsites in Vlaanderen op een blijvende manier op de kaart te zetten. De eerste archeologische beschermingen worden in dit licht geëvalueerd. Tegelijkertijd werden al

beschermingscriteria voorgesteld om een archeologische site te evalueren op zijn inhoudelijk, vormelijke en belevingswaarde.

Streven naar gestandaardiseerde Europese conservatienormen

Het VIOE levert de expert die het Belgisch Instituut voor Normalisatie binnen de Vlaamse administratie heeft aangeduid als vertegenwoordiger voor België in een technisch comité van het CEN (European Committee for Standardization). De doelstelling hiervan is de creatie van Europese normen met betrekking tot de conservatie van cultureel erfgoed. Het doel van de werkgroep is om binnen een termijn van 3 jaar standaarden voor cultureel erfgoed te ontwikkelen.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005 – 2006

Integratie via inventarisatie

Wil men het erfgoed, en meer bepaald ook het archeologisch erfgoed, vrijwaren van ongecontroleerde vernieling en komen tot een evenwichtig beheer, dan is het noodzakelijk dat voor de bodemingrepen in het algemeen en voor ruimtelijk structurerende gehelen (zoals historische stadskernen) in het bijzonder, een insteek kan geven tijdens de opmaak en de herziening van ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Het is de bedoeling dat het instrumentarium van ruimtelijke ordening ten volle wordt benut, zonder het daarbij te usurperen. De sector onroerend erfgoed moet daarom een instrument aanreiken dat door ruimtelijke ordening op alle beleidsniveaus op een systematische basis ter overweging kan worden aangewend. Een dergelijk instrument is al beschikbaar onder de vorm van de inventarissen onroerend erfgoed. Het is echter noodzakelijk om de beschikbare inventarisgegevens te actualiseren, uniformiseren en dynamiseren, opdat zij ook daadwerkelijk representatief zijn voor het huidige aanbod aan onroerend erfgoed, en opdat zij kunnen worden gebruikt.

Een strikte timing zal worden opgesteld, teneinde de inventaris “Bouwen door de Eeuwen Heen” te finaliseren naar het einde van deze legislatuur. Ook inzake de afwerking van de Centraal Archeologische Inventaris worden een doelmatigheidsanalyse en timing vooropgesteld. Verder zal een strategie worden ontwikkeld om de bestaande inventarisgegevens inzake bouwkundig en landschappelijk (landschapsatlas) erfgoed te actualiseren.

Inzake de ontsluiting van inventarisgegevens wordt geopteerd voor het gecoördineerd finaliseren van “Bouwen door de Eeuwen Heen” in boekvorm. Voor deze en de andere inventarisgegevens worden de mogelijkheden tot een uniforme digitale ontsluiting onderzocht en een planning opgesteld.

Er wordt tot slot onderzocht hoe de inventaris het best wordt vastgesteld, teneinde de verwijzingen ernaar in de wet-, decreet- en regelgeving inzake ruimtelijke ordening en huisvesting te operationaliseren. De vordering inzake actualisering en dynamisering van de inventarisgegevens zal een voorwaarde zijn, alsook de betrokkenheid van partners. Ter zake worden proefprojecten voorzien.

Het VIOE coördineert de afwerking, registratie, publicatie en digitale registratie van de lopende inventarissen, maar ontwikkelt vooral ook een plan van aanpak inzake thematische herinventarisatie en bijkomende inventarisatie. Tegen november 2005 wordt een strikte agenda en timing opgesteld die eveneens stappen onderneemt naar actualisatie binnen pakweg 10 jaar van hier, zodat een beleidsevaluatie en reflex opnieuw in het vooruitzicht wordt gesteld. Daarnaast (cf. onderzoeksagenda) wordt in kaart gebracht welke instanties ter zake actief zijn en een bijdrage kunnen leveren.

Hoe verder beschermen?

De voorbije jaren is aan een hoog tempo gewerkt aan het wegwerken van een achterstand inzake het beschermen van waardevol onroerend erfgoed. De tijd is ondertussen rijp om te evalueren of met de huidige manier van werken het beoogde doel wel op een efficiënte wijze wordt gehaald, of met andere woorden de uitgevoerde beschermingen effectief tot bescherming hebben geleid, of al het beschermingswaardige erfgoed via de huidige manier van werken effectief wordt gevat en of het statuut “beschermde erfgoed” wel baat heeft bij een grootschalige aanpak (over de evaluatie van het reeds beschermde patrimonium, zie hoofdstuk 4.6.).

Het Vlaamse beschermingsbeleid dient gebaseerd te zijn op een degelijke selectie op evenwaardige basis. Dit impliceert vooreerst een toetsing op basis van expliciete en uniforme criteria. Verder moet ook het geografische referentiekader uniform zijn: elke bescherming wordt voorwaardelijk afgewogen tegen het globale, Vlaamse aanbod. Tot slot is ook een afweging inter pares vereist, teneinde een vergelijking mogelijk te maken: een kapel kan immers niet met een kasteel worden vergeleken, een archeologische site niet met een houtkant. Een typologisch-thematische aanpak is dan ook cruciaal. In het nieuwe werkjaar zullen prioritaire typologische thema's worden aangeduid, waarop het beschermingsbeleid zal zijn gestoeld. Het is daarbij niet onbelangrijk reeds lopende thematische initiatieven (cf. industrieel erfgoed, tuinen en parken, jonge bouwkunst, kerken in neostijlen, klokken, beiaarden en torenuurwerken, bomen en struiken ...) te verfijnen tot hun typologische essentie, hen te evalueren, systematiseren, actualiseren en dynamiseren.

Het is niet alleen de bedoeling om elke bescherming op een heldere en ondubbelzinnige wijze te motiveren binnen de in de vorige alinea aangehaalde klijtlijnen, maar bovendien zal de nadruk moeten worden gelegd op een pragmatische langetermijnvisie, die los staat van de puur inhoudelijke afweging of waardering. Een bescherming moet dan ook te allen tijde uitgaan van concrete en haalbare doelstellingen. In 2006 moet het principe van de criteria en beschermingsdoelstellingen algemeen worden geformaliseerd. Voor individuele beschermingsdossiers wordt er een methodiek ontwikkeld die moet toelaten om de erfgoedwaarden die zijn vastgesteld te kunnen evalueren binnen de Vlaamse context.

Naar exemplarische beschermingsdossiers: varend erfgoed als proeftuin

Tijdens de voorbije legislatuur werd de basis gelegd voor een volwaardig beleid inzake het varend erfgoed. Hierbij werd een instrumentarium voorzien dat sterke parallellen vertoont met het klassieke onroerend-erfgoedinstrumentarium, maar waarbij wel rekening wordt gehouden met de eigenheid van het varend patrimonium. Aangezien de varenderfgoedwereld niet groot is, teneinde een inzicht te krijgen in de consequenties van de effectieve uitvoering van een varenderfgoedbeleid en om van de zuivere lei ter zake gebruik te maken, zal het komende werkjaar worden overgegaan tot de selectie van enkele schepen, die bij voorlopige ontstentenis van een volledige inventaris zal gebeuren op basis van strenge criteria, waarvoor een beschermingsdossier kan worden opgesteld, dat weliswaar moet voldoen aan de voorwaarde om te beschikken over een volwaardig beheersdraaiboek. Eenmaal aan deze voorwaarden voldaan, kunnen de eerste procedures tot proefbescherming worden opgestart.

Versnelde aanduiding van ankerplaatsen

Lopende processen van ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn bepalend voor het stellen van prioriteiten en het bepalen van de timing bij de aanduiding van de ankerplaatsen, aangezien een omzetting van ankerplaats naar erfgoedlandschap enkel binnen een RUP verkregen kan worden. Terwijl bij de eerste afbakeningen kan worden gekozen voor regionale spreiding en de aanwezigheid van een breed draagvlak, dient in het verdere verloop zeer gericht te worden nagegaan waar aanduiding van een ankerplaats op aanvaardbare termijn ook effectief kan leiden tot omzetting naar erfgoedlandschap binnen een ruimtelijk uitvoeringsplan. Deze laatste stap is immers essentieel voor een duurzame bescherming en het duurzame beheer van onze cultuurhistorisch waardevolle landschappen.

Focus op onroerend erfgoed en MER's

Voor het geactualiseerde richtlijnenboek voor de MER-discipline 'Monumenten en Landschappen' zullen de nieuwe inzichten inzake landschapszorg met betrekking tot de milieueffectvoorspelling beschreven worden. Daarnaast maak ik er over dat er een extra belangrijk deel toegevoegd wordt m.b.t. het archeologisch erfgoed en de milieu-impactbepaling op het bodemarchief van ingrepen, naast een expliciete focus op het bouwkundig erfgoed.

Figuur 12 - Beschermde monumenten

4.6. Naar een hedendaags onroerend erfgoeddecreet

Doelstelling

Of we nu spreken over monumenten, archeologie of landschappen, in wezen spreken we over hetzelfde: onroerend erfgoed in al zijn uniciteit én diversiteit. Dit uit zich ook binnen de huidige regelgeving: de verschillende decreten behandelen elk één aspect van het onroerend erfgoed. Vele procedures inzake erfgoedbescherming en –beheer vertonen echter overeenkomsten. Daarnaast kan vastgesteld worden dat de drie entiteiten gebruik maken van gelijklopende instrumenten zoals inventarissen, premie- en adviesverlening, ...

Omdat het creëren van eenheid en eenduidigheid én het beperken van regelgeving binnen de sector van het onroerend erfgoed noodzakelijk is, heeft de Vlaamse regering zich dan ook geëngageerd om het amalgaam van wetten, decreten en besluiten inzake monumenten, stads- en dorpsgezichten, landschappen en archeologie om te vormen tot één omvattend onroerend-erfgoeddecreet.

Wanneer vandaag de balans wordt opgemaakt van het Vlaamse beschermingsbeleid (cf. hoofdstuk 4.5.), kan worden vastgesteld dat er een enorm engagement is aangegaan, maar dat er ook een evaluatie noodzakelijk is van de consequenties van een bescherming, die uiteraard verder moeten gaan dan louter een garantie van rechtswege op het behoud van onroerend erfgoed.

Erfgoed moet zich kunnen inschakelen in de maatschappelijke ontwikkelingen zoals dat historisch gezien ook het geval is geweest zonder dat hierop enige wettelijke beschermingsgrond van toepassing was. Dit betekent dat de bescherming voldoende maatwerk moet bevatten opdat keuzes mogelijk zijn en blijven wanneer een functie, gebruik of zelfs een bestemming wegvalt, waardoor het goed niet automatisch geïsoleerd en dus in de vergeethoek komt te staan.

Daarom is het nodig dat er een nieuwe visie wordt geformuleerd, die uiteraard rekening houdt met wat voorafgaat, maar qua instrumentarium en dus rechtsgevolgen volledig inspeelt en aansluiting zoekt op de hedendaagse en toekomstige maatschappelijke context.

Uitvoering tijdens het werkjaar 2004 – 2005

Recente evaluatie van het instrumentarium

In april 2005 werd aan de hand van een SWOT-analyse bij de belangrijkste actoren in het erfgoedveld gepeild naar de positieve of negatieve aspecten van de huidige regelgeving, om te komen tot een correcte probleemstelling en gedragen veranderingen. In dezelfde tijdsperiode werden de eerste stappen gezet naar een inventarisatie van relevante wetgeving en de uitwerking van een plan van aanpak inzake de afstemming en vereenvoudiging van de verschillende decreten onroerend erfgoed.

Een blijvende zorg voor archeologie

De Europese Conventie inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed werd op 16 januari 1992 in La Valetta (Malta) goedgekeurd door de raad van Europa. Eén decennium later, op 30 januari 2002, ondertekende de federale minister van Buitenlandse zaken de Conventie voor België, na de goedkeuring ervan door de drie gewesten. Deze Europese regelgeving werd in de ons omringende landen op diverse manieren in wetgeving omgezet. Teneinde ook in Vlaanderen het kader van een nieuw decreet te kunnen schetsen, werd in 2005 gestart met een grondige evaluatie en doorlichting van de huidige erfgoeddecreten. Uit de bevragingronde, waarbij tal van partners en actoren uit het middenveld werden betrokken, kwamen een aantal essentiële tekortkomingen van het actuele archeologiedecreet sterk naar voor.

Meer bepaald inzake één aspect van de archeologische regelgeving werd al een verder initiatief genomen. Elke archeologische opgraving en/of prospectie met ingreep in de bodem (waaronder ook de metaaldetectie is begrepen) mag namelijk slechts gebeuren mits de goedkeuring van een opgravingsaanvraag, teneinde een kwaliteitsvolle opgraving te garanderen. Het bijhorende formulier is samen met de huidige regelgeving te complex. Inzonderheid inzake de metaaldetectie werd een open gespreksplatform gecreëerd met de talrijke Vlaamse verenigingen van detectoramateurs. Tijdens dit overleg is men tot gedragen overeenkomsten gekomen om het probleem betreffende de vergunningsplicht aan te pakken, zonder dat hieruit extra administratieve lasten voortvloeien.

Actieprogramma voor het werkjaar 2005 – 2006

Voldoende aandacht voor de resultaten van de evaluatie van het instrumentarium

De gewestelijke erfgoedinstanties starten met een interne evaluatie op basis van diverse representatieve voorbeelden van beschermingsdossiers, waarbij het vooral essentieel is de context te herscheppen waarbinnen de bescherming destijds werd overwogen, welke rechtsgevolgen werden opgelegd en welke de financiële implicaties waren, om aldus na te gaan welk effect de bescherming uiteindelijk heeft gehad op het materiële behoud, gebruik en onderhoud. Daarnaast dient er eveneens na te worden gegaan welke de actuele ruimtelijke context is en hoe deze in de toekomst kan evolueren.

De rol van het Vlaamse gewest kan bijgevolg veel meer faciliterend en katalyserend werken wanneer er door middel van onderhoud of zelfs gerichte restauraties een permanent gebruik wordt nagestreefd dat inpasbaar wordt gesteld met de aard van het onroerende goed zelf. Het effect van eerdere wijzigingen inzake restauratie - en onderhoudspremieregeling wordt nagegaan zodat hier maximaal wordt ingespeeld op draagvlakvormende en -verbredende initiatieven en waarbij administratieve lastenverlaging gelijktijdig worden nagegaan.

Bijsturing van de adviesverlening

De wetgeving op de ruimtelijke ordening bepaalt dat de administratie een niet-bindend advies dient uit te brengen over aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning en verkavelingsaanvragen in het gezichtsveld (binnen een afstand van 100 meter) van voorlopig of definitief beschermde monumenten. Ondanks de relevantie van deze bepalingen voor de erfgoedsector, vormen ze evenwel vaak een administratieve belasting, waardoor in te weinig dossiers reële meerwaarde voor het beschermde erfgoed wordt gegenereerd. Het uiteindelijke doel is het aantal adviesvragen te reduceren tot de gevallen waarbij de omvang of impact van de aanvraag zelf een advies vereist. In het nieuwe werkjaar zal een voorstel van wijziging van deze uitvoeringsbesluiten worden voorgelegd.

In het kader van de algemene vermindering van administratieve lasten wordt ook voorzien in het ontwerpen van een rechtlijnig en transparant formulier dat voor archeologische erfgoedconsulenten, amateur-archeologen, metaaldetectoramateurs en professionele archeologen adequaat en hanteerbaar is. Deze aanpassing van het opgravingsformulier en de nieuwe decretale bepalingen terzake dienen volledig rekening te houden met de afspraken die gemaakt zijn tijdens het overleg met detectoramateurs.

Naar een maatschappelijk gedragen decreet

In het nieuwe werkjaar wordt een conceptnota subsidiariteit voorbereid, op basis van de rapporten van de VVSG en de VVP (cf. hoofdstuk 4.1.), waarbij gelijkaardige principes en ervaringen uit andere sectoren (ruimtelijke ordening, cultuur,...), zowel voor wat betreft regelgeving als concrete invulling op het terrein, als inspiratie zullen worden gebruikt. Hiertoe zullen ook reeds ondernomen lokale initiatieven geïnventariseerd worden.

Vervolgens zullen de gewestelijke erfgoedverenigingen en partners, de VVSG en de VVP naar afstemming streven tussen de noodzakelijke en wenselijke bepalingen inzake het beheer van onroerend erfgoed in het algemeen en beschermd erfgoed in het bijzonder. Dit met de betrachting om het draagvlak van het onroerend goed een doorstart te laten hebben zowel door de ruimtelijke verankering, specifieke stedenbouwkundige voorschriften, als door financiële incentives op alle bestuursniveaus waardoor behoud in feite een gegeven is.

Parallel zal met betrekking tot de implementatie van het verdrag van Malta gewerkt worden via een klankbordgroep, met een brede vertegenwoordiging van het werkveld. In samenspraak met de klankbordgroep zal een rapport met aanbevelingen afgeleverd worden, dat de basis moet vormen voor de nieuwe regelgeving. In het nieuwe werkjaar zal dit proces aan een verhoogd ritme worden verdergezet, opdat de conceptversie van het luik archeologie in het nieuwe erfgoeddecreet tegen het einde van dat jaar afgewerkt kan worden.

Uiteindelijk zal er een duidelijke synthesesnota worden voorgelegd aan de Vlaamse regering, die zowel de eigen bevindingen als deze van de SWOT-analyse bevatten, evenals de decretale initiatieven die vanuit het beleid worden vooropgesteld om het toekomstig behoud verder te garanderen en te verankeren.

Handhaving als sluitstuk

Het sluitstuk van de beleidswerking, zeker wanneer het gaat over grondgebonden aangelegenheden, wordt gevormd door gepaste sanctiemogelijkheden, teneinde een effectieve handhaving te kunnen bewerkstelligen. Vrij recente wijzigingen binnen de bestaande decreten zijn uiteindelijk te weinig afgestemd. Al de wenselijk bevonden wijzigingen, zowel qua inhoud als vorm, alsook overbodig geachte rechtsgevolgen zullen in functie van de actueel maatschappelijke situatie vertaald worden in een decretaal initiatief.

5. Samenvatting overzicht ...

... van de wijze waarop de Vlaamse regering en minister RO gevolg heeft gegeven aan regeerakkoord en beleidsnota, resoluties en moties door parlement en aanbevelingen door de Vlaamse ombudsdienst

5.1. Stand van zaken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

Definitief goedgekeurde plannen

Naam gewestelijk RUP	Besluit definitieve goedkeuring
Leidingstraat ter hoogte van Heindonk	22/07/2005
Afbakening Zeehaven Gent	15/07/2005
Berggrindontginning Kempens Plateau in As, Dilsen-Stokkem en Maasmechelen	15/07/2005
Historisch gegroeid bedrijven Deba NV en Nevelland vzw te Nevele	15/07/2005
Afbakening gebieden natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Vallei van de Grote Nete benedenstrooms'	4/02/2005
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Bossen van Averbode'	4/02/2005
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Boven- en middenloop Zwarte Beek'	4/02/2005
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Gebieden van de overgang van polders naar zandstreek langs het kanaal Brugge-Oostende'	4/02/2005
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Mark-Waterschapsbeek'	4/02/2005
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Schulensbroek'	4/02/2005
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Stroopersbos'	4/02/2005
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van Natuurgebieden 'Ster der Zee' en 'Schipgatduinen'	4/02/2005
Park en Ride te Melsele	4/02/2005
Henkelsite – Herent	21/01/2005
Leidingstraat Zomergem-Zelzate - aanleg hoofdtransportleiding voor aardgas	19/11/2004
Gemengd bedrijventerrein Broekooi	29/10/2004
Historisch gegroeid bedrijf Aertssen	10/09/2004
Regionaal bedrijventerrein Leuven-Noord	14/07/2004
Afbakening regionaalstedelijk gebied Turnhout	4/06/2004

Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Agrarisch gebied met natuurverweving "Appensvoorde"	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Bouwvrij agrarisch gebied 'Jongemansbos'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Assebroekse Meersen tot Bergbeekvallei'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Bos van Ranst'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Demervallei ten oosten van Aarschot'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Grensmaas'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Hoegaardse Valleien'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Hoge Kempen'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Ieperboog'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Kindernouw- en Visbeekvallei'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Meetjesland-Krekengebied' Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Meetjesland-Krekengebied'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Midden- en benedenloop van de Zwarte beek'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Oosterzeelse bossen'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Samenvloeiing Rupel, Dijle en Nete'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Vlaamse Ardennen van Kluisberg tot Koppenberg'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Wijgmaalbroek, Kwellenberg en Gevel'	20/02/2004
Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur: Onderdelen van de Grote Eenheid Natuur 'Wijnendalebos en de vallei van de Waterhoenbeek'	20/02/2004
Leidingstraat Dilsen-Lommel - aanleg hoofdtransportleiding voor aardgas	20/02/2004
Gecontroleerd Overstromingsgebied met Natuurverwevingsgebied Kruikeke-Bazel-Rupelmonde	16/01/2004

Het opheffen van de (alternatieve) reservatie- en erfdienstbaarheden voor het Duwvaartkanaal Oelegem – Zandvliet	5/12/2003
Stopplaats Noorderkempen en ringweg te Brecht	5/12/2003
HST-station Antwerpen - Omgeving Kievitplein	24/10/2003
Afbakening regionaalstedelijk gebied Aalst	10/07/2003
Historisch gegroeid bedrijf Cordeel	4/07/2003
Historisch gegroeid bedrijf Lotus Bakeries te Kaprijke	4/07/2003
Historisch gegroeid bedrijf Spano te Oostrozebeke	4/07/2003
Zones voor windturbines te Gistel	4/07/2003
Zones voor windturbines te Kruibeke en Beveren	4/07/2003
Zeehavengebied Gent -- uitbreiding papierproducerend bedrijf	9/05/2003
Zones voor windturbines te Meer en Hoogstraten	24/01/2003

Plannen die op korte termijn voor goedkeuring kunnen voorgelegd worden aan de Vlaamse regering

Naam gewestelijk RUP	Besluit vaststelling	voorlopige
Afbakening grootstedelijk gebied Gent		22/10/2004
Waaslandhaven fase 1 en omgeving		12/11/2004
Afbakening regionaalstedelijk gebied Kortrijk		10/12/2004
Golfterrein Hof ter Hille		17/12/2004
Leidingstraat Kluizen-Eeklo		17/12/2004
Aardgasleiding Zandhoven		04/02/2005
Noordelijke ontsluiting van de internationale luchthaven van Zaventem		18/03/2005
Regionaal bedrijventerrein Chartreuzen		29/04/2005

Voorlopig vastgestelde plannen in openbaar onderzoek

Naam gewestelijk RUP	Besluit voorlopige vaststelling	Openbaar onderzoek
Aansluitingscomplex N49 te Moerbeke	15/07/2005	01/09/2005 – 30/10/2005
Historisch Gegroeid Bedrijf Bomaco	15/07/2005	01/09/2005 - 30/10/2005
Historisch gegroeid bedrijf D'leteren te Kortenberg	15/07/2005	01/09/2005 - 30/10/2005
Historisch gegroeid bedrijf Jonckvansteen	15/07/2005	01/09/2005 - 30/10/2005
Koninklijke Golf Club Oostende in De Haan	8/04/2005	1/09/2005 – 30/10/2005
Regionaal bedrijventerrein Beverdonk	15/07/2005	01/09/2005 - 30/10/2005
Hoogspanningslijn aftakking Lokeren-150Kv	20/05/2005	19/07/2005 – 16/09/2005
Hoogspanningsstation Kinrooi-Maaseik 'Van Eyck'	20/05/2005	19/07/2005 – 16/09/2005
Hoogspanningsstation Meerhout	20/05/2005	19/07/2005 – 16/09/2005

Plannen die op termijn voor voorlopige vaststellingen kunnen worden voorgelegd aan de Vlaamse regering

Naam gewestelijk RUP	Datum plenaire vergadering
Tweede spoorontsluiting Haven Antwerpen	07/02/2002
Windturbines Maldegem-Eeklo	07/01/2004
Ring 0 Noord	31/03/2004
Gesloten instelling Everberg	06/07/2004
Oppervlaktedelfstoffenplan Leem in Zuid-Limburg	08/07/2004
Verkeerswisselaar Lummen	18/01/2005
Historisch gegroeid bedrijf Naessens	01/02/2005

Historisch gegroeid bedrijf Terca	16/02/2005
Slibverwerking - Bietenveld	01/03/2005
Hoogspanningsstation Wijgmaal	02/03/2005
Station Gent Sint Pieters	09/03/2005
Afbakening regionaalstedelijk gebied Sint-Niklaas	24/03/2005
Bestaand regionaal bedrijf N.V. Wijckmans - Ham	12/04/2005
Gemengd regionaal bedrijventerrein N.V. Simla - Grimbergen	26/04/2005
Historisch gegroeid bedrijf Belgomilk	03/05/2005
Afbakening regionaalstedelijk gebied Mechelen	03/06/2005
Historisch gegroeid bedrijf N.V. Verstraete - Knesselare	30/06/2005
Spoorlijn 50A	04/07/2005
Oosterweelverbinding	13/07/2005

5.2. Decreetwijzigingen 2004-2005

De twee meest recente decretale wijzigingen dateren van 7 mei 2004 en 22 april 2005.

Met het decreet van 7 mei 2004 werd een oplossing geboden voor de nakende privatisering van BIAC, de uitbater van de nationale luchthaven. Er moest immers geregeld worden dat deze private maatschappij zijn activiteiten zou kunnen verder zetten in een gebied dat op het gewestplan de bestemming "gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen" gekregen heeft.

Het decreet van 22 april 2005 lost ten eerste een aantal dringende juridische knelpunten op. Ten tweede werd aan de gemeenten twee jaar uitstel verleend voor het voldoen aan de 5 voorwaarden, die elders worden vermeld. De Vlaamse overheid mikt nu dus op 1 mei 2007 als datum waarop de meeste gemeenten zelfstandig hun vergunningenbeleid zouden moeten voeren.

5.3. Uitvoeringsbesluiten 2004-2005

In het afgelopen parlementair jaar werden volgende uitvoeringsbesluiten genomen:

a) besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2005 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake openluchtrecreatieve verblijven en de inrichting van gebieden voor dergelijke verblijven

b) besluit van de Vlaamse regering van 1 oktober 2004 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratie-voorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater

c) besluit van de Vlaamse regering van 4 juni 2004 houdende de voorwaarden voor de erkenning en/of subsidiëring van strategische projecten in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

d) het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 tot aanwijzing van de werken, handelingen of wijzigingen van algemeen belang en tot regeling van het vooroverleg met de Vlaamse bouwmeester werd gewijzigd op 14 mei 2004

e) Ministerieel besluit van 21 februari 2005 houdende de bepaling van de vorm van de beslissingen inzake aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning volgens het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

f) Ministerieel besluit van 21 februari 2005 houdende de bepaling van de vorm van de beslissingen inzake verkavelingsaanvragen volgens het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de Ruimtelijke Ordening

g) besluit van de Vlaamse regering van 28 mei 2004 betreffende de dossiersamenstelling van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning

h) besluit van de Vlaamse regering van 4 juni 2004 tot uitvoering van artikel 145 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

i) besluit van de Vlaamse regering van 4 juni 2004 tot bepaling van de nadere regels inzake het planologisch attest

j) besluit van de Vlaamse regering van 23 april 2004 tot vaststelling van nadere regels voor de organisatie en de werkwijze van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid

k) besluit van de Vlaamse regering van 2 september 2005 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 5 april 1995 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerken aan beschermde monumenten

5.4. Resoluties en moties aangenomen door het Vlaams parlement

Resoluties

- Resolutie betreffende het opnieuw toepassen van de opvulregel – in behandeling in Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (23/05/2005)

Met redenen omklede moties

- Stuk 92 (2004-2005) nr. 3: over de Beleidsnota Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen 2004-2009, aangenomen in plenaire vergadering van 16 maart 2005.

De Vlaamse regering werd in deze motie gevraagd om:

1° inzake het planologische beleid:

- a) de processen tot afbakening van de stedelijke gebieden voort te zetten en zo snel mogelijk af te ronden;
- b) de processen tot afbakening van de agrarische gebieden en de natuurgebieden zo snel mogelijk en gelijktijdig te starten en af te ronden;
- c) de gemeenten meer tijd te verlenen om te voldoen aan de vijf voorwaarden die zijn opgenomen in het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zonder dat dat tot een afstel mag leiden; de mogelijkheid om autonoom stedenbouwkundige vergunningen uit te reiken blijft daarbij onverkort gekoppeld aan het voldoen aan de vijf voorwaarden;

Deze aspecten worden behandeld in verschillende paragrafen van deze beleidsbrief.

2° inzake het vergunningenbeleid:

- a) de procedures terzake verder te vereenvoudigen;
- b) de procedures voor het verkrijgen van vergunningen op het vlak van ruimtelijke ordening en leefmilieu op elkaar af te stemmen en in één procedure en één vergunning te integreren, zoals in het regeerakkoord is bepaald;
- c) de behandelingstermijnen op alle niveaus verder te verkorten en te uniformiseren voor heel Vlaanderen, zonder te raken aan de inspraak- en beroepsmogelijkheden;

Deze aspecten worden behandeld in paragraaf 2.4 van deze beleidsbrief.

3° inzake het handhavingsbeleid:

- a) de juridische problemen inzake de toepassing van het handhavingsdecreet die ontstaan zijn door het arrest nr. 136/2004 van 22 juli 2004 van het Arbitragehof, zo snel mogelijk en in samenwerking met het Vlaams Parlement weg te werken;
- b) een handhavingsbeleid te voeren dat voldoende duidelijk en doortastend is, zodat er een preventieve werking van uitgaat en nieuwe bouwovertreden maximaal worden voorkomen;

Deze aspecten worden behandeld in paragraaf 2.9 van deze beleidsbrief.

4° inzake het algemene beleid:

- a) prioriteit te geven aan de uitvoering van het lopende Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het grondbeleidsplan;
- b) alle bepalingen van het regeerakkoord zoveel mogelijk in samenspraak met het Vlaams Parlement uit te voeren;
- c) de subsidiëring van de ondergeschikte besturen voort te zetten voor de taken die hun opgelegd worden inzake ruimtelijke ordening, en daarvoor de nodige middelen op de begroting te blijven uittrekken.

Deze aspecten worden behandeld in paragrafen 2.5, 2.8 en 2.9 van deze beleidsbrief.

5.5. Aanbevelingen Vlaamse Ombudsdienst

De aanbevelingen van de Vlaamse Ombudsdienst en de reactie hierop wordt in het kort besproken.

Uit het Jaarverslag 2003 van de Vlaamse Ombudsdienst

AANBEVELING 2003-15: De Vlaamse overheid moet samen met de gemeenten en de provincies ernaar streven dat aanvraagdossiers en beroepsdossiers voor een stedenbouwkundige vergunning worden afgehandeld binnen de termijn die in de regelgeving vermeld is. De ontvoogding van de gemeenten inzake het vergunningenbeleid mag niet leiden tot een verschuiving van de structurele achterstand bij de Vlaamse overheid naar de gemeenten en evenmin tot de vermindering van de kwaliteit van de vergunningverlening.

Aanbeveling 2003-15 over de achterstand in de behandeling van stedenbouwkundige vergunningen betreft een klassieke klacht van de voorbije jaren. Begin oktober 1999 bedroeg de gemiddelde behandelingsduur van een stedenbouwkundige vergunning bij de provinciale diensten van Stedenbouw 71 dagen, met pieken van 125 dagen in de provincie Antwerpen en 76 in Oost-Vlaanderen. Zoals de ombudsdienst terecht stelde, heeft de Vlaamse overheid zowat al het mogelijke gedaan om hieraan te remediëren, wetende dat het uiterst moeilijk is om geschikte en geschoolde stedenbouwkundige ambtenaren aan te werven voor de administratie. Er moesten dus andere creatieve oplossingen worden gevonden, een voorbeeld daarvan is de decreetswijziging van 21 november 2003, waardoor de administratie decretaal verplicht werd om binnen de 50 dagen advies te verlenen.

In paragraaf 2.4 geef ik een overzicht van de huidige doorlooptijden voor stedenbouwkundige vergunningsaanvragen. Het is nu de uitdaging om deze cijfers op peil te houden. Zo hebben gemeenten geen enkel excuus meer om aan hun inwoners mee te delen dat hun dossier zich bij de administratie Stedenbouw bevindt. Er ontstaat een omgekeerde dynamiek waarbij de gemeenten geresponsabiliseerd worden.

Zoals ik eerder al heb geantwoord op aanbeveling 2002-15 in het vorige jaarverslag, is het nooit mijn intentie geweest om de hete aardappel door te schuiven naar de gemeenten. Eind 2004 is nog geen enkele gemeente ontvoogd, en bijgevolg werd aangetoond dat de Vlaamse overheid zelf orde op zaken heeft gesteld.

Een ander probleem stelt zich wanneer de gemeenten ontvoegd zullen worden. De Vlaamse overheid zal zich moeten omvormen tot een coach van de gemeenten en steden. Hierop wordt ingegaan in paragraaf 2.8 van deze beleidsbrief. Ook aanbeveling 2003-16 heeft hier mee te maken.

AANBEVELING 2003-16: De Vlaamse overheid moet samen met de gemeenten een zo kwalitatief mogelijke algemene en individuele informatieverstrekking verzekeren over wat vergunbaar is, zeker in periodes van geregeld wijzigende regelgeving.

Het verstrekken van individuele, dossiergebonden informatie is vooral een eerstelijnsstaak van de gemeenten; algemene informatieverstrekking is daarentegen wel degelijk een taakstelling van de Vlaamse overheid.

Ik geloof in het model dat werd uitgewerkt door de buitendienst van Vlaams-Brabant. Daarbij worden twee soorten acties ondernomen. Ten eerste zijn er geregeld vergaderingen op het terrein waarbij een groep van gemeenten wordt samengebracht in een bepaalde regio. De gemeenten krijgen de kans om een aantal dossiers op de tafel te leggen waardoor de ene gemeente leert van de andere, onder begeleiding van de provinciale stedenbouwkundige ambtenaren. Ten tweede hebben er geregeld overlegvergaderingen plaats op de provinciale buitendienst zelf, waar een gelijkaardige oefening gebeurt. Het is aangewezen dit model toe te passen in de vijf buitendiensten waarbij proactief een coachende rol wordt opgenomen en waarbij competentie wordt overgedragen. Hierbij is het noodzakelijk dat op gemeentelijk niveau voldoende deskundige ambtenaren beschikbaar zijn. Hier stelde zich de voorgaande jaren een probleem, maar einde 2004 waren er al 239 gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren erkend. Gecombineerd met de niet-aflatende stroom van informatie van de centrale administratie naar de gemeenten, waar

veel aandacht aan wordt besteed, betekent dit een stap in de goede richting.

Daarnaast is er ook nog de website www.ruimtelijkeordening.be die een voorbeeld is qua gebruiksvriendelijkheid. Er is ook de website www.bouwenwonen.be waarop zo klantgericht mogelijke manier informatie wordt geven. Daar kan iedere burger terecht met vele vragen.

° Wanneer is een stedenbouwkundige vergunning nodig?

° Mag op een perceel worden gebouwd?

° Wanneer is een gebouw vergund?

Ik ben van mening dat de praktijk van het tergend beroep moet verdwijnen.

AANBEVELING 2003-17: De Vlaamse overheid moet samen met de gemeenten de naleving van de regels inzake ruimtelijke ordening beter waarborgen. De betrokken overheden mogen de geloofwaardigheid van het handhavingsbeleid niet ondermijnen door duidelijke overtredingen langdurig te gedogen.

Inzake het handhavingsbeleid werd getracht, in samenspraak met de VVSG en de Bouwinspectie, een aantal afspraken te maken over de taakverdeling tussen de gemeenten en de Vlaamse overheid. De VVSG staat echter erg afwijzend tegenover de actieve rol die steden en gemeenten kunnen vervullen bij het handhavingsbeleid en bij het opstellen van herstellvorderingen. Het is mijn bedoeling om hierover verder te overleggen met de VVSG. Ik geloof in het tijdig ingrijpen doormiddel van stakingsbevelen, en niet zozeer in een afbraakbeleid achteraf omdat hiervoor geen maatschappelijk draagvlak bestaat. Dit wil niet zeggen dat bouwovertreeders vrij spel krijgen. Het beste bewijs is dat het aantal bekrachtigde stakingsbevelen systematisch oploopt van 466 in 2002 naar 823 in 2003. Met andere woorden, een snel optreden van de burgemeester op het terrein met de daaraan gekoppelde administratieve boetes, is de beste remedie tegen overtredingen. Anderzijds moet in het Vlaams Parlement ooit een lijn kunnen worden getrokken onder het verleden. In die zin geloof ik in de kracht en de werking van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid.

AANBEVELING 2003-18: De Vlaamse overheid moet een opsplitsing van de heffing op leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimten op eenvoudig verzoek mogelijk maken.

De Vlaamse Ombudsdienst is van mening dat een opsplitsing van de heffing op leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimten aangewezen is. Ik deel deze mening echter niet.

De administratie is van oordeel dat een opsplitsing van de heffing tussen mede-eigenaars vooreerst decretaal onmogelijk is omdat het Rekenhof zulk een 'vrijwillige' beperking van de invorderingsmogelijkheden niet zou aanvaarden. De administratie maakt zich tevens zorgen over de

moeilijkheden die de inning en invordering van een gesplitste heffing met zich zou meebrengen, moeilijkheden die opnieuw zouden leiden tot een reeks klachten bij de Vlaamse Ombudsdienst. Ik heb wel begrip voor het argument dat in die gevallen de heffing haar doel voorbijschiet en wil in die zin nagaan of een andere oplossing mogelijk is. Hoe dan ook gaat het om slechts een tiental dossiers op een totaal van ongeveer 5.000 inkohierungen gedurende de voorbije zes jaar.

Uit het Jaarverslag 2004 van de Vlaamse Ombudsdienst

AANBEVELING 2004-11: De Vlaamse overheid (in het bijzonder de Vlaamse Regering en AROHM) moet samen met de provincies en de gemeenten de kwaliteit van de vergunningverlening en de controle daarop verder verbeteren.

AANBEVELING 2004-12: De Vlaamse overheid (in het bijzonder AROHM) moet samen met de gemeenten bouwovertradingen tijdig opsporen en vaststellen, en binnen een redelijke termijn een herstellvordering indienen. Men mag niet blijven wachten op een uitblijvende beslissing over een vergunningsaanvraag.

AANBEVELING 2004-13: De Vlaamse overheid (in het bijzonder het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering) moet zoeken naar alternatieve handhavingsinstrumenten, bijvoorbeeld administratieve sancties, onder meer voor bouwovertradingen die het parket seponiert.

AANBEVELING 2004-14: De Vlaamse overheid (in het bijzonder de Vlaamse Regering) moet een vlotte regeling uitwerken voor de vergoeding van schade, veroorzaakt door fouten in de toekenning van restauratiepremies voor beschermde monumenten, in plaats van systematisch door te verwijzen naar de rechter.

Reeds eerder heb ik in deze commissie Ruimtelijke Ordening bepleit om de gemeenten zo snel mogelijk effectief te ontvoogden. Dit omdat AROHM dan eindelijk de taak zal kunnen opnemen die reeds lang had moeten vervullen, zijnde de kwaliteitsbewaking, begeleiding, coaching, sturing, om zodoende het ruimtelijke orderingsbeleid in Vlaanderen te brengen op het niveau van een planologische benadering van de ruimtelijke ordening in plaats van een ad-hocbenadering. In deze optiek kan ik mij dus helemaal niet terugvinden in het voorstel waarbij AROHM zich formeel akkoord moet verklaren met de vergunning, niet enkel inhoudelijk maar ook procedureel (zijn de werken vergunbaar en is de procedure correct verlopen). Dit terwijl het de betrachting is van de decreetgever om de gemeenten en de provincies stelselmatig meer verantwoordelijkheden toe te schuiven!

De eerste aanbeveling 2004-11 lijkt mijn inziens uitsluitend te zijn ingegeven door een verzoekschrift bij het Vlaams Parlement waarin de burger het gebrek aan kwaliteitscontrole op vergunningen heeft aangeklaagd. De verzoeker trekt hierin hoofdzakelijk de procedurele kwaliteit en controle in vraag.

De administratie tracht niet enkel preventief alle betrokkenen, te weten gemeente – en provinciebesturen, maar ook de eigen ambtenaren, voor te lichten over de vigerende regelgeving en hen te begeleiden bij de toepassing ervan. Een waaier aan vragen en antwoorden zijn in dit verband terug te vinden op de website www.ruimtelijkeordening.be evenals omzendbrieven, richtkaders zoals omtrent dichter wonen, glastuinbouw, mestverwerking, windturbines, enz.

Terwijl reeds in het verleden beslist werd om een inhaalbeweging te doen op het vlak van het Bredero-informaticasysteem, is er slechts begin 2005 uitvoering aan deze beslissing gegeven. Hierbij wordt niet langer uitsluitend de gegevensuitwisseling tussen de ROHM-afdelingen en de beleidsafdelingen, en tussen de vergunnings en handhavingsaspecten beoogt, maar anderzijds zal er op basis van een GIS-component die gekoppeld is aan de informatielagen, gewerkt worden. Het ingeven van het kadastrale perceel van de aanvraag zal meteen de aanduiding van andere bepalende factoren aangegeven, zoals ligging in een beschermd landschap of waterloop, in een vogelrichtlijngebied, enz. Omdat aan het systeem ook procedures en documenten zijn gekoppeld, zullen de noodzakelijke adviezen automatisch dienen te worden doorlopen. Anderzijds dient in het kader van reguleringsmanagement na te worden gegaan of de adviesvereisten niet voor een blijvende overkill zorgen. In dit verband heb ik bijvoorbeeld de initiatieven van onroerend erfgoed in verband met de toepassing artikel 127 en de niet-bindende adviesverlening in de omgeving van

monumenten, landschappen en stads – of dorpsgezichten maar al te graag gevalideerd. Deze vereisten zijn al lang geen garantie meer voor de kwaliteit van het resultaat.

Waar momenteel bijzonder veel aandacht naar toe gaat, is de betrachting om de stedenbouwkundige voorschriften in de nieuwe ruimtelijke uitvoeringsplannen en in de nieuw te vergunnen verkavelingen zo helder mogelijk en interpretatievrij te stellen. Vooral het doel en de uitgangspunten van die plannen of verkavelingen zijn hierbij belangrijk, veeleer dan eventuele stringente, moeizaam te interpreteren voorschriften.

In dit verband wordt trouwens het vooroverleg dat nu op verschillende niveaus bestaat (periodiek overleg van de regiocoördinatoren met de gemeentebesturen, hoorzittingen,...) in de mate van het mogelijke verder uitgebouwd, zowel in functie van de kerntakendiscussies als de efficiëntie van de dossierbehandeling, meer bepaald bij de grotere en/of complexe dossiers.

Aangaande de aanbevelingen 2004-12 en 2004-14 heeft het Vlaamse Gewest zijn verantwoordelijkheid opgenomen. Maar wanneer beleid en programmering aanwezig zijn, maar de uitvoering op het terrein niet adequaat is, worden er nauwelijks maatschappelijke effecten bewerkstelligd, hooguit spraakmakende resultaten geboekt.

Voor het toezicht op de uitvoering is het van belang dat er voldoende menskracht en middelen ter beschikking staan. Dit is thans niet het geval en het is een utopie te veronderstellen dat de gewestelijke administratie het volledige Vlaamse grondgebied kan bestrijken.

Daar waar er tot op heden steeds getracht is om deze problematiek te beheersen, dringt zich stilaan een andere benadering op. Zelfs mits het voorzien van bijkomende administratieve procedures kan AROHM niet alles opvolgen zelfs met de verdubbeling van de beschikbare middelen.

Handhaven moet dus, meer dan in het verleden, ook een opdracht zijn van de lokale overheden. Ook hier moet de subsidiariteit, zoals ze in de planning en de vergunningverlening ingeschreven is, aan bod kunnen komen. De rol van het Vlaamse Gewest dient te verschuiven van uitvoering van de handhaving naar begeleiding, ondersteuning en toezicht op het functioneren van de eerstelijnsverantwoordelijke, namelijk de gemeentelijke overheid.

Het Vlaams Gewest dient zich dus niet langer in eerste instantie te focussen op de individuele overtreder, maar op de overheid die verantwoordelijk is voor de ruimtelijke inrichting op haar grondgebied en vanuit die verantwoordelijkheid eveneens een handhavingstaak heeft toegewezen gekregen. Handhaven dient wel duidelijk losgekoppeld te zijn van de vergunningverlening. Bij controle is het denkbaar dat de onvolkomenheden in de vergunningverlening worden blootgelegd, waarbij de handhaver de vrijheid dient te hebben om hierop te wijzen, desgevallend strikter op te treden en aldus de handhaafbaarheid sterken af te dwingen.

Dit laatste kan enkel wanneer hij geen integraal onderdeel uitmaakt bij de vergunningverlening, maar wel georganiseerd en operationeel is binnen hetzelfde territoriale bestuursniveau.

Tot slot moet de Vlaamse overheid volgens de aanbeveling 2004-14 een vlotte regeling uitwerken voor de vergoeding van schade, veroorzaakt door fouten in de toekenning van restauratiepremies voor beschermde monumenten. In dit verband lijkt toch enige duiding noodzakelijk.

Artikel 11 § 1 van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads en dorpsgezichten stelt dat *“de eigenaars en vruchtgebruikers van een beschermd monument of van een in een beschermd stads - of dorpsgezicht gelegen onroerend goed, zijn ertoe gehouden, door de nodige instandhoudings - en onderhoudswerken, het in goede staat te behouden en het niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen.”* Tegenover deze decretale gebods – en verbodsbepaling staat de positiefrechtelijke bepaling van § 8, met name *“wanneer werken van instandhouding of herstel nodig zijn om de artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde van een beschermd monument te bewaren, verlenen het Vlaamse Gewest, de betrokken provincie en de betrokken gemeente hun bijdrage in de kosten van die werken, onder de voorwaarden en in de verhoudingen die de Vlaamse regering vaststelt.”*

De restauratiepremieverlening is dus lang geen eenzijdig opgelegde verplichting, maar veeleer een tegemoetkomend positiefrechtelijk rechtsgevolg, waarop eigenaars zich kunnen beroepen wanneer werkzaamheden aangewezen of noodzakelijk blijken te zijn in functie van de verdere materiële bewaring van het beschermde goed.

De voorlopige toewijzing van de premie gebeurt steeds op basis van de door de Vlaamse regering aanvaarde kostenraming, offerte of inschrijving voor de beoogde restauratiewerkzaamheden, verhoogd met 10 % als tussenkomst in de algemene kosten (architect – ontwerper). Het Vlaamse gewest is dus voor alle duidelijkheid geen initiatiefnemer of bouwheer.

Pas nadat het Vlaamse gewest de premie heeft vastgelegd op basis van de aanvaarde raming, kunnen de werkzaamheden aangevat worden. Wanneer bij de uitvoering van de werkzaamheden blijkt dat een actualisatie (verhoging) van de aanvaarde raming noodzakelijk is, wordt deze ten hoogste voor 10 % verrekend. Over dit laatste principe heeft er nooit enige onzekerheid bestaan, speculatie over op welke wijze de premienemer er nu het maximale kan uithalen des te meer.

De overheid baseert zich bij de initiële toewijzing van de restauratiepremie op de raming van de door de eigenaar (premienemer) aangestelde ontwerper. Bij correctie uitvoering is deze premietoekenning verzekerd.

Wanneer er echter tijdens de uitvoering een actualisatie ten gevolge van de stijging of daling van de prijzen van lonen en materialen zich opdringt, is de premieverlenende overheid zelfs bereid om tot 10 % te verrekenen.

In het aangehaalde geval heeft het Rekenhof inderdaad bij Hofbrief tijdens de uitbetaling van het saldo, de totaliteit van de premie verminderd omdat er geoordeeld werd dat de reglementering niet correct werd gevolgd bij de actualisatie. Met andere woorden, nadat de werkzaamheden waren afgerond, de verantwoordingsstukken aan de administratie werden bezorgd en de uitbetaling van het saldo voor controle werd voorgelegd, blijkt het dat de administratie een foutieve berekening heeft gemaakt door zich bij de actualisatie te baseren op de raming en niet de initiële premie.

Het is tot nader orde nog steeds het Rekenhof dat namens het Vlaams Parlement de werking van de uitvoerende macht controleert. Zolang het Rekenhof geen visum heeft gegeven, is de procedure van financiële afhandeling lopende en kan er van schade geen sprake zijn.

Hij heeft tenslotte een hogere premie verkregen, dan initieel voorzien is geworden bij de raming van de werkzaamheden.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

Dirk VAN MECHELEN

Lijst van figuren :

Figuur 1	Stand van zaken gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen (toestand 31 juli 2005)
Figuur 2	Evolutie van de doorlooptijden van stedenbouwkundige vergunningen
Figuur 3	Kessel-Nijlen: project Kloosterland
Figuur 4	Vernieuwingsprojecten voor leegstaande/verwaarloosde bedrijfsruimten
Figuur 5	Eeklo: verkaveling Zandvleugel
Figuur 6	Stand van zaken sectorale BPA's zonevreemde bedrijven (15 augustus 2005)
Figuur 7	Kwalitatieve bedrijventerreinen en -gebouwen
Figuur 8	Multifunctionele terreinen voor niet lawaaierige sporten
Figuur 9	Glastuinbouw
Figuur.10	Leren uit het verleden
Figuur 11	Evolutie van de restauratiepremies
Figuur 12	Beschermde monumenten
-